

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

Puszkaporszag.

Budapest, október 22.

Ha az egyik nap háborus híreket hoz, a másik nap ontja a czáfolatot. Hivatalos körök, legyenek akár bolgárok, akár törökök, akár szerbek, vagy osztrák-magyarok, rendszerint letagadják a háborus kedvet egészen — az első ágyulövésig. A háborukezdés ódiomát egyik fél sem vállalja szívesen s azután az is a mesterséghez tartozik, hogy szép csendben folytassák az előkészületeket, egészen addig, amíg a jól választott és megszállt pozíciókból hajrá! az ellenség nyakán lehet az ember.

A hiábavaló hivatalos czáfolatok dacára nyilvánvalóan látja a közvélemény, hogy a háborus készülődéseknek ez az első szakasza javában folyik. A Balkánon érdekelt országok már ökölbe fogott kézzel néznek farkasszemet egymással — és ha az öklüket egyelőre gondosan a zsebükbe rejtik is, az bármelyik pillanatban előkerülhet. Puszkaporszag lebeg a levegőben s kellemetlenül megborzong az emberek háta töle. Az emberek a finom kávéillatot szeretik, ami mellett jó ebéd után sziesztázni lehet. A jó parfümillatokat szeretik, a zizegő szoknyákból és hamvas asszonytestekből áramlókat. A puszkaporszag azonban megcsiklandozza, kellemetlen szenzációkkal csigázza az idegeket. Mindenkinek van fia, testvére, vőlegénye, aki a hadsereg kötelékébe

tartozik, ha ugyan ő maga is nem őriz szekrényében valamilyen eszárkabátját. Eddig, békés időben kellemes és mulatságos civilizista szórakozás volt a katonádsdi játék. Jámbor filozopterekből csillogó bakaönkéntesek, jogászgyerekekből huszárok, bankfiukból furvézerek lettek, népes zsurokon snájdigul pengették a sarkantyut, apáknak, anyáknak, menyaszonyoknak örömük telt bennük. Most azonban, amint a puszkaporszag sűrűsödik, nehéz gondrétegek rakódnak le az aggodó szivekre. Közel küszöbön áll a lehetősége annak a képtelen eshetőségnek, hogy a filozopterből lett tanár ur ott hagyja a békés, könyöke alatt kikopott katedrát s elmenjen lihegve rajonvonalat futni, dermedt ujjal puskaravaszt rángatni, végül pedig fűbeharapni. A jogászfiuból lett bíró ur pedig ott hagyja a tárgyaló termet, megy nehéz poczakját lóra ültetni, trombitaszóra attakot nyargalni, kivont szablyával soha sem látott, idegen nácziók feje fölött hadonászni. A bankdirektor urat pedig gummikerekü kocsijából komisz szekér bakjára ülteti a császári kommandó, indulni kell cipőkat fuvarozni, rossz uton rázódni. Több mint másfél millió férfikoru ember kél és fekszik már a monarchiában ezeknek a lehetőségeknek szomorú tudatával. Mindannyia ragaszkodik a maga békés, nyárspolgári foglalkozásához, egyikője sem vágyik véres hadierényekre s valamennyi sorsa attól függ, nem vete-medik-e tulságos hébortokra Belgrádban

a várt diadalok mámorától megrészegetett György királyfi, vagy hogy Aehrenthal elég higgadtan és előrelátóan taktikál-e ezután, hogyha már eddig elég hebehurgya volt s kitette az ő bölcsességére bizott országokat ilyen sanyaru eshetőségeknek.

A közvélemény nyugtalan ösztönére eddig is kevés csillapító hatással voltak a hivatalos czáfolatok. Minden kis garnizonnak megvolt a maga apró, helyi szenzációja, titkon érkező pecsétes irás, a behívók hirtelen kitöltése, azután gondos elzárása a Wertheimszekrénybe, nagy vizit a ruha-, fegyvermagazinban. Ezeknek a helyi szenzációknak inkább hittek az emberek, mint a félhivatalos lapok békeszózatainak, azért, mert ezek tények voltak és nem szavak. Most pedig a hivatalos lap föltűnő helyén olvasunk valamit, ami szintén tény és nem szóbeszéd: minisztertanácsi határozat folytán kiadott rendeletet arról, hogy ezentul mindenféle hadihasználatra alkalmas tárgynak Szerbiába vagy Montenegróba való kivitele tilos. Fegyvert, löszert, lovat, szamarat, öszvért megállít a határon az osztrák vagy a magyar fináncz. Ilyen korlátozása a szabad forgalomnak már félig hadiállapot. A félhivatalos czáfolatok hitelét egyszerre teljesen megsemmisíti az egészen hivatalos közlemény, alatta a hitelesség jeléül Wekerle névalírásával. Wekerle Sándor, a komoly, higgadt politikus nem rémitgetné az országot feleslegesen ilyen

Ha az egyik már nem kell.

Irta: Gagyhly Dénes.

(Utánnovomás tilos.)

Nálunk, odalent Erdélyben, későbbben esik az aratás, mint a délibábos Alföldön — ugy július vége körül. Másként is aratnak, nem kaszával, hanem sarlóval: szemérmes leányok, délceleg legények, tréfás öregemberek hajlonganak a kalásztól ringó hegyoldalon ide-oda, amint marokra gyűjtik a gabonát. Az idén valamivel korábban történt, mint máskor; de soká tartott, mert alig lehetett munkást kapni, a szomszéd vidékről kellett elhozni drága pénzen, ha nem akarta a gazda, hogy egész évi termését kárul vallja. Az apám aratása is hosszasan húzódtott, majdnem két hétig, azért mégsem volt idegen napszámosa, csak egy cigánylegény és egy cigányleány.

A leánykának csodálatos neve volt: Penkának hívták, a legényt Gédinek. A sor első végén arattak, egymás mellett. Nem lehetett tudni, minő viszony van közöttük: testvérek-e, vagy talán mátkások, vagy éppen férj és feleség, olyan értelemben, mint a cigányvilágban szokás, amilhez legkevesebb köze a papnak van. Az bizonyos, hogy egymástól nem idegenkedtek, különösen a férfi, mert gondosan óvta a leányt, ha egy kissé megizzadt, hogy ne siessen olyan nagyon, ne erőltesse magát, mert megárt. Dolgozik ő inkább helyette is, hiszen kemény a két karja, izmos a dereka, meg illik is, hogy az em-

ber többet tegyen a munkában, mint az asszony, — a szeretetben ugys kevesebb telik tőle.

Senki sem ismerte, mert Marosszékről jöttek, miután ott elvégezték az aratást. Nem is igen hitték, hogy cigányok, legalább a leányról kétkedve, mert szőke volt, még a napsütés is alig látszott fehér arcán, csak mint valami finom, tűnő árnyék, mely a vidék felett tovasuhan.

Keresu teremtés volt, kezei piczinyek, mint akármelyik uri kisasszonyé; lábainak nyoma alig látszott a harmatos fűben, olyan aprók voltak. Derekat piros pántlikával kötötte át, melynek vége, amint lehajolva babrált a buza között, fodrosan repdesett a nyári szellőben. Szőke haját, amely koszoruba volt hajtva, mint a városi hölgyeké, széles, virágos szalmakalap takarta, arca is alig látszott alóla, csak a szeme villant meg, ha fény ért közelébe. Ajka nevetésre állott, de nem nevetett másra, csak a párjára.

Gédi magas szál, szikár férfi volt. Hosszu, fekete haja cigányosan a vállát verte, barna bajsza még alig ütközött. Nem látszott husz esztendősnél többnek. Honvédbaka nadrágot és zsinóros huszárdelmányt viselt. A világért le nem vetette volna a hősgében, pedig az izzadság átázott rajta s a halványkék szín barnára sötétedett. Ő tudta, miért! Talán azt mondta valaki, hogy ebben szereti leginkább, így tesszi legjobban... És a balga férfi mit nem tenne meg, hogy szeresse, akit ő szeret...?

Maguk között sem beszélgettek sokat, más-hoz meg éppen alig szóltak valamit, azt is csak

akkor, ha kérdezték. A leánykának inkább látszott kedve a csevegésre, látszott a tekintetéből, ha végigsiklott egy pillanatra a többiekben, hogy szívesen dalolna és tereferélne velük ő is — hanem a legény miatt mégsem tette. Talán félt tőle, vagy nem akart, mert sajnálta, hogy fájdalmat okoz neki. Mindenki észrevette, hogy az ember féltékeny, ezért nem is közeledett senki feléjük és nem igyekeztek belevonni a társalgásba.

Tudja Isten, ebben az egyszerű világban sokkal több tisztelettel és gyöngédséggel vannak az emberek egymás érzelmei és kívánságai iránt, mint abban a kényes, fékmentes, hírnevükre kényes társadalomban, amely önhittent „uri“ társaságnak nevezi magát.

Mindez az első napon történt. Hanem a második nap már változást hozott. Hiába, ugy van megírva, hogy semmi se maradion állandó a földön! Új arató jött, egyik zsellérünk fia, aki nem rég került haza a katonaságtól s rövid pihenés után mindjárt a mezőn serénykedett, nehogy azt mondják, hogy fiatal ember léteire ott-hon tnyálkodik. Két esztendőt töltött a brassói kaszárnyában, még ennyit sem egészen, ősszel telt volna ki csak. Azért szabadságotlák idő előtt, mert az apja hatvan esztendő lett és a törvény hazabocsátotta istápolására.

Véletlenségből-e, vagy maga kereste rá az alkalmat — Penka mellé állt s a két cigánynyal akart egy kévébe aratni. Hanem ebbe nem egyezett belé Gédi. Kalongvaszámot vágnak, — szólt, — abba nem lehet másnak avatkozni. Kertész János megnvűsödött ezen nem is al-

harcias rendeletekkel, hogyha a helyzet nem lenne fenyegetően komoly, hogyha nem kellene attól tartani, hogy a ma tőlünk szerzett hadiszert holnap ellenünk használják föl a szerbek és a montenegróiak.

Kellemetlen, feszélyező tudat ez mindannyiunk számára. A szerbek legalább tudják, miért járnak vad haditánczot Belgrád utcáin. Ők Nagyszerbia álman lekesülve örjögnek. A montenegróiak ugyan így. A bolgárok is okkal hevülnek, méltatlan vazallus állapotból kívánnak királysággá lenni. A függetlenség, teljes önállóság vágyától égő szivekkel könnyű ontani a vért. A törökök is tudják, mit akarnak: nagy megszegyenítés ellen védekezve fognak fegyvert, ha fognak. De mi, szerencsétlen magyarok, mi miért megyünk rajvonulat futni, miért ülünk lóra, miért ülünk rázós furvézer szekérre? Boszniaért? Az ugy is a miénk volt, azaz hogy félig a miénk, Ausztriával közösen. Jobban a miénk így sem lesz, sőt nehéz harcokat kell vívunk, hogy Ausztriáé ne legyen. Miért, kiért küzdünk? Azért, hogy Aehrenthal mint korszakot alkotó, tevékeny külügyminiszter belekerüljön a világtörténelembe? Hát érdemes ezért egyetlen egy fegyvert kisütni, vagy egy rossz tót infanterista rozzant csontjait is kockáztatni?

A közvélemény a puszkaporszag első foszlányos nyomaira már szomorú rezignációval állapította meg, hogy nem érdemes.

Budapest, október 22.

A választói reform. Gróf Andrássy Gyula külügyminiszter ígéretéhez képest az első ülésen beterjeszti a választói jog reformjáról szóló törvényjavaslatot. Hogy ez az első ülés melyik napra esik pontosan, a delegáció tartamától függ. Valószínű, hogy november második hetében kilencedikén vagy tizedikén. A választói jogról szóló javaslatot valószínűleg külön bizottság fogja tárgyalásra előkészíteni. A bizottsági tárgyalás közben a képviselők társ-

ratoskodott tovább, hanem maga dolgozott, egyedül. Azonban sem az ő munkája nem ment, sem a cigányoké. Igen közel jutottak egymáshoz, ez volt a baj — ámbár János azzal megegyezett, hogy két esztendő óta nem járt sarló a kezében, ami igaz is volt és nagyon ég a tenyere. Hitték is, nem is, de végére járni nem lehetett. Gédi és Penka ugyan mivel védekezhetek volna? Tegnap tíz kalangyát arattak ketten, ma pedig az ozsonnai nyugvásig csak hat gyült össze!

Éjszakai álma egyiknek sem volt. A leány tűnődve virrasztott s gondolta, ha többet nem is, de annyit foglalkozott az új legénnyel, mint kedvesével és szíve hajlandósága hűtlenül már feléje kezdett fordulni. A fiatal cigány azt forgatta elméjében, hogy el kellene reggelig szokni Penkával, mert ösztönszerűleg érezte, hogy itt veszedelem van készülöben és kár volna megvárni, míg kitör. Kertész János sem aludt, a szép cigányleány megzavarta az esztét s éjfél tájban a csőr felé keringett, hol a szomszédai háltak, ha beszélhetne Penkával, bár két szót.

Reggel látták egymást, de nem beszélhettek. Gédi megölelte a lányt s messze előrevezette a munkáscsoport elé, ahová János már nem követhette, hacsak meg nem akarta magát szólítani. De azt már nem akadályozhatta meg a cigánylegény, hogy szomszédosa ne legyen újra szerelmesének. Kertész János sokat beszélt aratás közben s úgy tett, mintha valamennyihez szólana, pedig azt akarta, hogy csak Penka értse. Beszédében volt szó szerelemről is, aztán, ha énekelt, egyre ismételte:

Jaj, de boldog, aki egymást szereti . . .

gyalni fogja a Bosznia és Herzegovina annexiójáról előterjesztendő törvényjavaslatot, amelyet a magyar kormány elnöke terjeszt a Ház elé. Napirendre kerül a kivándorlásról szóló javaslat is. A rendes költségvetéssel a Ház, az idő rövidségére való tekintettel, aligha lehet idelekorán készen, bár az a szándék, hogy a büdzsét nyolcz óras üléseken tárgyalják. Valószínű, hogy a kormány indemnitáshoz folyamodik és azt az annexionális törvényjavaslat után nyomban tárgyalatja. Ez idő alatt az új választói törvényjavaslat kerestülmeg a bizottsági tárgyalások retortáján és azután azonnal napirendre kerül. A képviselők háza a sürgősségi szakasz hatálya alatt fogja letárgyalni a javaslatot, amely ilyen körülmények között még ez év vége előtt törvényerőre is emelkedhetik.

Aehrenthal az alkotmánypártkörben. Báró Aehrenthal-Lexa Alajos, közös külügyminiszter ma este meglátogatta az országgyűlési alkotmánypártkört, amelynek fényesen kiválgított helyiségeiben a tagok nagy számban jelentek meg. A külügyminiszter fél nyolcz óra tájban érkezett meg Wekerle Sándor miniszterelnök társaságában. A társalgóban Széll Kálmán, a párt elnöke, Nagy Ferencz alelnök és gróf Semsey László fogadták. A külügyminiszter a kör helyiségeiben körülbelül egy óra hosszat időzött, élénk eszmecsere folytatóva a körnek jelenlevő tagjaival. A kör tagjai közt jelen voltak gróf Andrássy Gyula, dr. Darányi Ignác és Jekelfalussy Lajos miniszterek, továbbá Popovics Sándor, Sztéryni József és Bolgár Ferencz államtitkárok. Jelen volt gróf Esterházy Pál külügyminiszteri osztályfőnök is. A külügyminisztert a pártban a legmelegebb fogadtatásban részesítették.

Holnap este a külügyminiszter a néppárti körben tesz látogatást.

Itt említtük meg, hogy a mai reggeli lapok báró Aehrenthal külügyminiszternek a függetlenségi pártkörben tegnap este tett látogatásáról szóló tudósítással kapcsolatban a külügyminiszternek olyan nyilatkozatát is közlik, hogy a szerb határon állomásozó szerb legénységi ezredeket magyar ezredekkel fogják felcserélni. Mint a félhivatalos illetékes helyről értesül, a lapoknak ez a híradása nem felel meg a tényállásnak. Báró Aehrenthal külügyminiszter a függetlenségi pártkörben tegnap ilyen kijelentést nem tett.

A delegáció ülése. A magyar delegáció holnap délután négy órakor plenáris ülésében folytatja a hadügyi költségvetés tárgyalását.

Mikor először fujta, Penka ránézett, hosszan és gyöngéden, mint mikor a nő azt akarja kifejezni, hogy jól esett, amit hallott és szívébe talált a hang. Észrevette Gédi is, mire haragosan, gunyolódva mondta oda Jánosnak:

— Nem is igaz mind! Akí messze járt, akármit beszélhet.

— De igaz az! — válaszolt a legény. — Olyan igaz, amit én mondok, mint hogy Isten van az égben.

Olyan hangon ejtette ki, akárcsak esküdni akart volna és odapillantott a leányra, vajjon megértette-e? De Penka mereven nézett maga elé, mintha nem tudná, hogy érette egy nagy ütközet első csatája folyt le szóharczban az elébb, melyben a küzdő felek egymás véréit is kiontják.

Elfogyott az ivóvíz, Gédin volt a sor, hogy a kutra menjen. Eleinte nem akart, hanem a többiek csufolni kezdték, mire megszegyelte magát, vette a korsókat és elindult. Alig haladt túl a hérczen, Kertész János közelebb húzódott a cigányleányhoz.

— Penka! — szólt hozzá, — én szeretlek tégedet, erősen megszerettelek ilyen rövid idő alatt.

A leány felnézett és szomorú mosolylyval felelt:

— Késő már, nem szabad.

— Miért késő? Asszony vagy?

— Nem, de már a Gédié vagyok.

— Egészen?

— Mit, egészen! — ismételte sértődötten.

— Tiszta vagyok én a férfi gonosz érintésétől és ártatlan, mint akármelyik más leány.

Széll Kálmán Szatmáron. Folyó hó 25-én, vasárnap lesz Szatmárott a Széchenyi-Egyesületnek ünnepélyes közgyűlése, amelyen Széll Kálmán, az alkotmánypárt elnöke is beszédet mond. Kiséretében az alkotmánypárt számos tagja leutazik.

A bán Budapesten. Báró Rauch Pál horvát bán ma reggel Zágrábból Budapestre érkezett és a délelőtti folyamán hosszabb megbeszélést folytatott dr. Wekerle Sándor miniszterelnökkel. Ez alkalommal a bán a „Budapesti Tudósító“-nak irányadó helyről való értesülése szerint részletes jelentést tett a horvát- és szlavonországi helyzetről, valamint beszámolt a Bosznia-Herzegovina annektálásával kapcsolatos hangulatról. A bán előterjesztései megnyugtatóak voltak. Báró Rauch jelenlegi ittidőzése alatt előreláthatólag báró Aehrenthal közös külügyminiszterrel is érintkezésbe fog lépni A bán a miniszterelnökkel folytatott tanácskozás után a hírlapírók előtt így nyilatkozott:

— Az annexió vegyes érzéseket keltett Horvátországban. A horvátokra igen kedvező hatást tett, míg ellenben a szerbeket jóformán lesújtotta, mindenestre pedig megdöbbentette. Az én Budapestre való jövetelemnek a célja, hogy több közigazgatási és szakügyet elintézzek. Így dolgom lesz Kossuth Ferencz és Darányi Ignác miniszterekkel vasuti és vízi ügyekben, szénzállítás dolgában és lehetséges, hogy báró Aehrenthal külügyminiszterrel is lesz találkozásom. Alkalmasint szombatig maradok Budapesten, amíg minden dolgomat elintézttem.

A szerb határ megerősítése. A mai reggeli lapok báró Aehrenthal külügyminiszternek a függetlenségi pártkörben tegnap este tett látogatásáról szóló tudósításokban a külügyminiszter egy állítólagos nyilatkozatát közlik, mely szerint a szerb határon állomásozó szerb legénységi ezredeket magyar ezredekkel fogják felcserélni. Ez a nyilatkozat állítólag Földes Béla orsz. képviselővel való beszélgetés közben történt volna meg. Ezzel szemben Földes Béla a következő nyilatkozat közzétételét kéri:

„Egy lap által a külügyminiszternek tulajdonított s állítólag a szerb legénységi ezredekre vonatkozólag tett nyilatkozatra a magam részéről kijelentem, hogy a külügyminiszter ur ö excellenziája ilyen nyilatkozatot nem tett és én senkinek ilyen nyilatkozatról nem szóltam; inkább én közöltem a külügyminiszterrel egy szerb államférfiú kéziratát, de erre a külügyminiszter nevezetesebb megjegyzést nem tett. Földes Béla, a magyar delegáció tagja.”

— Szeretted Gédit?

— Szeretem . . .

— Igazat beszélsz?

Nem felelt. Lesütötte fejét és némán, csüggeteg arczzal aratott tovább. Ekkor érkezett Gédi, talán őt látta s azért nem vallott őszintén és azért szakította félbe a beszédet.

Este felé eső lett. Hideg zuhatag a nyári forróságban, mitől a levegő hirtelen lehült. Megáztak valamennyien s a fehérnépek egy része didergett a hűvösségtől, köztük Penka is. Gédi elszaladt, hogy összeszedje a czókmókját és meleg ruhát hozzon neki. Amint távozott, János mellette termett abban a pillanatban és saját újjasát terítette a leány hátára. Azonban úgy terítette rá, hogy a karja odasimult szorosán a derekához és érezni lehetett, hogy ölelés, forró ölelés volt . . . Érezte is Penka és elpirult; de meg nem mozdult, csak a szemét hunyta le, hogy annál édesebb legyen ez a kis boldogság és annál jobban élvezhesse.

— Engem szeretsz? — kérde János.

— Tégedet! — susogta a leány.

— Nem Gédit?

— Már nem . . .

— Csókolj meg hát . . . nézd, senki sem lát ide, a kalangya eltakar egészen.

Penka nem is vonakodott. A legény nyakára fonta karját, az lehajolt hozzá és összecsozóltak.

E pillanatban tűnt fel Gédi alakja, amint lihegve czipelte kedvesének a ruhát. Látta a jelenetet, hirtelen meglátsította járását és oldalt fordult, hogy ne vegyék észre. Fájdalmán és boszuvágyán tett erőszakot, pedig a vére tüzelni

A t. Delegációból.

I. Merev stagnáció.

Igy mondta Bakonyi Samu a magyar delegáció mai nyilvános ülésén, ahol a hadügyi költségvetést tárgyalták. Így mondta, hogy a hadsereg függő kérdéseiben, a nemzet jogos kívánságai tekintetében merev stagnációval állunk szemben.

Amikor e meghatározást Schönaich hadügyminiszternek magyarról németre fordították, úgy tett, mintha mosoly futott volna végig az arcán:

— Oh, minő náció, baj neki a stagnáció.

Mik azonban megfigyelni a többi arcokat is. A magyar delegátusok úgy ülnek a helyükön, mintha folytonosan arra készülnének, hogy fel kell kelniük. Talán szónoklás miatt? Nem. Ők félig felkelő helyzetben ülnek, hogy ha esetleg felszabadul egy-egy miniszter és diskurzusát bevégezi, hátha aztán ők következhethetnének s ezért féllábukkal ugrásra készen állanak, nehogy elkéssenek. Így lesnek Schönaichra, Aehrenthalra, Buriánra, Wekerlére, Andrássyra és vagy eléjük sietnek, vagy megvárják, amíg közelükbe ér, de mindenesetre összes gondolatuk rájuk koncentrálnak. (Mondhatja Bakonyi Samu a legcsodásabb körmondatokat akár a nemzeti követelésekről, amelyek most már szelídített állapotban kívánságoknak nevezhetnek, akár a katonai terhek súlyáról.) Ők nem a követeléseket és nem a kívánságokat, amelyek a nemzetre tartoznak, hanem az összeköttetéseket, amelyek őket a hatalomhoz kötik, ápolják.

Hisz magára a delegátusi állásra is csak ezért törekedtek. Nem a viták miatt, hanem a találkozások miatt. Nem azért, hogy közelebb vigyék egymáshoz a nemzetet és az uralkodót, hanem hogy magukat vigyék közelebb a hatalomhoz és az uralkodóhoz azok által, akiknek itt kedveskedni alkalmuk van. És hogy elintézhessenek fontos ügyeket, melyekkel az ő pozíciójuk erősítettik. És ha van valami, ami a delegátusokat bosszantja, ez az, hogy a delegáció üléseinek idejére igen szorgalmasan jelennek meg olyan képviselők is, akik e kiváltságos

kezdett — mégsem rohant rájuk, hogy leüljön mind a kettőt, a csábító legényt és a család lányt. Talán nem akarta nyilvánosan meggyalázni kedvesét, vagy tán arra gondolt, hogyha majd a másikkal számol — övé lesz újra, örökké . . .

Vacsorához készültek az aratók. Az udvaron voít számukra terítve, egy hosszú asztalon. Egymás után szállingóztak az asztal felé és helyet foglaltak mellette. Beszélgettek, úgy várták a tálalást. Hirtelen lövés hallatszott a kut felől. Az emberek felugráltak és arra rohantak, honnan a hang jött. A kuttól nem messze, Gédi állott; kezében a rozsdás pisztoly még füstlőgött és előtte, arcra borulva vonaglott Kertész János. Hátha lőtte, a golyó a szívében ment keresztül. A felbőszült népek lefogták a cigányt és megkötözve is rugdalták, ütötték. Nemsokára megérkeztek a csendőrök és elkísérték.

A zsandárkaszárnnyával szemben, az utca másik oldalán lakott ódon zsellérházban Kertész Márton, a János apja. Ide szállították a halottat és a fala népe több kíváncsisággal, mint szánalommal tódult arra s botránkozva kérdezték egymástól: miért gyilkolta meg szegényt az a cigány?

Penka a kaszánya elé ült az ut porába és zokogva sirt egész éjszaka. Az arramenők csufondárcsan integettek feléje és kacagva mondták, amint elsiettek mellette:

— A szeretőjét siratja . . .

Igazuk volt, azt siratta.

Vajjon, melyiket siratta . . . ?

testületnek nem tagjai, akik azért jönnek, hogy közelebb legyenek a nagyméltóságokhoz, kik itt találhatók. Ellenséges szemmel néznek a nem delegátus képviselőkre, akik a folyosón elállják az utat, sőt ha sokáig kell várakozniok, olykor bemennek a terembe is. Hidegen nézik, majdnem lenézik őket.

Ilyen körülmények között a „merev stagnáció” nem kell csodálkozni. Maga a delegáció ugyancsak stagnál. Abban az állapotban van, esetleg még lejjebb, mint azelőtt. Ennélfogva felsőbb helyen a vélemények nem változtak. Hacsak nem, hogy még többet követelnek a delegációtól. Ezért az olyan felszólaló is, mint Bakonyi, csak a beszéd elején emlegeti a nemzeti kívánalmakat, hanem azután minduntalan bizonyítani igyekszik, hogy a delegáció bizalmat érdemel és fogadkozik, hogy majd meglátják, mily szép hasznát veheti a dinasztia és az uralkodó.

És pereg a szó, pereg. De ha beleakad abba a témába, hogy az osztrákok ellenünk törnek, hogy akadékoskodnak s a katonai kívánalmakkal szemben ellenségesen állást foglalnak: akkor a hadügyminiszter türelmetlenül int és helyette — Hofmann tábornok kijelenti:

— A hadügyminiszter ur ő exczellenziája ezekre holnap fog reflektálni.

Mert ezeket már meg kell beszélni az osztrák miniszterekkel, meg az osztrák delegáció elnökével és aztán a magyar miniszterelnökkel is, mert a „tapintattal és simán kezelendő” ügyek közé tartoznak.

Ami hasonlóképpen „merev stagnáció”. Az osztrákok intrikálhatnak, agítálhatnak és tüzet okádkodhatnak ellenünk. De ha minálunk az ő cselekvéseiket csak egyszerűen szóvá tesszük és regisztráljuk, már az olyan nagy katona is, mint a hadügyminiszter, egy napi haladékat kér, mielőtt reflektálna rá.

Stagnálunk . . . stagnálunk . . . és ha magasröptiséget keresünk, akkor legfeljebb Szemere Miklósnál találjuk meg, aki a repülőgépekről beszél.

És előbb lesz repülőgép, mintsem a merev stagnációból kimozdulhatnánk.

* * *

II. Keresik Buriánt . . .

Sokan keresik Buriánt, a közös pénzügyminisztert, Bosznia és Hercegovina ez idő szerinti kormányzóját.

Keresik reggeltől estig nagy gyarak, vállalatok, kereskedőházak képviselői és idegenben lakó magyarok rokonai és hozzátartozói, valamint az ő megbízásukban eljáró képviselők, ügyvédek.

Leveleket hoznak, mutatják, olvassák, mondják:

— Vedd magadhoz, kegyelmes uram és intézkedj gyorsan.

Veszedelemben van Boszniában és Hercegovinában minden, aminek Magyarországhoz köze van.

És hasonlóképpen keresik Aehrenthal báró külügyminisztert a szerbiai és a montenegrói dolgok miatt. A külügyminiszter naponta hatnyolc órát tölt hivatalos elfoglaltságban s ez az idő is alig elegendő, hogy a jelentéseket áttanulmányozza. És amint a delegációban megjelenik Aehrenthal, ismét egész csomó irást, meg levelet kap és a parlamenti épületben külön irodát rendeztek be, hogy ott is foglalatoskodhassék. A külföldi tőzsdék kezdenek érzékenyebbé válni a keleti események miatt s hovatovább hatásuk a pénzpiacra erősebben is érezhetőbbé válik.

A külügyminiszter mindennap a királynál

van és a hadügyminiszter, míg a delegáció az ő költségvetését tárgyalja, folyton az ajtót lesi, hogy mikor lép be Aehrenthal valami olyan szenzációval, ami a delegációnális merengést félbeszakítja . . .

És míg maga a delegáció unalmas, végtelemül unalmas, azalatt a környékén minden percében azt várják, hogy európai események intő helye lesz ez, ahol most a közös hadügyminiszter, Bosznia és Hercegovina kormányzója és a külügyminiszter egymást keresi, amikor mások őket keresik.

És ennél fogva a külügyminiszter, meg a hadügyminiszter igen örvend, amikor egy magyar delegátus a háboruszkodás dolgáról eképpen nyilatkozik:

— A józan magyar elmében a divatos antimilitarizmus testetlen hóbortja nem foglal helyet.

* * *

III. Áhitat.

Ellenben jóakaratu mosolylyal hallgatják a Molnár János apát kegyes kívánalmait.

1. A legénységet minden vasárnap és ünneppnap vezényeljék misére.

2. Rendeljék el az áldozást és gyónást.

3. Engedjék meg, hogy a tisztek és a közlegények általában Mária-kongregációkat szervezzenek.

Bólintgattak. Szép. A katonai gyakorlatok mellett külön vallási gyakorlatok. És a gyónás, hogy a baka megvallja, ha szilvát lopott, avagy „czappenstrájk” után tilosban járt. És súlyosbitva legyen az élete nagyszámu Miatyánkkal és Hiszekegygyel.

Persze, Molnár János csak a katolikus legénységre gondol. Hogy tán azok e rendelkezést külön kedvezményeknek fogják tekinteni és ennél fogva a más vallásuaknál különbeknek fogják magukat érezni, ha nem lenne egy csilagjuk sem.

A hadügyminiszter e kívánalmakat is megfontolja előbb. Mivelhogy ez idő szerint inkább arra szeretnék szoktatni a bakát, hogy megértse, amikor azt mondják neki:

— Üsd, nem apád!

Sőt ezt hajlandók lesznek magyar nyelven vezényelni.

Budapest, október 22.

Az osztrák kormányválság. A „N. Fr. Pr.” írja, hogy jól értesült osztrák delegátusok köréből a következő információt nyerték:

Az eddigi jelentésekkel ellentétben biztosra vehető, hogy báró Beck miniszterelnök Fiedler és Pasek miniszterek lemondási kérvényére vonatkozólag már megszerezte a királyi legfelsőbb elhatározást. Beck miniszterelnök felhatalmazást nyert a királytól, hogy az alakulandó helyzethez képest a lemondási kérvényekre vonatkozólag vagy elutasító határozatot publikálja, vagy pedig tegyen előkészületeket a kabinet újjászervezésére. Arra az esetre, ha sem a cseh miniszter nem volna maradásra bírható, sem a kabinet újjászervezése nem sikerülne, báró Beck nem kapott sem felhatalmazást, sem utasítást és ebben az esetben a Beck-kabinet válság elé jut.

Csávossy mentelmi ügye. A főrendiház mentelmi bizottsága ma déli 12 órakor ülést tartott gróf Bánffy György elnöklésével, melynek napirendjén volt a többi közt báró Csávossy Gyula mentelmi ügye is. Fölolvasták báró Csávossy Gyula kérvényét, amelyben mentelmi ügyének felfüggesztését ő maga kérelmezte. A bizottság, arra való tekintettel, hogy báró Csávossy Gyula főrend maga kérte mentelmének felfüggesztését, továbbá, hogy a bejelentett eset politikai jellegű zaklatásnak nem minősül, báró Csávossy Gyula mentelmének felfüggesztését fogja plénumnak javasolni.

Tárgyalások Törökországgal.

— Megakadt tanácskozások. —

Budapest, október 22.

Konstantinápolyi jelentések szerint azok a tárgyalások, melyek Ausztria-Magyarország és Törökország között folynak Bosznia annexiója tárgyában, ma hirtelen megszakadtak. Törökország állítólag azt követeli a monarchiától, hogy vállalja el Törökország államadosságának Bosznia-Hercegovinára eső részét. Viszont osztrák-magyar részről azt kívánják, hogy Törökország vonja vissza tiltakozását Bosznia és Hercegovina anektálása miatt.

E híreket azonban, melyek többnyire angol forrásból erednek, kétkedéssel kell fogadni, mert Anglia, úgy látszik, czélul tűzte ki magának, hogy a zavarosban halászhasson. A londoni diplomácia minden törekvése oda irányul, hogy az egész Balkán-kérdést nemzetközi konferencia elé vigye és hogy e czélját megvalósíthassa, minden eszközt felhasznál.

A szerb helyzet még mindig változatlan. Belgrádban most is még lóhátról beszélnek s a szerb hazafiak, daczára a rendőrség szigorú intézkedésének (?), veszélyeztetik honfitársaink életbiztonságát. Aehrenthal külügyminiszter végre-valahára mégis arra szánta magát, hogy szerbiai követünk nászutazását megzavarja, mert amint a külügyminiszter ma a delegációban kijelentette, Forgách gróf ma szigorú utasításokkal utazott Szerbiába. A belgrádi követnek kötelessége lesz a szerb kormánynak megmagyarázni, hogy teremtsen rendet, mert különben a monarchia kénytelen lesz más hurokat pengetni. Ez úgy látszik, formális ultimátum akar lenni, melynek bevezetése a mai fegyverkvitelli tilalom. Mindenesetre Aehrenthal szigorú fellépése sokáig váratott magára, pedig idejekorán tett intézkedésekkel elejét vették volna a múlt vasárnapi gyalázatos tüntetéseknek, melyek semmiképp sem emelték a monarchia tekintélyét.

A török-bolgár tárgyalások sem látszanak eredményre vezetni, sőt újabb jelentések hivatalosan is elismerik, hogy már a határon előfordultak összeütközések is a határőrző katonaság között. Ennek az incidensnek azonban sem Konstantinápolyban, sem Szófiában nem tulajdonítanak nagyobb jelentőséget.

Mai távirataink a következőket jelentik:

Bosznia annexiója.

A „Vossische Zeitung“-nak jelentik Konstantinápolyból, hogy ott a mai nap legfontosabb kérdésnek tartják, vajjon az angol politikának sikerülni fog-e megakadályozni, hogy Törökország Ausztriával és Magyarországgal közvetlenül elintézzze a bosnyák kérdést. Török bizottsági körökből azt jelentik, hogy Törökország azt követeli Ausztriától és Magyarországtól, hogy vegye át a török államadosságnak Boszniára és Hercegovinára eső részét. Irányadó a török államadosság nagysága az annexió idejében. A háboru tervével csaknem teljesen fölhagytak. Párisi jelentések szerint Törökország és Ausztria-Magyarország között Bosznia annexiója dolgában folytatott tárgyalást tegnap este megszakították. Pallavicini őrgrof azt indítványozta, hogy Törökország vonja vissza tiltakozását Bosznia és Hercegovina anektálása miatt és ismerje el az annexiót. Ezzel szemben Ausztria és Magyarország kötelezi magát arra, hogy az európai konferencián támogatni fogja a porta óhajtásait. Kiamil pasa és Tevfik pasa azt felelték, hogy a nagy követ ajánlata elfogadhatatlan. A tárgyalás alapja egyedül Törökország integritása lehet és ez a föltétele a tárgyalás folytatásának. Pallavicini őrgrofot annál kelle-

metlenebbül érintette ez a válasz, mert még tegnap azt mondta kollégáinak, hogy biztos a sikerben.

Azokkal a hírekkel szemben, hogy Ausztria-Magyarország és Törökország között a tárgyalások megakadtak, Bécsből a következőket jelentik:

Azok a tárgyalások, amelyek Bosznia-Hercegovina államjogi viszonyának rendezése körül Konstantinápolyban megindultak, s amelyek a szultán szuverenitásának kérdését is érintik, ugyszintén a szandzsáknak Törökország korlátlan territoriális birtokába való átengedését illeti, kedvezően haladnak, de még nem jutottak a megoldás stádiumába, mert a porta részéről tett ellenvetések nincsenek elhárítva. Mindenesetre alapos a remény, hogy a kétfelől mutakozó jóakarattal melett a fennálló nehézségeket sikerülni fog elsimítani.

Tegnap este, mialatt a minisztertanács együtt volt, megjelent a portán az angol nagykövet és sürgősen kívánt beszélni a nagyvezérrel. A minisztertanácsot félbeszakították és Kiamil pasa hosszasan tárgyalt a nagykövettel. Állítólag ennek a konferenciának befolyása volt a minisztertanácsra.

Az utolsó napokban Stambul utcáin reggelre kelve a házak falain plakátok jelentek meg, amelyeken arra bujogatták az igazhitűeket, hogy gyilkolják le a keresztényeket. A rendőrség mindannyiszor eltávolította a plakátokat, de a keresztények között mégis nagy a félelem.

A Fremdenblatt a török-bolgár viszályról ír és azt reméli, hogy az békés megoldásra talál. A lap a továbbiakban kifejti:

Ausztria-Magyarország azt óhajtja, hogy az erős Bulgária és az erős Törökország egymás mellett becsületes bizalommal egymás iránt önállóan fejlődjenek és ezáltal kölcsönösen erősítsék azon képességüket, hogy a balkáni béke és az utóbbi évtizedekben kialakult tényleges statusquo biztos támaszává váljanak. Olvassák el a delegációról szóló tudósításokban a különböző pártok szónokainak fejtegetéseit Törökországot illetőleg. Némi jóakarattal mellett lehetetlen meg nem hallani e beszédek elfogulatlan, mesterkéletlen hangját, amely nem tartalmaz fenyegetést és nem aggódik a felett, mintha balkáni befolyásunk veszélyben forogna. Nem fenyegetünk, mert erőseknek érezzük magunkat és nem aggódunk, mert a balkáni népekkel szemben becsületesen viselkedünk és keleti politikánk a mi és az ő előnyük közötti kölcsönös viszonyon alapszik. Az a gyanu, hogy mi, amilyen a nyilvánosság előtt előzékenyek vagyunk Törökországgal szemben, titokban ártani akarunk neki, — a szandzsák kiürítése óta neveltség. Törökország iránti barátságunk nem egyszerre támadt érzés, nem a czél által szentesített eszköz, nem kiszámított sakkhuzás. Törökország megszilárdulását óhajtjuk minden vihar ellenében, mert ezen erősség a mi erőnk is, mert két horgony a kívánt stabilitást jobban biztosítja, mint egy. Ezért talán önzőnek is lehet mondani keleti politikánkat, ez azonban oly önzés, mely Törökország jövőjének és biztonságának egyik leghatásosabb garanciáját nyújtja. A másik garanciát Törökországnak önmaga szerezheti meg, vagy azt remélhetileg az ifjú-törökök fogják neki megszerezni, akik az országot erőssé és önállóvá teszik.

A Corriera de la Sera tudósítója jelenti Konstantinápolyból: A tárgyalások Ausztria-Magyarország és Törökország között azon a bázison mozognak, hogy az osztrák-magyar monarchia átengedi Törökországnak a szandzsákokat és a megépítendő szandzsák-vasut üzemét azzal a kikötéssel, hogy bizonyos idők múltán megválthatja a vasutat. Egyben kötelezi magát Ausztria-Magyarországnak, hogy az európai konferencián képviselni fogja Törökország érdekeit.

Fegyverkvitelli tilalom.

A hivatalos lap mai száma a következő rendelkezést közli:

Miniszteri határozat alapján és az osztrák császári királyi kormánnyal egyetértve mindennemű fegyvernek, löszernek, fegyver- és löszeralkatrészeknek, mindennemű lö-, robbantó és gyújtó szernek, valamint az azok előállításához szükséges anyagoknak, lovaknak, szamaraknak, háta- és teherhordó állatoknak (ösz-

véreknek), továbbá ezek felszerelésére szánt tárgyaknak, galamboknak, végül hadi czélokra alkalmas más anyagoknak az osztrák-magyar monarchia két államából Boszniát és Hercegovinát is beleértve, illetve ezeken keresztül Szerbiába és Montenegróba való kivitele, illetve átvitele megtiltatik.

Ez a tilalom kiterjed mindazokra a küldeményekre, melyek akár közvetlenül Szerbiába, vagy Montenegróba rendelvék, vagy melyekről alaposan feltételezhető, hogy közvetve fognak az említett államok területére kerülni.

A magyar kir. miniszterium fentartja magának, hogy a fent megjelölt árukat tartalmazó oly küldeményeket, melyek más rendeltetéssel indítatnak utnak, végleges rendeltetésüket illetőleg ellenőrizze.

Az ilyenmű küldemények már bevallott rendeltetésének megváltoztatása nincs megengedve. Ez a ki- és átviteli tilalom azonnal hatályba lép.

Budapest, 1908. október hó 21-én.

Wekerle Sándor, s. k.

m. kir. miniszterelnök.

Egy délnémet gőzhajózársaság vontatóhajója, amely két uszályhajóval municziót szállított Szerbia számára, kénytelen volt az ottensheimi kikötőben megállni, mert időközben megjelent az osztrák-magyar monarchia átviteli tilalma.

A szerb helyzet.

A mi három nap óta Belgrád utcáin történik, az már határos az anarchiával. Jól szervezett bandák lépik el az osztrák és a magyar kereskedők üzletei előtt a járdát, nem bocsátanak be vevőket s aki mégis ott akar vásárolni, azt inzultálják, a boltokból kiölvő vevők kezéből elragadják a vásárolt holmit és vagy megsemmisítik, vagy ellopják s mindez a legfontosabb utcákon, a rendőrség szemeláttára megy végbe. Az osztrák és a magyar kereskedők folytonosan panaszkodnak és védelmet kérnek az osztrák-magyar követéségtől. A diplomáciai ügyvivő ismételt lépéseket tett a szerb kormánynál, de a súlyosan megkárosított osztrák és magyar alattvalók védelmére eddig semmi sem történt. Hogy mit ér a szerb kormány igérete, azt élénken bizonyítja az a körülmény, hogy jóllehet az utcákon minden nagyobb csoportosulás tilos, eddig a rendőrök még kísérletet sem tettek a bandáknak szétkergetésére, sőt ellenkezőleg, háborítatlanul engedik őket garázdálkodni. Néhány kereskedő máris bezárta boltját és elhagyta Belgrádot, mások most teszik pénzzé ingatlan vagyonukat, sietve csomagolnak és készülnek elutazni.

A „Times“ belgrádi levelezője jelenti, hogy biztos forrásból hallotta, hogy Szerbiának az az elhatározása, hogy területi kompenzációkat kér, megmáshatatlannak. Szerbia Bosznia és Hercegovina déli részét követeli a maga és Montenegró részére. Milovanovic szerb külügyminiszter a „Lokalanzeiger“ munkatársa előtt kijelentette, hogy a szerb nép kívánságai abban állanak, hogy jogos igényeit elismerjék és a szerb állam és nemzet existenciájának biztosítására a legvitálisabb érdekei tekintetében garanciákat nyújtsanak. Hogy ezt a hatalmak konferenciája segítségével, vagy egy diplomáciai aktus útján érik-e el, ez a szerbekre nézve másodrangú kérdés. Szerb oldalról semmit sem hagynak megkísérletlenül, hogy a megértés útjáról minden akadályt elhárítsanak. Háborus bonyodalem akut veszélyét most már elhárítottak tartja. Aki a trónörököszt önző törekvésekkel vádolja, vagy azt állítja, hogy atyjának akarata ellenére lép fel, saját felelősségére háborút csinál és erre a czélra konspirációt üz a néppel — az tudva valótlant mond és egyáltalán nem ismeri a trónörököszt.

Belgrádból táviratozzák a Lokalanzeigernek, hogy a Drina mentén 24 szerb kémtepartóztattak le, akik közül ketten nő ruhában voltak.

A nemzetközi konferencia.

A mai török minisztertanács után egy miniszter kijelentette, hogy a minisztertanács nem hozott végleges döntést a konferencia programtervezetere adandó válaszában. A porta álláspontjának megvitatása még nincs befejezve. Egy másik miniszter kijelentette, hogy a konferencia létrejövetele kétséges, miután Ausztria és Magyarország csak Törökországgal való előzetes tárgyalás után hajlandó azon résztvenni. Beavatott körökben nem hiszik, hogy a konferencia létrejön. A porta közvetlen tárgyalások útján szeretné rendezni a boszniai, a bulgáriai, a krétai és a Dardanella-kérdést, nehogy új problémák merüljenek föl. Angolország politikája általában kezd bizalmatlanságot kelteni.

A mai ülésen Grey államtitkár a konferenciára vonatkozó interpellációk tárgyában kifejtette, hogy a hatalmak közt jelenleg folyó tárgyalások célja a program teljes egyetértéssel való megállapítása, avégből, hogy mindennemű nyugtalanság elkerülésével rendeztesse a legutóbbi események által támasztott nehézségeket. Törökországot suitották az események leginkább és ezért az első cél, ez állam részére kompenzációkat biztosítani, érdekeit megvédeni, az új török rendszert megszilárdítani. A török kormány helyeslő állásfoglalása fontos feltétele minden programnak és tekintettel arra, hogy Törökország még nem közölte a konferencia programjára vonatkozó felfogását, ennek folytán további jelentést nem tehetek. A konferencia tervét először Törökország, de ugyanakkor más oldalról is felvetették. Grey kijelentette, hogy korai volna, ha egyes hatalmak által felvetett javaslatokról szólna.

Római jelentés szerint a konferencia tervét eddig csak Angolország, Oroszország és Olaszország fogadta el.

A bolgár-török konfliktus tárgyában az angol nagykövet kijelentette, hogy ez a kérdés feltétlenül a konferencia elé tartozik. Az angol buitogatás annál aggasztóbb, mert Törökország mint mindig, most is ingadozó és a reakció féltelmesen erősödik.

A török-bolgár tanácskozás.

Konstantinápolyból Bécsbe érkezett hírek szerint a török kormány hajlandó Bulgária függetlenségét elismerni Kelet-Rumélia kivételével és pedig azalatt a főtétel alatt, hogy Bulgária és Kelet-Rumélia csupán perszonális unióban álljanak egymással.

Ferdinánd bolgár király két párisi újság, a Le Petit Parisien és a Le Journal munkatársai előtt érdekes nyilatkozatokat tett Bulgária álláspontjáról Törökországhoz való viszonyára vonatkozólag. Ferdinánd király ezt mondta:

— Mi a legjobb viszonyban akarunk élni Törökországgal és ezen a jó viszonyon sohasem akarunk változtatni. Mi háborút sohasem akartunk és a jövőben sem fogunk akarni. A tírnóvi esemény nem volt részünkről provokálás, ha más oldalról provokálnának bennünket, akkor a legnagyobb igyekezettel védekezünk, ugyanazzal az igyekezettel, amelylyel most a békét védjük. Azzal vádoltak bennünket, hogy egy más nemzet eszköze vagyunk. Ez nem igaz, mert mi sohasem voltunk más állam eszköze, csak a magunké. A jövő jó viszony érdekében szükségesnek véljük, de a közös érdekeink is kívánatosá teszik egy barátságos megegyezés megkötését. Mi őszintén óhajtunk a béke fennmaradását és legyenek meggyőződve, hogy ha csak tőlünk függ, egyetlen csöpp vért sem fognak kiontani. Bulgária mindig barátja volt a békének.

A Sabah szerint a porta híreket kapott, hogy Bulgária folytatja katonai előkészületeit. Az Ikdam értesítése szerint az angol nagykövet tegnap kategórikusan kijelentette a nagyvezér előtt, hogy a Bulgáriával való közvetlen tárgyalást nem tartja megközelítőnek. Ugyanez a lap jelenti, hogy Tefik basa külügyminiszter fogja képviselni Törökországot a konferencián.

Míg a hivatalos körök Dimitrow és Stojanovics rendkívüli követek missziója felől mélyen hallgatnak, a félhivatalos Vreme ma kijelenti, hogy a küldöttek-

nek csak az a feladatuk, hogy esetleges török-bolgár egyezkedési tárgyalásokra a helyzetet tanulmányozzák. A nevezett lap optimisztikusan nyilatkozik a megegyezés gyors és tartós létrejöttének kilátásairól és rá akarja bírni Törökországot, hogy árbarátai és jótevői befolyásától szabadítsa fel magát és harmadik személyek érdekeinek szolgálata helyett, közvetlen megegyezést törekedjen létrehozni Szófiával. Szófia politikai és külföldi diplomáciai körökben ezt az optimista nézetet nem osztják.

Ozmániából jelentik hivatalosan, hogy a bolgár határcsapatok, melyeknek létszámát az utóbbi napokban a már amúgy is felemelt létszám háromszorosára emelték, minden ok nélkül a török határcsapatokra lőttek. A törökök viszonzták a tüzelést. Sebesülés nem történt. — A behívott tartalékosok lögyakorlatokat folytattak. A löszert és a hadifelszereléseket a felvidékre szállítják, ahonnan a lövőpróbák után valószínűleg a bolgár határra kerülnek. Konstantinápolyból naponként újabb szállítmányok érkeznek. A hadügyminiszter a kimustrált lovak eladását, tekintettel arra, hogy azokra a behívott tartalékosoknak szüksége lesz, táviratilag betiltotta. A tüzéség és lovasság részére legközelebb négyezer lovat küldenek Konstantinápolyból Szalonikibe. — A helyzettel elégedetlen bolgárok ismét merényleteket terveznek. Ennek következtében a vasutvonalakat újból katonai őrizet alá vették. Az egész vonalat katonaság őrzi.

Izvolzski megbukott.

Izvolzski külügyminiszter napjai meg vannak számlálva. Presztízse napról-napra hanyatlak. Biztosra veszik, hogy jelenlegi segéde, Czarikov lesz az utóda a külügyminiszteri székben. Izvolzski hiú szerint berlini nagykövetté fogják kinevezni. Izvolzski eljárása Buchlauban, ahol egészen önhatalmúan döntött a béke és háboru kérdésében, anélkül, hogy előbb Pétervárra kérdést intézett volna, legfelsőbb helyen igen nagy visszatetszést keltett. Izvolzski azzal a kijelentésével, hogy Oroszország Bosznia annexióját nem fogja casus bellinek tekinteni, hatáskörét a leghatározottabban túllépte. Uruszov herceg bécsi nagykövet beadta már lemondási kérvényét, amelyet azonban nem fogadtak el, mert egyelőre nem tudnak alkalmas embert, akivel állását betölthetnék. A kérdést, mihelyest Izvolzski Pétervárra visszatér, azonnal eldöntik. Witte grófot, aki Svájcban időzik, táviratilag visszahívták Pétervárra. Beavatott körökben azt hiszik, hogy Witte lesz Uruszov utóda.

Intrika a német szövetség ellen.

Különböző oldalról azon mesterkednek, hogy Németországot eltávolítsák Ausztria-Magyarország oldaláról, de illetékes német körökben ezeket a fáradozásokat leghatározottabban visszautasítják. A Times egy figyelemreméltó cikkben csak legutóbb is azt hangsúlyozta, hogy a német birodalom jelentékeny szolgálatot tenne az osztrák-magyar monarchiának és Törökországnak, de a sajtó hitelét is lényegesen emelné, ha szövetséges társát nyíltan és erővel meginténé. Erre vonatkozott az a legilletékesebb helyen tett megjegyzés:

„Nincs semmi okunk rá, hogy Ausztria-Magyarország irányában az iskolamester szerepét játsszuk.”

Izvolzski, aki holnap este érkezik Berlinbe, legilletékesebb helyről fogja meghallani, hogy nem járna szerencsével, ha Németországot megakarnák ingatni szövetséges hűségében.

A szandzsák kiűritése.

A Berl. Tgb. azon konstantinápolyi híre nézve, mintha Aehrenthal külügyminiszter úgy nyilatkozott volna, hogy a szandzsákból a csapatok csak a bojkottmozgalom megszüntével vonassanak vissza, a legilletékesebb helyről kijelentik, hogy ez a hír teljesen valótlan, mivel a külügyminiszter sem ily rendelkezést nem tett, sem így nem nyilatkozott. Az egész hírt ennél fogva a legirányadóbb helyről a legerélyesebben meg kell cáfolni.

Szerajevóból jelentik, hogy a „Bosnische Post”-nak, a boszniai kormány hivatalos lapjának értesítése szerint a Boszniában és Hercegovinában lévő kül-

nös viszonyok a hadügyminisztériumot arra az elhatározásra bírták, hogy a Boszniában és Hercegovinában lévő csapatok ujonczai az idén nem vonulnak be századukhoz, hanem a megfelelő ezredtörzs helyén fogják őket kiképezni. Az ujonczkiképzés időtartamáig a harmadik évüket szolgáló legénységet állítólag nem fogják szabadságotni. Együttal elrendelte a hadügyminisztérium azt is, hogy a Boszniában lévő csapatok tisztjeit egyelőre nem szabad felváltani.

A bosnyák iroda feloszlatása.

A boszniai és hercegovinai szervezet által Budapesten a Continental-szállóban mintegy másfél év óta fentartott politikai iroda a mai nappal megszűnt. Ezt az irodát a boszniai és hercegovinai előkelő mohamedánok áldozatkészsége tartotta fenn. Czelja az volt, hogy a magyar pártok vezérférfiival, különösen a függetlenségi párttal közvetlenül állandó érintkezést. Azonkívül a mohamedánok speciális ügyeinek elintézését látta el az iroda, úgy, hogy annak politikai jelentősége köztudomású volt. Az utóbbi időben számos bosnyák és hercegovinai mohamedán szerb időzött a fővárosban, sőt a szervezet egy-két kiküldött tagja állandóan Budapesten tartózkodott. A muzulmán szerb organizáció tagjainak legutóbbi budapesti tartózkodása alkalmával Ali Bég Firdus elnök kijelentette, hogy a megváltozott viszonyok folytán az iroda további fentartása teljesen céltalan. Döntő volt ez elhatározásra azon körülmény, hogy a bosnyák vezérférfiak a függetlenségi párttal nem találták meg azt a megértést, melyre számítottak. A muzulmán szerb végrehajtó-bizottságnak Budapesten időzött 32 tagja hazakerült Boszniába. Valamennyien igen zárkóztak és nem igen nyilatkoznak a helyzetről.

Legújabb híreink.

Az osztrák-magyar nagykövetség intervenált a portánál, mert a mitroviczai kajmakám az osztrák áruk ellen bojkottot rendezett. A porta azonnal táviratozott Mitroviczára, egyben azonban kijelentette, hogy kételkedik abban, miszerint állami tisztviselő ilyenbe fogna. A bojkott-mozgalom általában még nem ért véget. Érdekes, hogy a mai török lapok már nem izgatnak a bojkott ellen. Bizottsági körökből érkező bizalmas hírek szerint a bojkott czelja az volt, hogy Ausztria az annexióra való tekintettel valamelyes engedményre kényszeríttessék.

Porta-körökből származó hírek szerint a porta a konferencia programjára adandó válaszával elkészült. A külügyminiszter e hírt megerősítette és kijelentette, hogy a jegyzék mihamarabb elindul. Hír szerint a londoni nagykövet lesz megbízva annak továbbításával.

Ma este viharos óvációkban részesítették Vukotics tábornokot, a montenegrói rendkívüli követet. A főiskolai hallgatók fátylós menetet rendeztek. Vukotics köszönetet mondott a montenegrói nép iránti barátságért és szeretetért. Beszédét Péter király, György herceg, Szerbia reménye, a szerb hadsereg és a szerb nemzet életetésével fejezte be. Beszédét óriási lelkesedéssel fogadták. Több dal éneklése után a tömeg szétoszlott.

Gróf Forgách osztrák-magyar nagykövet néjével két hónapi szabadság után ma visszatért Belgrádba.

EGYHÁZAK.

— (A dunamelléki református egyház közgyűlése.) A dunamelléki református egyházkerület közgyűlése október 24-én, szombaton délelőtt tíz órakor kezdődik meg a református főgimnázium Lónyay-utcai épületének dísztermében. Az elnöki tisztet Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, főgondnok és Baksay Sándor dunamelléki püspök töltik be. A közgyűlés több napot fog igénybe venni.

— (A református konvent házának fölavatása.) A fővárosban a Szabó József-utca során palotát emeltetett időszakos ülései és hivatali helyiségei számára a református konvent. A modern, tágas épület munkálatait befejezték és a belső berendezésekkel is annyira előrehaladtak, hogy még a jövő hó folyamán átadhatják rendeltetésének. Ebbe az épületbe költözik be mostani Üllői-uti bérelt otthonából a konventi iroda. A palotát nagyobb ünnepség keretében fogják fölavatni.

A delegációból.

— A hadsereg és a haditengerészet. —

Budapest, október 22.

A magyar delegáció mai plenáris ülésén a hadügyi költségvetés került napirendre, az osztrák delegáció hadügyi albizottsága pedig a haditengerészet budgetjét vette tárgyalás alá.

A magyar delegáció tagjai, nevezetesen a függetlenségi, kezdve Okolicsányi László előadón, ha meg is szavazták a hadügyi költségvetést, nyomtatékosan utaltak arra, hogy csak a párt vállalt kötelezettségei alapján teszik ezt és hangsúlyozták, hogy a katonai kérdések nemzeti irányu megoldása előtt szó sem lehet az új katonai követelések teljesítéséről. Még határozottabb állást foglal Eitner Zsigmond, aki nyíltan kijelentette, hogy mivel a delegáció nemzeti követelése mindaddig nem teljesültek, a költségvetést nem fogadja el. A háborús hírek is szóba kerültek, mert gróf Zichy Miklós azt kérdezte a hadügyminisztertől, igaz-e az a hír, hogy a Szerbiához közeli vidékeken állomásozó szerb ezredeket egy közeli harcra való tekintettel, magyar ezredekkel váltották fel? Hoffmann Hugó altábornagy a közös hadügyminiszter megbízásából kijelentette, hogy ez a hír alaptalan; Szerbiával szemben eddig egyáltalán nem történtek különleges intézkedések, de megnyugtató mindenkit, hogyha szükség lesz, a hadügyi kormány minden szükséges előkészületet meg fog tenni. A felvilágosító szavakat megnyugvással fogadták. Az ülés elején egy horvát delegátusnak válaszolva, Hoffmann altábornagy megcáfolta azt a híresztelést, mintha a katonai hatóságok beavatkoztak volna a nagyszerb propaganda vizsgálatába. Az ülés háromnegyed ketőkor végződött.

Az osztrák delegáció hadügyi albizottsága a tengerészeti budgetet vette tárgyalás alá, amelyet Schlegel előadó ajánlott elfogadásra. Gróf Montecucoli tengerészeti főparancsnok beszédében kijelentette, hogy ezután még nagyobb hajókat fognak építeni és hogy jelentékeny póthitelre lesz szüksége. A zászlókérdésben nem tud felvilágosítást adni.

A tengerészeti költségvetésen kívül az osztrákok a külügyi helyzettel és a bosnyák költségvetéssel is foglalkoztak. A külügyi albizottság hitelesítette az előadói jelentést, mely alkalommal báró Aehrenthal közös külügyminiszter még egy intemet intézett Szerbiához. Gróf Forgách belgrádi követ ma Belgrádba utazott s úgy látszik, hogy holnap a szerb fővárosban igen komoly események fognak lejátszódni. A bosnyák költségvetés tárgyalása alkalmával ugyancsak támadták az osztrákok báró Buriánt.

A mai ülésekről tudósításaink a következők:

A magyar delegáció.

Hadügyi vita a plénumban.

Gróf Zichy Tivadar elnök az ülést negyed tizenegykor nyitotta meg.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után Babics-Gyalszky Lyuba horvát nyelven napirend előtt interpellációt intéz a közös hadügyminiszterhez, igaz-e, hogy a Horvátországban a szerbek ellen folyó vizsgálatba a katonai hatóságok, jelesen főbb katonatisztek befolyást gyakorolnak s hajlandó-e ezek ellen, az illetéktelen beavatkozás miatt eljárni?

Hoffmann Hugó altábornagy a közös hadügyminiszter nevében válaszolt az interpellációra. A hadügyi kormány tudomása van a nagyszerb propaganda czímen Horvátországban folyó vizsgálatról, minthogy a lapokat figyelemmel kísérik. Az egészhez természetesen a katonai hatóságoknak semmi közük nincs, az bünygi vizsgálat lévén, a hadügyi kormány nem is vág hatáskörébe. Babics hivatkozott egy századosra s egy tábornokra, akik privát levél útján folyták be a vizsgálatra. Er-

ről a hadügyi vezetőségnek tudomása nincs; ha Babics bizonyítékokkal szolgálna, vizsgálatot indítanak s a szabályok szerint járnak el az illető tisztek ellen.

A választ úgy a delegáció, mint Babics tudomásul veszik.

Okolicsányi László előadó: A jelenlegi költségvetés körülbelül 15 millió korona emelkedést mutat a tavalyihoz képest. E többlet a tisztek fizetése s a legénység zsoldja javításának tulajdonítandó főként. A költségvetés nem haladja túl egy normal-budget keretét, elfogadása politikai szempontból tehát nem ütközik akadályba. A költségvetés főirányelve a hadseregi alkalmazottak helyzetén való javítás. Igaz az a panasz, hogy az orvosok az utóbbi időben mindinkább visszavonultak a hadseregtől, mert polgári állásban sokkal több jövedelmet szerezhetnek. Ez készítette a hadvezetőséget arra, hogy a magasabb rangfokozatokat az orvosok előtt is megnyissa. Ugyanez történt az állatorvosoknál, az építész-mérnököknél és számvéveknél is. Igen előnyös újítás, hogy a hadbíróvizsgát tett gyakornokok hadnagyi fizetésben részesülnek. De a hadügyminiszter tovább megy és gondoskodni kíván a tovább-szolgáló altisztekről. A segélyalap úgy szépen működik, de fontosabb intézkedés az első osztályú házasság létesítése és a másodosztályú házasság megszüntetése. Jelentékeny újítás látható a legénység élelmezésében. Lesz tápláló reggelije és nem magának kell beszereznie azokat a czikkeket, melyekre okvetlen szüksége van. 1910-ben lép életbe a fegyverneműtisztítás költségei alól való felmentés, mely évente egy legénynek 10 koronára rug, amelyet eddig magának a legénységnek kellett kifizetni. Az az összeg, melyet 1902-től kezdve mai napig a legénységre fordítottunk, már-már igen jelentékeny. Az emelkedés fejenként 95 korona 4 fillér. Ennek folytatására semmi szükség sincs, mert a legénység helyzetét össze sem lehet hasonlítani a tisztek helyzetével, mert míg a tiszt ott kenyérért keresi, a legénység kötelességet teljesít. Ami a hadsereg fontos, közjogi kérdéseit illeti, változás jelenleg nem történhet. A hadsereg fejlesztése elől a magyar nemzet nem zárkózik el; a parlamenti többséget folyton gonosz czélzatu vádakkal illetik, amelyek alaptalanok. Készek a hadsereg részére áldozatokat hozni, ha meggyőződnek, hogy a hadsereg a magyar államiség védelmére is szolgál. A hadsereget a nemzeti követelményekhez képes reformálni akarják, jelenlegi állapotában azonban egy valószínűsége anakronizmus. A nemzeti érzés, a dinasztiahoz való hűség és a szövetséges állam iránti rokonérzés is kívánja, hogy a hadsereg oly irányu reformálását követeljük, mely a magyar nemzet jogos igényeinek megfelel. A költségvetést elfogadásra ajánlja.

Szemere Miklós: Már tavaly szóba hozta, hogy a hadsereget kormányozható hadi léghajóval s repülőgéppel kell ellátni. Sajnálattal látja, hogy azóta e tekintetben a közös hadügyi vezetőség mit sem tett. Pedig a hadsereget szükséges a modern hadi technika vívmányaival felszerelni.

Szabó István lövészeti kérdésekkel foglalkozik. Utal a német hadseregben használt lövedékek sebességére. A dobosok sok katonát vonnak el a harc-vonalból; ezeket jobban fel lehetne használni. Az orosz-japán háborúban a japán gyalogos katonák ársóval voltak felszerelve; ezt a közös hadseregben is meg kellene honosítani, ugyszintén egy században több katonát drótvágó ollóval ellátni. Az aratási szabadságolás intézményének kiterjesztését kéri; az ilyen szabadságolásoknál az igazolványok kiállítására körüli visszaéléseket ki kell küszöbölni. Czélserűnek tartja a léghajós csapatok alakítását. A legénység élelmezése tekintetében reméli, hogy meghonosítják a mozgó-konyhákat. A nemzeti követelmények mielőbbi teljesülésének reményében a költségvetést megszavazza. (Helyeslés.)

Bakonyi Samu: A hadsereget illető közjogi elveit most is ragaszkodik, bár a függő kérdésekre nézve létrejött megegyezést respektálja. Az elvállalt kötelezettségeknek a nemzet eleget tett, sajnosan látja azonban, hogy a hadseregben most is merev mozdulatlanág uralkodik s közeledés az ellentétes álláspontok közt nem történt. Pedig a dinasztia és a két állam biztonságát a nemzeti követelések teljesülésében kell keresni. Rámutat az osztrák delegáció ugrató magatartására, melyen egyszerűen napirendre fognak térni. A közös hadügyminiszternek az osztrák delegációs albizottságban tartott exozéja igen sok kívánalmat állított fel: ezek teljesítése ellen állást nem foglal, de jelzi, hogy a függőben levő nemzeti követelmények teljesítése előtt gondolni sem lehet a hadsereg érdekében fekvő kívánalmak teljesítésére. (Helyeslés.) Egyelőre a hadügyi kormány részéről hangzó követeléseket tartózkodással fogadják. Mielőtt a nagy kérdések megoldást nyernek, a mentesség, póttartalékba sorozás kérdését oly irányban kívánja megoldani, hogy a földmivelő magyar családok ne veszítsék el a kenyérkeresőt. A jobb jövő reményében s a jelzett megegyezéshez hiven a költségvetést elfogadja. (Helyeslés.)

Molnár János szükségesnek véli a legénység szociális irányban való képzését, hogy a nemzetközi vallástalan szocializmus tévtanai meg ne mé-

telyezzenek őket. Általában a hadügyminiszter fenntartása alatt úgy véli szervezendőnek a katonai oktatást, hogy külön katonai oktatási tanácsot kell alakítani. A katolikus legénység vallásos nevelését fokozni kell s erre nézve több kérdést terjeszt a miniszterhez. Reméli, hogy nem fog olyan brüszk választ kapni, mint évekket ezelőtt Fejérváry bárótól kapott a képviselőházban, mikor hasonló kérést terjesztett elő. A katonáskodás alól való mentesség-nél humánusabb eljárást kell követni.

Hellebronth Géza: Tudja, hogy a magasabb kiadások egyrészt csak a multban megszavazott összegek részletei, másrészt az általános drágaságból származnak. A jelenlegi magyar kormány iránt teljes bizalommal viseltetik. Nagy és talán aggodalmat keltő programot állított fel a hadügyminiszter s programja feltüntet azokat a nagy hiányokat, amely hadseregünkben tapasztalható Európa többi államai-val szemben. A harcoképesség fokozására azonban nem elég az ágyu. A hadsereg minden tagjának éreznie kell, hogy nemcsak a trónnak, hanem a hazának hozza az áldozatot. Ez az a nemzeti szellem, amely a harcoképesség fokozásának egyik előfeltétele. A magyar nemzet a legmesszebb menő határokig is elmegy a hadsereggel szemben, csak teljesítsék a katonai téren is nemzeti aspirációinkat. E nélkül ingatag és bizonytalan a nemzet jövője. A költségvetést elfogadja.

Tomisics György, horvát delegátus, magyar nyelven beszél. Ha nincs is kilátás háborúra, el kell rá készülnie lenni; fontos hadi czélt szolgálna a likadalmázi vasut, melyet már negyven év óta építenek. Azt kérdi, mikor készül el végre ez a vasut?

Tuskán Gergely és Babics-Gyalszky Lyuba horvátul beszéltek.

Szentiványi Árpád itt is elfogadja a hadügyi költségvetést, noha azt tartja, hogy annak megszavazására tulajdonképpen a képviselőház hivatott. A legénységi zsold emelését helyesli, mert a legénység száma megfelel a kvótaarányoknak, nem így a tisztikarban lévő magyarok száma, amely a kvótaszerű arányon jóval alul marad. A tisztek és a tisztviselők fizetései közt amugy is nagy aránytalanságok vannak, ezeket még fokozni helytelen, ámde a nemzet óhajainak teljesülése reményében a költségvetést, mint jelezte, megszavazza.

Bernáth Béla sajnálattal tapasztalja, hogy nemzeti hadsereg épp úgy nincs, mint nincs önálló bank. (Igaz! Ugy van!) Sajnos, a nemzet óhajai még mindig nem teljesültek, a paritás elve sem érvényesül. A kvótaarány, magyar növények tekintetében nem érvényesül a tisztikarban. A hadügyminiszter a harcoképességet a legénység testi erejének fejlesztésével is elő akarja mozdítani, amit mindenképp helyesnek tart. Azonban a hadsereg harcoképessége csak akkor fog a kellő fokra fejlődni, ha a nemzet óhajai teljesedni mennek. A jelenlegi viszonyok parancsolólag követelik a nemzeti követelések teljesítését, mert kellő erővel csak így tehet eleget a hadsereg missziójának a világhatalmak versenyében. Elvei fenntartásával megszavazza a költségvetést. (Helyeslés.)

(Az elnöki széklet Barabás Béla foglalja el.)

Miklós Ödön a hadsereg élelmezésére hívja fel a hadügyi kormány figyelmét. Ugy a legénység élelmezésére, mint a hadseregbeli lovak élelmezésére tekintetben czélserűbb berendezkedést kell meghonosítani. Több millió megtakarítás volna elérhető, ha a takarmányok beszerzése oly időben történne, mikor a gazdák egész takarmány mennyiségüknek birtokában vannak. A pótlólag beszerzésénél a magyar tenyésztők lovait nem szabad mellőzni.

Vinkovics Bozsó horvát felszólalása után

Gróf Zichy Miklós megnyugtató kijelentéseket vár a hadügyminisztertől a jelenlegi puskaporos hangulatban. Szerbia, legközelebbi szomszédunk, valószínűsége idegrohamban szenved az annexió miatt. Kérdés, képes lesz-e a józan elem ott visszatartani a forrongókat egy megfontolatlan lépéstől, mely Magyarország ellen irányulna? Arra is választ kér, megbízhatók-e, elég erősek-e azon határon levő csapataink?

Hoffmann Hugó altábornagy az idő rövidsége miatt csupán Zichy felszólalására válaszol. A közös hadsereg vezetősége át van hatva attól, hogy szívén viseli úgy a király, mint a két állam érdekét. A hadsereg eddig is híven teljesítette védelmi kötelességét, bizalmatlanságra nem lehet ok. Fel van hatalmazva megcáfolni azon híresztelést, mintha báró Aehrenthal olyan értelmű kijelentést tett volna, hogy a határon levő csapatokat szaporítsák. A katonai vezetőség intézkedni fog, hogy szükség esetén kellő számú csapatok gondoskodjanak a határszél biztonságáról. Eddig erre szükség nem volt.

Eitner Zsigmond: A nemzetnek a hadsereg iránt táplált óhajairól beszél. Nem teljesült azon tavaly felvetett óhaj, hogy a vezérkari tisztek a magyar nyelvet elsajátítsák. Több tekintetben sincsenek beváltva azon óhajok, melyeket az ezrednyelv, haditengerészeti czimer, lobogó tekintetében tápláltak. Az e tekintetben adott miniszteri válaszok csupán a kérdések elodázását jelentik s mindezért nem viseltetvén bizalommal a közös hadügyi kormány iránt, a költségvetést nem szavazza meg.

Barabás Béla elnök háromnegyed kettőkor — a holnapi ülés napirendjének megállapítása után — az ülést bezárja.

Estély a delegátusoknak.

Gróf Zichy Tivadar, a magyar delegáció elnöke, kedden fényes estélyt ad a Park-klubban. A gróf meghívta az estélyre a magyar kormány tagjait, a közös minisztereket kíséretükkel együtt, az osztrák és a magyar delegáció tagjait, a delegációk ülésezése alkalmából a magyar fővárosban időző külföldi hírlapírókat, a magyar országgyűlés tudósítóinak szindikátusát, az Otthon Irók és Hírlapírók Körének, a Budapesti Újságírók Egyesületének és a Pázmány-Egyesületnek elnökét és főtákarát és a Magyarországon székelő külföldi tudósítók szindikátusát.

Az osztrák delegáció.

A hadügyi albizottság ülése.

Az osztrák hadügyi albizottság ma délelőtt 10 órakor gróf Merweldt elnöklete alatt megkezdte a haditengerészet költségvetésének tárgyalását. Az ülésen jelen volt gróf Montecuccoli tengerészeti főparancsnok is.

Az első szónok, dr. Schlegel szerint, ez az első alkalom, hogy a hadügyminiszter expozíciójában a haditengerészet is be foglaltatik; ő mindenben csatlakozik ahhoz a dicsőrethet, melylyel tegnap az expozé elárastották. Kiemelte a Duna-flotilla szükségességét, majd a legénység zsoldjának emelését és az élelmezés javítását hangoztatta. Foglalkozott azután a magyar közjogi kérdésekkel s kijelentette, hogy nem lenne veszély nélküli való kísérletezés, ha a haditengerészet zászlóját a magyarok kívánságára megváltoztatnák.

Gróf Montecuccoli tengerészeti főparancsnok válaszában felsorolja azokat az okokat, amelyek a költségvetés csekély emelkedését okozták. Ha a többi hatalmak nagy hajókat építenek, mi is kénytelenek vagyunk példájukat követni. A jövőben építendő hajóink a jelenlegiekénél is nagyobbak lesznek. Egyetlen egy eszközt sem hagyott figyelmen kívül, csak hogy szerződési kötelezettségünknek eleget teshessünk. Felemlítette ezután azokat a hitelszükségleteket, melyeket a jövőben a hajóépítésekre szándékoznak fordítani. Köszönetet mondott azután a hadügyminiszternek, hogy költségvetésében gondoskodott a haditengerészetéről, mert ha ezt nem tette volna, tengerészetünk nem tudta volna sikeresen megvédeni a partokat és sikeresen szembeszállani egy ellenséges hajórajjal. Azután az egyes felszólalók megjegyzéseire reflektált s kijelentette, hogy a munkások helyzete a tengerészetnél már lényegesen javult. Néhány képviselő a hajók kicsiny voltát tette szóvá, pedig figyelembe kellett volna venni, hogy a hajók terve három év előtt készült, amikor még Franciaországnak sem voltak nagyobb hajói. Az előadónak arra a kérdésre, hogy hogyan áll jelenleg a zászlókérdés, a tengerészeti parancsnok kijelenti, hogy már harmadik évvel ezelőtt felvilágosítással fordult ebben a kérdésben mindkét kormányhoz, eddig azonban semmiféle értesítést sem kapott, úgy, hogy nem tudja, hogy jelenleg a kérdés, hogyan áll. A zászlókérdést eldönteni a kormány dolga, de feltételezi, hogy a döntés előtt a tengerészeti parancsnokságot is belevonnák a tanácskozásba.

Végül kijelentette, hogy a tengerészeti parancsnokság nem követel túlságosan sokat, sőt kívánságaiban igen szerény. Ha ma béke is van, holnap már háboru törhet ki s most száz milliókkal egy szerencsétlen háborúnak ezer milliókra menő kárait háríthatjuk el. (Helyeslés.)

Exner delegátus kiemelte a hadsereg mérnökeinek nagy fontosságát, majd a haditengerészet jelentőségét boncolgatta. Sürgette a tengerésztisztek helyzetének javítását.

Günther delegátus a haditengerészeti budgetnek a legközelebbi évben való felemelését javasolja, hogy az osztrák-magyar hajóhad versenyképes legyen az olaszéval. Ajánlja, hogy a haditengerészetnél szükséges munkálatokat magán iparvállalatokkal végeztesse a kormány. A legnagyobb bizalommal viseltetik a hadügyek iránt és reméli, hogyha kell, feladatainak meg fog tudni felelni.

Gróf Latour delegátus jónak látja, ha a tengerészeti parancsnokság az angol „Indomitable” hadihajó mintájára építtetne hajókat, melynek óriási nagysága dacára, sebessége felülmúlja a legnagyobb ocean-gőzöskéket. Egyébként a legnagyobb bizalommal viseltetik a hadügyek iránt és nagy érdeklődéssel szemléli haditengerészetünk fejlődését.

Schulmeier delegátus a pólai arzenál munkásainak helyzetével foglalkozik. Örömmel veszi tudomásul, hogy a tengerészeti parancsnok a penzió és provizió javítását sikeresen keresztülvitte. Azután többféle javaslatot hoz a munkások helyzetének javítására.

Dr. Petelenz delegátus rámutat az angol, francia,

olasz, német haditengerészet hajóinak a külföldön való megjelenésére, mely sokkal biztosabb, mint a miénk. Majd a tengerésztiszti vizsgák szabályainak enyhítését kéri.

Dr. Korosec delegátus a legnagyobb bizalommal viseltetik a jelenlegi tengerészeti parancsnokság iránt és bizik abban, hogy a megoldandó kérdéseket sikeresen fogják megoldani. Ezután az antialkoholizmus szerepéről a tengerészetnél és még több a tengerészetbe vágó ügyről beszél. Végül újra biztosítja a kormányt a partja részéről való bizalomról.

Stauch delegátus meglepéssel konstatálja, hogy a nemzeti érzés szépen kifejlődött a tengerészet legénységénél. Majd a mérnököket és tiszteket érdeklő kérdéshez szól hozzá.

Gróf Montecuccoli tengerészeti főparancsnok veszi tudomásul a bizalmat. A tengerészetnél a zászlókérdésnek eldöntése még a két kormány részéről nincs eldöntve. Exmann delegátus szavaira válaszol és elmondja, hogy a hadihajó-modellek kérdése már a jövő évi budgetbe fel lesz véve. Kifejti a mérnökök kiképzésének tárgyalásánál, hogy azok szociális, katonai és anyagi helyzete nem adhatnak panasza okot. Az alkoholévezet a legénységénél a szigorú szabályok életbeléptetésével nem ölt majd nagy mérvet. Az istentiszteletet és az ünnepeket a legszigorubbantartják a tengerészetnél.

Schlegel előadó zárószavaiban Exner szavaira reflektál.

Latour delegátus: a dalmáciai Stagno keresztülvégzéséről beszél. Majd a javaslatot a delegáció elfogadja, ugyszintén magáévá teszi Exner rezolúcióját is.

A legközelebbi ülést holnap, pénteken délelőtt 9 órakor tartják.

A külügyi albizottság ülése.

A külügyi albizottság ma dr. Baernreither elnökhelyettes vezetésével ülésezett és ez alkalommal Bacquehem márkli előterjesztette a külügyminisztérium jelentését.

Bacquehem márkli jelentése röviden a következő:

A külügyi albizottság tanácskozásai Bosznia és Herzegovina annexiójának behatása alatt állottak. A bizottság tárgyalása azonnal ebben az irányban folyt és az általános figyelem rögtön az expozéban ama pontja felé fordult, amely az annexió indítékával foglalkozik. A bizottság alaposan foglalkozott a történelmi aktussal, különösen nemzetiségi szempontból s ezáltal az összes nemzetiségek képviselői elmondták véleményüket ebben a kérdésben. Az annexió szükséges és jogos lépése volt a monarchiának és ennek az elismerése elől még azok a delegátusok sem zárkózhattak el, akik aggályokat tápláltak az annexió miatt. A két tartománynak a monarchiához való csatolása garantálja, hogy Boszniában és Herzegovinában békés, alkotmányos élet fog kifejlődni. A bizottság ülésén komoly szavak hangzottak el, amelyek Szerbiát arra intették, hogy nyugodjék bele a tényekbe. Az annexió az ortodox lakosság haladását jelenti, mert, mint azt a delegátusok hangoztatták, szükséges, hogy az annektált részek alkotmányos berendezéseket nyerjenek. A szandzsák kiűritését a delegátusok helyeselték, bizonyosságát adva ezzel annak, hogy az új török rezsimben bízhatnak. A miniszter expozéja szerencsésen bővült a bizalmasan leadott nyilatkozatokkal, amelyek bizonyára nem tévesztik el hatásukat. Így a józanabb szerb elemre bizonynyal hatni fognak a miniszter jóakaratu kijelentései. A bizottság helyesnek találja, hogy a tartományokat egyelőre nem kebelezik be egy országba sem. A külpolitikai viszonylatok megbeszélésénél a bizottság örömmel konstatálta, hogy a hatalmakkal a legbarátságosabb viszonyban élünk és az irántunk való rokonszenv az annexióban is kifejezésre jutott. A vita máskülönbön kereskedelmi és gazdasági kérdések körül mozgott. Végül Redlich delegátus határozati javaslatot nyújtott be, amelyben felszólítja a külügyminisztériumot, hogy hivatalnokai számára fogadja el a harminczöt éves szolgálat elvét.

Dr. Kramarz delegátus ajánlja, hogy a bizottság kérjen újabb és részletesebb felvilágosításokat a minisztertől, mert a helyzet rövidesen alaposan változott.

Ezután az okkupációs hitel tárgyalását kezdik meg.

Baró Burián közös pénzügyminiszter kijelenti, hogy a delegátusokat nem akarja a magyar delegációban egyszer már elmondott nyilatkozatával untatni, hanem akkori beszédét német fordításban átnyújtja a delegátusoknak. A közös pénzügyminiszter ezután szintén Boszniával és Herzegovinával foglalkozik és utal arra, hogy autonóm berendezkedéseknek fokoztatni kell történni.

Dr. Sustersic előadó elsősorban a magyar részről elhangzott közjogi kívánságok ellen fordul, amelyeket alaptalanoknak mond. A királyi hitlevélre és a koronázási esküre való hivatkozás egészen tartalmatlan, mert ez a magyar királyt kötelezheti, de nem az osztrák császárt. Az előző a mértékadó. A meghódítást kétharmad részben osztrák pénzen hajtották végre, osztrák fiak vére folyt ott, a mostani törvények is elismerik Ausztria jogát. Mi megvetet-

tük Boszniában a lábunkat és ott is fogunk maradni. Az alkotmányosságról beszélve, kifogásolja, hogy az expozé, amelyet a közös pénzügyminiszter a magyar delegációban mondott, nagyon általánosságban tartott. Kifogásolja a tervezett választási rendszert és felvilágosításokat kér a leendő bosnyák tartománygyűlés hatáskörét és a nyelvkérdést illetően. Az annektált tartományoknak Dalmáciával való szoros összeköttetését sürgeti.

Baró Aehrenthal közös külügyminiszter: A külügyi költségvetésről szóló jelentés elfogadásánál az a kívánság hangozott el, hogy nyilatkozzam az ez idő szerinti nemzetközi helyzetről. Jelenleg két irányban folynak olyan tanácskozások, amelyek Ausztria Magyarországra fontosságra bírnak. Eddigi álláspontunknak megfelelően Törökországgal folytatunk tárgyalásokat Bosznia-Herzegovinára és a szandzsák kiűritésére vonatkozólag, amelyek még nem fejeződtek be. A konferenciát illetően a kormány álláspontja ismeretes. Elvileg nincs kifogásunk a konferencia ellen, ha a program előzetesen meg van állapítva és álláspontunknak megfelel. Ebben az irányban folynak a hatalmak között megbeszélések, de ezek még a kezdet stádiumában vannak s így ez irányban nem nyilatkozhatom. A törökországi hőköt-mozgalmra vonatkozólag a konstantinápolyi nagykövetségünk felszólalt a konstantinápolyi nagyalom alább hagyott és rövidesen egészen meg fog szűnni. Egy további kérdés Szerbiára vonatkozik. Elvárom, hogy az izgalom ebben az országban nem sokára lecsillapodik és hogy az ellenünk irányuló ellenséges tüntetések végre megszűnnek. Követünk, gróf Forgách ma visszatért Belgrádba és remélem, hogy sikerülni fog lehetővé tennie, hogy ne kényszerüljünk Szerbiával szemben tanúsított magunk-tartását megváltoztatni.

Wolf delegátus a közös pénzügyminiszter expozéjában nélkülözi a világosságot és egyáltalában nem érti, hogy milyen lesz a bosnyák alkotmányosság. Tart attól, hogy az annexió közelebb hozza a föderalizmus kérdésének megoldását.

Gróf Latour a szandzsák esetleges újabb megszállásának jogát fentartaná. Bosznia és Dalmácia között erős kapcsolatot kíván.

Dr. Baernreither a plenumban fog az államjogi helyzetről beszélni, most a költségvetést kíséri csak néhány megjegyzéssel.

Dr. Redlich egyáltalában nincs megelégedve az expozéval, majd báró Schwegel felszólalása után a vita folytatását holnapra halasztják.

A hadseregszállítási albizottság.

A hadseregszállítási albizottság ma Axmann elnöklete alatt ülés tartott, amelyen beható vita után elfogadták dr. Exner és lovag Kozlovski előadói jelentését.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Áttelelések Pestvármegyében. Pestvármegye főispánja a közszolgálat érdekében a következő átteleléseket rendelte el a szolgabírói karban: Roméiser Vilmost Gödöllőről Dunavecseré; Kiss Tibort Dunavecseről Gödöllőre, dr. Holló Bélát Kiskőröséről Kunszentmiklósrá, Rudnyánszky Miklós bárót Kunszentmiklósról Biára, jii. Szántó Pált Biáról Ráczkevére, Asztalos Istvánt Ráczkevéről Kiskőrösre.

Pestvármegye és az automobil. Pestvármegye községeiben az utóbbi időben számos automobil-szerencsétlenség történt. A gépkocsik oly eszevesztett rohanással futnak végig a falvak és kis városok poros utcáin, hogy minduntalan érkeztek panaszok a hatóságokhoz. Ezt a bajt orvosolandó, Pestvármegye alispánja most szabályrendeletet készített el, melyben az automobilokat a következőkben rendszabályozza meg:

Mindenki köteles a gépkocsiját és a vezető nevét is bejelenteni a hatóságnál, ahol a gépkocsik számot kapnak, a vezető pedig hajtási igazolványt, de csak abban az esetben, ha bebizonyítja a vezetésben való jártasságát. Számontartják az automobil-tulajdonosok lakhelyét, akinek — ha maga akarja vezetni a kocsit — szintén vizsgálnia kell a kocsivezetésből. A gépkocsi vezetője a vele szembe jövő kocsikat messziről előre kiirtszóval figyelmeztetni köteles és ilyen esetekben — ha a sebesség veszélylyel járna — a kocsit mérsékelni vagy megállítani tartozik. Ha valamely állatot a gépkocsi ijedőssé tesz, meg kell állnia. A lakott helyeken a menetsebessége 15, a lakatlanokon 40 kilométer lehet óránként, a szolgálatban lévő rendőr, vagy csendőr intésére köteles a gépkocsi megállani, baleset bekövetkeztekor pedig a sérült segítségére kell sietnie. Az okozott károkért a tulajdonos felelős. Aki pedig ezeket a tilalmakat be nem tartja — mondja a szabályrendelet — az száz koronáig terjedhető, behajtathatatlanság esetén 20—20 koronánként 1—1 napi fogházra átváltoztatandó pénzbüntetéssel büntetettik.

Felséges pofonok.

Budapest, október 22.

Mamák, kik vásott csemetéiket nem tudják megfizetni, gondoljanak arra, hogy a leghaszon-talanabb lurkónál is nehezebb ránczban tartani egy trónörökös. Ez a fiatal ur, alig hogy eszmél, azt látja, hogy mindenek földig borulnak előtte. A királynak csak a hatalmasok hajbókolnak föltétlenül; de a trónörökös előtt azok is csuszak, kik reményeikben csalatkozni voltak kénytelenek és amit a jelenben nem tudtak megszerezni, a jövőben remélik megszerezhetni. Hát hogyne szállna a fejébe a büszkeség az ilyen gyerekeknek; szóról-szóra hiszi, hogy őt isten kegyelméből szülte a világra a mamája s mint ilyen kiváltságos lény, azt tehet, amit akar.

Sainos, ez nem az uralkodó család magánügye. A népeknek is közük van ahhoz, hogyan nevelik a trónörökös. Jósorsuk, balsorsuk ugyan nem függ többé „egy ember” akaratától; de azért sok kellemetlenséget elkerülhetnek, ha a trónörökös hivatásának megfelelőleg nevelik. Mikor a mostani angol király még csak öt éves fiúcska volt, édesanyja, Viktória királyné elvitte egy kiállításra. A királyfi rögtön fogdosni kezdte a kiállított tárgyakat, mire az anyja megmagyarázta neki a fölírásokat, hogy itt csak a szemnek van minden, a kéznek semmi. De a gyerek nem hederített az ismételt anyai figyelmeztetésre. Viktória királyné végre kifogott a türelemből és az összes méltóságok szeme láttára arczul ütötte a Britbirodalom jövőbeli királyát. Az akkori fiók-Maculayk köteteket irtak erről a pofonról és valamennyien oda konkludáltak, hogy az ilyen egészséges nevelésben részesülő trónörökösök jó király lesz. Ez a jóslás körülbelül bevált.

Viktória királyné példáját most követte Péter szerb király. Azt írják a lapok, hogy fiát, ki az utóbbi napokban folyton háborus szónoklatokat vágott ki a királyi palota erkélyéről, többször egymásután arczul ütötte. Ezzel a radikális eljárással akarta értésére adni, hogy a szerb nemzet trónörököse bizonyos rezervákra van kötelezve. Ugy látszik azonban, hogy Péter király esete még sem teljesen azonos Viktória királyné esetével. A boldogult királyné heves gesztusa arra való volt, hogy formálja fia karakterét, mely abban a korban még semmilyen sem volt; a Péter királyé már csak megtorlása egy félig-meddig érett ember kissé hiányos nevelése következtésének.

Mentsége György királyinak az, hogy pályája nem trónörökösinek indult; ő még élénken emlékezhetik azokra az időkre, mikor édesapjával Geniben sajtot és sonkát vacsoráztott, nem pezsgóval, de kutyával. Ahogy mondani szokták, hirtelen került föl az ugorkafára és természetesen, hogy nem találja el hirtelen a kellő poszt. Különböző maga isteni naivitással mondotta el, hogyan jutott el a tüzes szónoklatokig. Először ki sem mert menni az erkélyre, mikor a nép hívta; aztán kiment, de nem beszélt; aztán megint kiment, de akkor már beszélt, körülbelül ilyesfélével: „az élet, kedves alattvalóim, olyan, mint a lánchid”; aztán ismét kiment, de most már hosszabbban beszélt. Így fokról-fokra jutott el odáig, hogy végre egyik szónoklatában a szerbeket (persze, a sertéskereskedőket is!) illatos rózsákhoz hasonlította. A szónokok rendes karrierje ez. Remegnek első ízben a félelemtől, később remegnek attól a gyönyörűségtől, melyet saját hangjuk muzsikája szerez nekik.

Becsületére válik Péter királynak, hogy fia szónoki pályáját néhány pofonnal félbeszakította — gondolván, hogy fiából ugyanis csak rossz Apponyi-imitáció válhatna, legyen legalább hát belőle jó király, lévén ez a mesterség valamivel könnyebb, mint a másik.

Mindamellét határozott tulzás a szerb pofonoknak nemzetközi jelentőséget tulajdonítani. A nemzetek diplomáciái úgy vannak dresszirozva, hogy nincs minden szónak minden szájban egyforma jelentősége. Ha Ferencz József például azt mondaná valamilyen alkalommal: „uraim, szárazon kell tartanunk puskaporunkat és ki kell köszörülni szabványainkat” — e néhány szó nyomán a legszolidabb értékpapír árfolyama is rohamosan esne. Vilmos császár azonban számtalanszor mondott már ilyen, vagy ehhez

hasonló frázist — de még a cicza se mozgatta meg a füleit. Tegyük föl, hogy Ferencz Ferdinánd főherceg — nem szónokol az erkélyen — hanem csak megmutatja magát egy tüntető tömegnek: ahány diplomata csak van, mind összedugná a fejét és számítgatná az óriási eset jelentőségét.

György királyfi szavai tehát nem voltak alkalmasak konfliktusok előidézésére; de azok a pofonok, melyeket kapott, igenis alkalmasak arra, hogy jobban vélekedjenek Péter királyról. Az az ember, ki még ilyen áron is akarja a békét a monarchiával, csak becsületes ember lehet. Hogy az apai fegyelem gyakorlása minő hatással lesz a királyfira, nem tudható; de egyelőre tárgytalan is, miután — Szerbiáról lévén szó — nem is olyan bizonyos, hogy mint király hasznára fogja fordíthatni a pofonokat, mint ahogy Edvárd király cselekedte.

KÜLFÖLD.

Az új francia tengerészeti miniszter. A mai minisztertanácsban Fallières elnök aláírta Picard tengerészeti miniszterre való kinevezésének dekrétumát, ki mindjárt részt is vett a minisztertanácsban, amely a parlamenti munkaprogrammal foglalkozott. Az Echo de Paris szerint Picard új tengerészeti miniszter kijelentette, hogy a miniszterelnök ajánlata nagyon meglepte, mint állami hivatalnok azonban azt véleménye szerint nem utasíthatta vissza. Azt hiszi, hogy a tengerészeti tárca elfogadásával hazafias kötelességét teljesíti. Mindenekelőtt az igazgatási kérdéseknek szenteli munkáját. Hogy a rábízott feladatot megoldja, a leghivatottabb személyiségekkel fogja magát a mérnökök és tengerésztisztek sorából körülvenni és elsősorban arra fog törekedni, hogy a pazarlásnak véget vessen a tengerészeti kiadások körül. Az új tengerészeti miniszter minisztériumának tüzéségi igazgatóságát teljesen át akarja szervezni és a parlamenttől a tüzermérnöki ügyosztály felállítására vonatkozó törvényjavaslat sürgős letárgyalását kéri. Azt a kamarában elterjedt hírt, hogy Picard a tárca elvállalását az arzenálmunkások szindikátusának feloszlásától tette függővé, tévesnek jelentik ki. A sajtó a kinevezést igen különböző módon fogadja. A Figaro azt véli, hogy a magában kiváló új miniszter fáradhatlan munkás és ha sokszor megcsodált törvénytisztetét a képviselői kamara atmoszférájában is meg tudja őrizni, nem sokára kitűnő reformokat fognak neki köszönhetni. Több radikális lap Picard kinevezésében a népképviselőlet megsértését látja.

A kongregáció új tagjai. Az Osservatore Romano jelenti: A pápa új tagokat nevezett ki a kongregációkba, valamint a pápai titkárságokba és irodákba. A konzisztóriális kongregáció, amelynek prefektusa maga a pápa, a következő tagokból áll: titkár: Monsignor de Lai, tagjai a következő biborosok: Oreglia, Vanutelli, Gazetta, Maran, Rampolla, Di Pietro, Gotti, Martinelli, Puzyna, Cavicchioni, Katschthaler, Mery del Val, Samassa és Arcoverde. — Szentség-kongregáció: prefektus: Ferrate biboros, tagok a következő biborosok: Satolli, Casetta, Rampolla, Martinelli, Cavicchioni, Gaspart, Segna, Vives y Tuto, titkár: Monsignore Giustini. Szignatura: prefektus Vanutelli Vincze biborosok, tagjai a következő biborosok: Agliardi, Satolli, Malhieu, Martinelli, Gennari és de Lai. Különböző kongregációkba több prelatust neveztek ki és pedig: Della Volpe biborost a vatikáni levéltár prefektusává nevezték ki Segna biboros helyébe, ki a pápától fölmentését kérte.

Az orosz kormány az alkohol ellen. Az orosz minisztertanács hozzájárult ahhoz, hogy a dumában törvényjavaslatot nyújtsanak be a pálinka eladására vonatkozó határozatok megváltoztatása iránt. A változtatásoknak az a célja, hogy a pálinkafogyasztást korlátozzák és pedig úgy, hogy a legkisebb vásárolható mennyiséget fölemelik és az eladási helyek számát leszűkítik. A falusi lakosoknak jogot adnak arra, hogy a község határozata által a falujukban lévő pálinkaméréseket bezárják és ujak nyitását megtiltsák, valamint a pálinka eladásának idejét korlátozzák. A törvényjavaslat intézkedik továbbá az

iszákosságot büntető eljárásról és a titkos pálinkaeladás megbüntetéséről.

Kongo állam annexiója. Brüsszelből jelentik, hogy Kongo állam hivatalos lapjának tegnap megjelent száma 300 oldalas. Benne van az a szerződés, amely Kongo állam Belgiumhoz való csatolására vonatkozik, továbbá a politikai és gazdasági helyzetre vonatkozó összes ügyiratok, valamint a koronajavadalmak megszüntetésére vonatkozó végzés is. Fel vannak sorolva továbbá a koronajavadalmakhoz tartozó azok az ingatlan birtokok is, amelyek Belgium tulajdonába mentek át és végül Kongo államnak Belgiumban emelkedő építményei, amelyekre negyvenöt és fél millió frankot irányoztak elő.

Új katonai egyenruhák.

— A csukaszürke szín a hadseregben. —

Budapest, október 22.

A modern államok hadvezetőségei már régen, de a japán-orosz háború óta különösen törekszenek arra, hogy a hadseregeket háborus időkre a mostanál czélszerűbb, az ütközetekben kevésbé észrevehető színű egyenruhával lássák el.

Az ebben az irányban folytatott kísérletezések arra az eredményre vezettek, hogy különösen a nagyobb tömegekben harczoló fegyvernemeknél a csukaszürke egyenruha szín az, amelyik viszonylag legkevésbé feltűnő és a különféle terepeken legalkalmasabb arra, hogy a harczoló csapatot az ellenség szemel elől elrejtse. Ezért a hadi felszerelésben szükségessé vált pótlásokat a gyalogsági csapatoknál már eddig is nem a mostani sötétkék, vagy világoskék, hanem csukaszürke színű anyagból készült egyenruhákkal eszközölték. Ennek a színnek megvan az az előnye is, hogy a magyar-osztrák hadseregben már kiállotta a próbát, mert egyes csapatnemeknél: vadászoknál, utászoknál és később az osztrák honvédségnél — számos év óta van használatban.

Az új egyenruházati határozmányok fontosabb rendelkezései, melyeket a hadsereg Rendeleti Közlönye holnap fog közölni, a következők:

Az összes gyalogsági fegyvernemek, ngyszintén az egészségügyi csapatok csukaszürke színű egyenruhát kapnak; a sorogyalogság, a vadász-, utász-, vasuti- és táviró, valamint az élelmezési csapatok, ezenkívül csukaszürke köpenyeket is. Szabás tekintetében nagyjában egyelőre a régi minta szerint maradnak meg az új egyenruhák, csupán a zubbonyokon alkalmazott mellzsebek készülnek olyan módon, hogy azokban térképek, jelentések stb. elhelyezhetők legyenek. A felszerelés bőrből készült részei az eddigi befektetett és kifényesített helyett természetes színű barna bőrből készülnek. A keztük színe is megváltozik. Az eddigi fehérszínű keztük csak a diszkivonulások alkalmára maradnak meg, míg a szolgálatban a háborus czélokra sokkal czélszerűbb szürke színű keztük lesznek állandóan viselendők. Ez a rendelkezés az altiszteken kívül az egyéves önkéntesekre és a tisztekre is vonatkozik, míg a rangfokozat nélküli legénység az eddigi barna színű helyett szürke pamutkeztüt kap.

A vezérkari tisztek, valamint a gyalogsapatoknál lovasított tisztei csizma helyett a jövőben szolgálatban barna kamásnit viselnek. A lovasági, tüzéségi és szekerésztisztek csizmája egyelőre megmarad.

Mindazon tisztek, akik cartouche-t nem viselnek, tehát a gyalogsapatokhoz tartozók, a jövőben a derék körül bőrvél lesznek ellátva, amelyre a tiszti látszóvél, térképtáskáját, revolverét stb. alkalmazhatja. Ez a speciálisan háborus esetre szánt felszerelés köpenyeg viselésékor a fölé csatolandó.

Ezeket kivül még egynéhány lényeges újítás lép életbe a csukaszürke új egyenruhával felszerelendő csapatnemeknél. Ilyen a szintén csukaszürke színű nyakkendő, amelyet a zubbony alatt fognak viselni s amely nemcsak hogy sokkal kellemesebb viselet, hanem a nyaknak az időjárás ellen is hathatósabb védelmet nyújt, mint az ahhoz kevésbé simuló eddigi vászongallér.

Az összes gyalogsági tisztek a legénységhez hasonló csukaszürke sapkát és csukaszürke nadrágot kapnak. Megszűnik tehát a vadásztisztek eddigi fekete sapkája és sötétkék-szürke nadrága is, megszűnik a lampasz és ök is, miként a legénység, passepoil-os nadrággal láttatnak el.

Az eddigi hajtókák megmaradnak ugyan, de azoknál a csapatoknál, amelyek csuka- vagy hamuszürke hajtókát viselnek, a paroli hátsó szegélye sötétbarna szegéssel láttatnak el.

A hadügyminisztérium ezen egyenruházati határozmányokat akként lépteti életbe, hogy a legénység régi faja ruházati darabjai teljesen elvisseltesse-nek. Tisztek azonnal is csinálthatnak maguknak

ujfita egyenruhát, de erre kötelesek csak akkor lesznek, ha csapataik a legénységi egyenruhák beszerzését eszközölni fogják. Ugyanez vonatkozik a tartalékos tisztekre is. A mostantól kezdve kinevezett tartalékos tisztek azonban már kötelesek az új egyenruhát beszerezni.

A tisztek az új egyenruhát úgy szolgálhatnak, mint szolgálton kívül viselhetik. Az egy csapatnál szolgáló összes tisztek egyforma ruházódását nem kívánják meg, ellenben természetesen megkövetelik azt, hogy ugyanegy tiszti egyidőben a régi és az új egyenruha egyes darabjait (például csukaszűrke zubbonyt kék pantallóhoz) ne viseljen.

Latkóczy bukása.

Budapest, október 22.

A Latkóczy-ügy hullámai, miután erősen feltornyosultak és egymásra zudultak, úgy látszik, most már véglegesen elsimultak. Az egész kínos szenzáció haldoklik, a lassu kimulás legjobb útján van s immár konstatálható, hogy keserűséget és meghasonlást a magyar közéletben nem fog hagyni maga után. Sőt ellenkezőleg: hirtelen vihar után való megtisztult levegő maradt vissza utána; a közvélemény megnyugvással veszi tudomásul, hogy a közérdekek felett kellő örködés folyik és a hűtleneket, az egyetemesség rovására visszaelő kapzsiakat a legmagasabb méltóságban és leghatalmasabb pozícióban is nyomon ildózi a büntetés. Latkóczy olyannyira biztosan érezte magát a királyi valóságos belső titkos tanácsosi rangjában, hogy már a szükséges óvatosságról is megfelelő csinalta a maga üzleteit. Ilyen embert bármi áron le kellett álcázni, jogos volt ellene a csel is, mert sikerült s éppen a csel árán tudtuk meg azt egészen bizonyosan, hogy Latkóczy csakugyan méltatlan arra a magas tisztségre, amit bitorolt.

Az ügy fejleményeiről újabb értesüléseink a következők:

Latkóczy Imrét állítólag Budapestre hozták, hogy itt helyezték el valamelyik gyógyintézetben. A közigazgatási bíróságnál viselt alelnöki állásáról már lemondott. A valóságos belső titkos tanácsosi méltóságról pedig ha nem fog lemondani, egyszerűen kitörlik a nevét a titkos tanácsosokról hivatalosan vezetett listából s a jövő év elején, amikor a főudvarmesteri hivatal közzéteszi a státust, Latkóczy neve onnan hiányozni fog.

Latkóczy állapotáról tegnap közreadott orvosi bizonyítványra vonatkozólag dr. Boross Ernő és dr. Kéry Istvántól a következő nyilatkozatot kaptuk:

Latkóczy Imre ur olyan időpontban, midőn nekünk arról, hogy a titokzatos rendőri vizsgálatnak ő a központja, sejtelmünk sem volt, hőlgybaja miatt orvosi vizsgálat alá került. Ezen vizsgálatot a házi orvosnak, dr. Kéry Istvánnak tudomásával és hozzájárulásával dr. Boross Ernő fogantatosította és vizsgálatának eredményéről dr. Kéry István házi orvost, aki fekvő betegsége miatt a vizsgálatnál személyesen részt nem vehetett, értesítette. Egyfittes megállapodásunknak eredményeként a vizgyógyintézetben való kezelést javasoltuk. Ezen megállapodásunknak megfelelőleg dr. Boross Ernő a család részére rendelkezésére bocsátotta, a gyógyintézetbe való felvételnél szokásos kísérő iratot. Ez az irat beleegyezésünk és előzetes tudomásunk nélkül nyilvánosságra került. Minden ezzel ellenkező híresztelés alaptalan.

AZ EGYETERTÉS

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van.

A szerkesztőség telefonja: 788. szám.

A kiadóhivatal telefonja: 706. szám.

Vesztegetés a fővárosnál.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 22.

Alig néhány hete, hogy megirtuk annak, az akkor még kétséges panamának a történetét, mely a Kunz-féle vízmérőgyárról terjedt el s amelyről Helvey Gyula, a gyár elbocsátott tisztviselője szolgált bőséges adatokkal. Helvey ugyanis beadványt intézett a fővároshoz, amelyben részletesen elmondotta Kunz Ferencnek, a Bresslauer Metallgiesserei Actiengesellschaft budapesti vezérképviselőjének vesztegetéseit, állítását az üzleti könyvekbe bejegyzett tételekkel igazolva. A megvesztegetettek jórészt városi tisztviselők, köztük Kajlinger Mihály, a vízművek igazgatója is, aki tizenkétezer koronát kapott a gyártól.

A leleplezést lázas vizsgálat követte a városnál, mely azonban nem vezetett nyomra. Az ügyészség folytatta a vizsgálatot, indítványozta, hogy családás miatt folytassák Kunz ellen az eljárást s az előnyomozás megejtéséért az iratokat áttétette a rendőrségre. A főkapitány azonnal megkereste a vizsgálóbíró, hogy Kunz üzleti könyveit foglaltassa le, de a vizsgálóbíró nem teljesíthette a kérelmet. Az ügyész az elutasító határozatot vádtanács elé vitte, amely a vizsgálóbíró álláspontját fogadta el. A könyvek csak a tábla rendelete után kerültek a büntető zár alá.

A lefoglalt könyvekben, mint azt megirtuk, nem találtak az inkriminált tételekre, de annál kompromittálabbak voltak azok a tételek, melyeket Kunz bizalmas leveleiben találtak. Ezek csak úgy hemzsegtek a megvesztegetett fővárosi tisztviselők, vidéki főmérnökök és polgármesterek neveitől. Ezen a nyomon aztán kiderültek a panamák.

Kunz ekkor már nem térhetett ki a szigorú vizsgálat elől. Kénytelen volt kiszolgáltatni a megvesztegetetteket, annál is inkább, mert hiszen a rendőrség kezében lévő levelek amugy is elárultak mindent. A vizsgálat most széles mederben folyik. Bárczy István polgármester után, holnap Kajlinger Mihályt hallgatják ki, a jövő héten pedig Vossits és Bódy tanácsosokra kerül a sor és ki fogják hallgatni természetesen a vízmestert és a vízvezetési felügyelőt is.

A megindult nyomozás adataiból nagyon botrányos dolgokra lehetünk elkészülve, mai tudósításunkban azonban csak arra szoritokunk, hogy a vízművek körül elkövetett visszaélések ügyében történő vizsgálat adatairól számolunk be:

A panama a közgyűlés előtt.

A főváros figyelmét Perczel Béla pénzügyminiszteri számtanácsos, fővárosi bizottsági tag hívta fel, amikor interpellációjában rámutatott azokra a súlyos szerződésesszégekre, amelyeket Kunz Ferenc elkövetett. A főváros azonban nem követte Perczel jó tanácsait és úgy cselekedett, miként az itt következik:

Perczel Béla 1907. február 13-án interpellált s elmondta, hogy a főváros 1903. évi február 3-án kötött szerződése értelmében a bérelt vízmérők és azok összes alkatrészei a főváros területén építendő gyárban állítandó elő s ezt a cég igazolni tartozik. Elmondta, hogy a cég az államtól 1903. december-től számított tíz évre állami kedvezményt is kapott, de azzal a kikötéssel, hogy a cég az építendő gyárba legalább 140.000 koronát befektet s az első üzleti évben husz, a másodikban harmincz és a harmadikban ötven munkást köteles alkalmazni. A munkások felének magyar honosnak kell lennie. Az órákat nem itt állítják elő s minden porozikáját külföldről hozzák. Kunz nála is járt s kérte, látogassa meg őt, hogy informálja. Amikor visszautasította, elmondta, hogy járt már nála néhány bizottsági tag információért.

Vossits Károly 1907. április 10-én válaszol az interpellációra. Szerződés szerint köteles itt gyártani a cég s a tanács ezen szerződésbeli kötelezettségét a vízművek igazgatósága után állandóan ellenőriztette. A tanács az interpelláció folytán újabb helyszíni vizsgálatot tartott s közvetlen meggyőződést szerzett arról, hogy a vízmérők összes alkotó

részei e gyárban készülnek, kivéve azon zománczott számlapokat, melyeket senki sem készít Budapesten s amit darabonként, mint a könyvekből meggyőződünk, harmincz fillérért hozatnak külföldről. A felhasznált anyag is mind magyar, kivéve a kemény, ruggyanta anyagát.

A megejtett vizsgálatok alkalmával sem a gyár üzeméből, sem felszereléséből, sem az átvizsgált könyvekből, naplókából nem állapítottak meg semmi olyat, amiből arra lehetne következtetni, hogy a cég a vízmérők alkatrészeit, vagy az egész vízmérőt esetleg máshonnan hozatná. Perczel a választ nem veszi tudomásul s konstatálja, hogy az adófelügyelőségnek egyetlenegyszer jelentettek be négy segédet, a többi esztendőben egyet sem. Nincs is a gyárban más, mint a vezető mérnök, egy művezető és egy lakatos-segéd.

Bárczy István polgármester azt mondja, hogy 1900-tól 4346 darab vízmérőt szállított, de csak 1903 óta volt köteles berendezkedni s így a szállított órák közül csak az azóta szállított 953 készült itt. Nem elbocsátott munkásoktól szerezte az információját, hanem a vízvezetési igazgatótól, aki évenként kétszer látogatta meg a gyárat és konstatálta, hogy ott nem javítás folyik, hanem gyártás, a gyártásnak minden része üzemben van és tizenöt embert találtak, akik dolgoztak. A vizsgálatot tovább folytatja. A közgyűlés a választ tudomásul vette.

Perczel Béla 1907. július 3-án megint interpellál: Elmondja, hogy június elsején vizsgálat volt, kéri annak az eredményét.

Bárczy István polgármester 1907. október 2-án előterjeszti Neuschloss Kornél és Fodor István szakvéleményét. Neuschloss kijelenti, hogy a műhely felszerelése vízmérő órák gyártására nem alkalmas, mert felette hiányos, munkásai gyakorlatlanok. Kizártnak tartja, hogy a szállított órák a cég budapesti műhelyében készültek volna. A cég bemutatott egy tizenhárom órát, de a husz, huszonöt, negyven és ötvenes óráknak még az öntéshez szükséges modellje sem volt meg. Azt állította Kunz, hogy azokat Schlikknél önteti, ez azonban nem felel meg a tényeknek. A gyárban még egy egészen egyszerű kupfejű csavart, egy kis poligon átmérőjű tengelyt, de még egy egyszerű csavarmenetet, vagy orsózatmenetet sem tudtak készíteni, mert egyrészt hiányoztak a munka elkészítéséhez szükséges eszközök, de a munkások sem voltak ezen munkások elvégzésére alkalmasak. Meggyőződése az, hogy a cég budapesti gyártelepén vízmérő órát sem részleteiben, sem egészében nem képes előállítani.

— Gépműhelye jelenlegi felszerelésével egyáltalán nem alkalmas gyártásra, csakis esetleges javítások, vagy szerelések eszközzésére. Meggyőződése, hogy a cég a szerződést megszegte és kizártnak tartom, hogy a gyár azon műszaki berendezése mellett, melyet én június elsején láttam, a szerződésben elvállalt kötelezettségeinek egyáltalán megfelelni képes lenne.

Fodor István nem adhat határozott választ, hogy a szállított órák itt készültek-e, mert már nem lehet konstatálni. A mérő egyes részei készíthetők a gyárban, többi rész más budapesti gyárban állítható elő s azt bizonyítja, hogy ha Kunz akarja, magyar anyagból magyar munkával előállíthatja.

Bárczy saját vezetésével újabb helyszíni vizsgálatot tartott s az az impressziója, hogy a gyárat illetőleg Perczelnek az interpellációjában kifejtett véleménye megfelel a valóságnak, de konstatálja, hogy a főváros Kunzai szemben a szerződéssel tulmenő követeléssel lépett fel, amelynek a cég betű szerint eleget tenni nem tud. Oly gyárat, ahol más, mint vízmérőt nem készítenek, felállítani a kis fogyasztás folytán fizikai és finansziális képtelenség. De ez nem mentesíti a céget, mert a másik vállalkozó, nem felelhetvén meg a szerződés betűjének, megfelelt az intenciójának. (Tudniillik, amely részt nem maga csinálta, azt más budapesti gyárban csináltatta.) Mind a két szakértőnek igaza van, mert meggyőződése az, hogy lehet ott vízmérőt csinálni, de az impressziója az, hogy tényleg nem csináltak ott.

A szerződést az év végére felmondták és intézkedtek, hogy ennél a cégnél addig se rendeljenek. Kijelenti, hogy az első interpellációra adott válasz

nem fedi a ma adott választ, de ennek magyarázata az, hogy a legalaposabb információk után a tanács helyesebb megállapodásra jutott.

E polgármesteri kijelentések után a kormány is vizsgálatot rendelt el, amely azzal végződött, hogy Kunz gyáráról megvonták az állami kedvezményeket.

Helvey leleplez.

Szinte érthetetlen, miért maradt még ezek után is Kunz a főváros szállítója? Ugy látszik, hogy nem is történt volna szakítás, ha időközben Helvey Gyula nem fedi fel az egészet. A Bárczy Istvánhoz intézett beadványba foglalt állítások nagy része ugyanis — teljes beigazolást nyert a rendőri nyomozás során. A panama mindenekelőtt nyakát szegte R. főmérnöknek, aki a felállított vízmérő-órák után províziót, majd utóbb ezerháromszáz korona évi pauszát húzott Kunz Ferencztől. R. főmérnököt már el is bocsátották a főváros szolgálatából, de a rendőrség terhelteként ellene is folytatja a vizsgálatot. R.-nek egyik mérnöktársát szintén lemondásra hívta fel Bárczy, de a mérnök kijelentette, hogy önként nem távozik, indítsanak fegyelmi eljárást ellene.

— Azonban, — mondotta a polgármesternek, — akkor ne rajtam, hanem Kajlingernél kezdjék. Akkor cifra dolgok fognak rövidesen kiderülni!

Ez a mérnök még ma is a városnál van és szenzációs kijelentésével ugyancsak meginogtatta azt a bizalmat, amelynek Kajlinger örvendett.

A bizalmas levelek.

Kunz bizalmas levelei között Kajlinger Mihályt is kompromittáló sorokra talált a rendőrség. Kunz azt írja a boroszlói gyárosoknak, hogy a szerződés megújítása érdekében tizenkétezer koronát, a vízmérő-órák megvásárlása esetén pedig huszonnyolcezer koronát ígért Kajlingernek.

Kunz kihallgatása során elmondotta, hogy karácsonykor rendszerint értékes ajándékokkal kedveskedett a vízművek igazgatójának. Ezüst tontartót és ezüst evőeszközöket prezentált Kajlingernek. Újévkor pedig pezsgővel kedveskedett.

— Ezek az ajándékok — vallja Kunz — meglehetősen Kajlinger lakásán.

Egyik levelében azt írja a vesztegető Kunz a Bresslauer Metallgesellschaft igazgatóságának, hogy Kajlingert sikerült megnyerni az ügynek.

Kié a haszon?

Érdekes része a vizsgálatnak az is, amely a vízmérő-órák javítása körül forog. Arról van szó ugyanis, hogy a vízművek vezetősége hatvan ezer koronát kért a cizlra és a javító munkával bűnös visszaélések történtek.

Jóllehet a használatban lévő órák nem romlottak el annyira, hogy hatvan ezer koronás javításra szorultak volna. A vizsgálat adatai szerint teljesen jó karban lévő órákat küldtek be Kunz gyárába javítás címén. Ezekhez az órákhoz az ipartelepen hozzá sem nyultak és olyan állapotban, amint a gyárba kerültek, visszaszállították és felszerelték azokat.

A vizsgálat most azt óhajtott kideríteni, hogy a hatvan ezer koronás panamánál kik vágják zsebre a hasznát. Tudni kell, hogy a machináció idején R. főmérnök még a város szolgálatában állott.

A rendőri vizsgálat fejleményei elé lázas érdeklődéssel tekintenek városszerte, mert előreláthatólag, igen kínos befejezése lesz a nyomozásnak.

TÁVIRATOK.

A francia-spanyol jegyzék.

Páris, október 22. Olaszország hozzájárult a legutóbbi francia-spanyol jegyzékhez. Az Egyesült-Államok is ilyen értelemben tartott instrukciókat adtak tangeri képviselőjüknek.

A francia szenátus alelnöke meghalt.

Páris, október 22. Leydet, a szenátus alelnöke, ma délelőtt meghalt.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár. Péntek, október 23. — Róm. kat.: Kapisztr. Ján. — Prot.: Kapisztrán. — Görög-orosz: okt. 10. Eulamp. — Zsidó: Thisri 28. — A nap két reggel 6 óra 31 perczkor, nyugszik délután 4 óra 46 perczkor. — A hold két éjjel 4 óra 41 perczkor, nyugszik délután 4 óra 39 perczkor.

A kereskedelmi miniszter fogad délután 4 órakor. — A belügyminiszter fogad délután 3 órakor. — A földművelésügyi miniszter fogad délután 5 órakor. — A közoktatásügyi miniszter fogad délután 4 órakor. — A belügyi államtitkár fogad délután 2 órakor. — A közoktatási államtitkár fogad délután 2 órakor. — A fővárosi közgyűlése délután 4 órakor az Ujvárosban.

Szlányi-kiállítás és Pállik hagyatékának kiállítása a Múcsarnokban nyitva. Belépődíj együttesen 60 fillér. A tagsági jegyek érvényesek. — A Nemzeti Szalon őszi tárlata nyitva. Belépődíj 1 korona. — A Józsa Károly kiállítása a Könyves Kálmán Nagymező-utcai szalonjában nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Fialat művészek kiállítása az Uránia Gyógy-terei szalonjában nyitva. Belépődíj 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum régiségtára nyitva 9—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum nyitva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum zárva. — A Történelmi Képcsarnok nyitva. — A földtani intézet muzeuma zárva. — A Közlekedési Múzeum nyitva. — A Széchenyi-Múzeum zárva. — Az aquinumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — A Ráth György múzeum zárva. — Az Erzsébet-Múzeum zárva. — A Nemzeti múzeum könyvtára nyitva. — Az Akadémia könyvtára nyitva. — Az Egyetemi könyvtár nyitva. — A fővárosi könyvtár nyitva. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva. — A pedagógiai könyvtár zárva. — A többi múzeumok és nyilvános könyvtárak nyitva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 órától vannak nyitva.

— **Személyi hírek.** József királyi herceg ma Tapolcsányból Bécsbe érkezett. — Károly István főherceg ma Lussinpiccolóból Fiuméba érkezett és Bécsbe folytatja útját.

— **Nász a német udvarnál.** Berlinben ma délután négy és fél órakor a királyi kastély választó-fejedelmi szobájában történt meg Ágost Vilmos herceg és holstein-glicksburgi Alexandra Viktória hercegnő polgári házassága a mátkapár szűkebb családjához tartozó tagok jelenlétében. A felségek ezután a jelenlévő hercegi személyiségek és több meghívott vendég kíséretében a kastély kápolnájába mentek, ahol az egyházi esketés volt.

A lakomán Vilmos császár pohárköszöntőt mondott, melyben üdvözölte a menyasszonyt és kifejtette, hogy az ifju pár immár közös életbe kezd, amely közös élet a munka feladatait rója rájuk, alkotniok, teremteniök kell másokért, a hazáért és a népért. Ágost Vilmos — ugymond — családjának dicsőséget szerzett sikeres tanulmányaival, amelyek utat nyitottak számára a polgári haladás útján. Az ember olyan, mint a folyó, mely több ágra szakad. — Az ünnepély régi szokás szerint a fáklya-tánczszal ért véget. Az ifju pár ezután Hubertus-Stockba ment.

Az ifju párhoz Driander udvari lelkész intézett beszédet. A szertartás után gratulációk következtek a fehér-teremben, majd a lovag-teremben lakoma volt.

— **Uj nemes.** A király dr. Lorx Sándornak, Szepes vármegye tisztifőorvosának és törvényes utódainak, a közegészségügy terén szerzett érdemei elismerésül, a magyar nemességet a „Ruszkini“ előnévvel díjmentesen adományozta.

— **Ebéd gróf Úxküll-Ghyllenband tiszteletére.** A Budapestről távozó és nyugalomba vonuló gróf Úxküll-Ghyllenband tábornok és volt budapesti vezérő tábornok és hadtestparancsnok tiszteletére ma este Szemere Miklós a Nemzeti Kaszinóban díszes ebédet adott a kaszinó körében is rendkívül nagybecsült tábornok bucsuzása alkalmából. Az ebédén hivatalosak az ünnepelt kivül báró Aehrenthal Alajos külügyminiszter, Wekerle Sándor miniszterelnök, Széll Kálmán, gróf Andrássy Gyula belügyminiszter, gróf Hadik János és Bolgár Ferencz államtitkárok, Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter, gróf Zichy Tivadar, a delegáció elnöke, gróf Semsey László, Halassy Pál tábornok, Elek Gusztáv, Windischgraetz Lajos herceg, örgróf Pallavicini György és gróf Zichy Manó.

— **Kiütetés.** A király, a személye körüli magyar minisztere előterjesztésére dr. Szontagh Tamás bányatanácsosi címmel felruházott főgeológusnak, a budapesti földtani intézetnél s a tudományos élet terén kifejtett buzgó és sikeres működéséért, a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

— **Királyi kihallgatás.** A király ma délelőtt a budai királyi várpalotában általános kihallgatást tartott, amelyen megjelentek: Rahmani Ignác, Efrem antiochiai érsek és szíriai katolikus patriárka; a következő titkos tanácsosok: Lobkovitz Ferdinánd herceg, Csehország tartományi főmarsallja, gróf Wenckheim Frigyes királyi főpohárnokmester, Lányi Bertalan, báró Podmaniczky Géza és gróf Zichy Géza; Schöber Ildefons, a beuroni Benedek-rendi kongregáció főpátpja; a következő kamarások: gróf Chotek Rezső, Hajós József, Halasy József, Morvay Béla lovassági százados, Pongrácz Aladár, gróf Széchenyi Emil, gróf Wickenburg Márk nyugalmazott államtitkár és legifjabb gróf Zichy Géza; Molnár Viktor államtitkár, Hegyeshalmi Lajos és Láner Gyula miniszteri tanácsosok, Wallandt Ernő nyugalmazott miniszteri tanácsos, Zákó Milán nyugalmazott főispán, dr. Podhorányi Gyula nyugalmazott kuriai bíró, Kolossa Ferencz követségi tanácsos, Himmel Henrik és Kusmanek Herman vezérőrnagyok, Opris Péter posta- és távirófigazgató, Oberhäuser Lajos posta- és távirófigazgató, Kiszling Károly, Lukás Károly és Török Kálmán ezredesek, Bartusek Ottó alezredes, Oláh Ödön csendőralezredes, Van der Venne Arnold lovag főhadbiztos, Kirchner Béla kereskedelmi iskolai igazgató, Lukse-Fábró Béla udvari tanácsos, dr. Klupathy Jenő egyetemi tanár, Paduch József királyi tanácsos, Kudora János esperesplébános, Erdélyi Gyula, Baja város főjegyzője, Körner Károly csendőrnagy, Saenger Árpád jászágigazgató, Francois Lajos kereskedelmi tanácsos, Enyiczkey Ilona főispáni titkár özvegye, Bobory János népiskolai tanító, Mándy Irén megyei iktató leánya, Keller Károly pénzügyőri főfelügyelő, Gál János nyugalmazott járásbírói díjnok. Együttesen jelentek meg: Reviczky Ambrus kamarás és Reviczky Irmine, a brünni „Mária Schul“ nemesi női alapítvány tiszteletbeli hölgye; Meixner Hugó és Ottó vezérőrnagyok; Kallós Ede szobrász, Telcs Fide szobrász és Márkus Géza műépítő.

A mai általános kihallgatások során fogadta a király dr. Zsembery István ügyvédet és dr. Hindy Zoltánt, a legfelsőbb védősége alatt álló Egyetemek Kórház-Egyletének igazgató-tanácsi elnökét és tiszteletbeli alelnökét, akik megköszönték a király által nekik adományozott kitüntetést.

— **A beteg czárné.** Most már pozitívabb hírek érkeznek Londonból át Pétervárról a czárné betegségről. Hogy nyomott a kedélyállapota és örökös rettegésben él, az ama viszonyoknál fogva, melyek most Oroszországban uralkodnak, könnyen érthető. A lelki depresszióknak azonban muló jelentősége lehetne, ha szervi megbetegedés nem tenné állandóvá a bajt. A czárné ugyanis vizérgyulladásban szenved és ez csak súlyosabbá teszi hisztérikus rohamait. Legutóbbi utazása a finn vizeken nemhogy enyhítette volna, de előmozdította a czarevna melankóliáját.

— **Gróf Károlyi Mihály ebéde a külföldi gazdák tiszteletére.** Gróf Károlyi Mihály ebédet adott Egyetem-utcai palotájában a gróf Károlyi Sándor szobrának teleplezése alkalmából Budapestre érkezett külföldi gazdavendégek tiszteletére. Az ebédre hivatalosak voltak: a Bund der Landwirte kiküldöttjei, Levetzow holsteini földbirtokos és Schmidt, a württembergi első kamarának tagja, Hans Müller, a londoni nemzetközi szövetség kiküldöttje; továbbá: Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, gróf Dessesffy Aurél, Esterházy Miklós herceg, gróf Mailáth József és a szövetségi és gazdasági mozgalmak vezetői közül: Seidl Ambrus, Hajós József, Ivánka Oszkár, Balogh Elemér, Rubinek Gyula, Szilassy Zoltán és Bernáth István. A lakoma során, amely rendkívül fényes volt, élénk eszmecsere folyt a mezőgazdasági viszonyokról. A külföldi vendégek még a napokban meg fogják látogatni a kisbéri ménesebirtokot.

— **Nyolczszáz ember katasztrófája.** New-Yorkból jelentik, hogy Shawneben, Oklahoma államban óriási felhőszakadás volt, amely több, mint nyolczszáz ember életébe került. A katasztrófáról, miután a táviróvezeték is elpusztultak, részletes hírek nem érkeztek. A lakosság a rohanó ár elől a fák tetejére menekültek.

— A német császárné születésnapja. A német császárné, Augusta Viktoria ma töltötte be ötvenedik évét és ezt az alkalmat a császári ház és környezete, valamint a főváros meg fogja ünnepelni. Tudvalevő dolog, hogy a császári családban éppen most másik családi esemény fog rövidesen végbemenni, a császár negyedik fia tartja esküvőjét. A két alkalmat összekapcsolják és az esküvő alkalmából fogják üdvözölni a császárnét. A német császárné nagy népszerűségnek örvend Berlinben. Akik közel állnak hozzá, szeretik neki érdemül betudni Vilmos császár idézetté vált mondását: A Hohenzollern ház meg fogja mutatni a német népnek, hogy milyenek kell lenni az ideális családi életnek. Harmincz év előtt mondta ezt a császár, azon a napon, amikor egybekelt feleségével és a császár csakugyan a legharmadik és boldogabb családi megértésben élt feleségével. A császárné előképül szolgált a német anyának, hogyan kell egy asszonynak férjével, gyermekeivel szemben kötelességét teljesíteni. Hogy császárnői kötelességei mellett ezekre is különös gondot fordított, azért fogadta szívőbe annyira minden német. A születésnapjára alkalmból hódolni fog előtte egész Németország.

— Wartha Vincze az Akadémia másodelnöke. A Than Károly halálával megüresedett másodelnöki állásra, mint hírlík, a tudósok tulnyomó része dr. Wartha Vincze miniszteri tanácsost, a Műegyetem rektorát jelöli. A világhírű kémikus az Akadémia legrégebb tagjai közé tartozik, amennyiben már 1873-ban választották meg levelező taggá, 1891-ben pedig rendes tag lett. Mint a magyar tudomány kimagasló disze, valószínű, hogy egyhangulag nyeri el, a november hó 23-ára egybehívott elegyes ülésen, az alelnöki tisztséget.

— Zeppelin és Parseval. A rossz idő miatt ma délelőtt gróf Zeppelin léghajóját ismét nem lehetett az uszocsarnokba átvinni. A felszállást délelőtti tíz órától déli tizenkét órára halasztották el, de Zeppelin délben sem szállhatott fel új léghajójával, mert a vihar nem csillapodott és attól lehetett tartani, hogy a léggömb burkát baj éri, ha a nagy szélviharban kihozzák a léghajót a csarnokból. Egyelőre még nem lehet megállapítani az első felszállás idejét. — A Parseval-léghajó ma délelőtt szállott fel a baleset óta először. A mai próbaut nagyon jól sikerült és a léghajó másfél óra alatt hatvan kilométer utat tett meg. Valószínűleg még néhány próbautat fog tenni Parseval, mielőtt a hadügyi kormány átveszi léghajóját.

— Földregés. Plauenből jelentik, hogy Obervogtlandban a heves földremlések tegnap dél óta majdnem szüntelenül ismétlődnek. Déli 1 órától éjjel 10 óráig Brambachban harmincz lökést olvastak. A földremlések robbanásra emlékeztető zajjal és őket kísérő tompa morajjal vannak összekötve. A „Vogtländischer Anzeiger” szerint ma reggel Klingental, Untersachsenberg, Mark, Neukirchen, Graslitz, Adorf, Asch, Ölsnitz és még Csehország északnyugati részének számos helyéről jelentettek földremlést. Tegnap este röviddel 10 óra előtt Plauenben is heves földremlést éreztek, amelyet a felsővogtlandiak eddig a legerősebbnek mondanak. Az éj aránylag nyugodtan folyt le, de gyenge lökések szakadatlanul érezhetők voltak. Ma reggel újabb erős földremlések nyugtalanította a lakosságot.

— Merénylet egy szerb főkonzul ellen. A müncheni szerb konzulátus hivatalában megjelent egy huszonkét év körüli szerb fiatalember és azt követelte Auspitzer Gyula főkonzultól, hogy tekintettel a Szerbiában észlelhető harcias hangulatra, adjon neki utiköltséget, hogy hazautazhassék. Minthogy a főkonzul nem utalványozta ki azonnal a kért összeget, a szerb revolvert rántott és lelővéssel fenyegette a főkonzult. A lármára besiető szolgák kicsavarták a kezéből a fegyvert és átadták a merénylőt a rendőrségnek.

— Expedíció az északi sarkra. Baldwin ismert amerikai sarkutazó új expedíciót szervez az északi sarkra. Baldwin az a szándéka, hogy huszonöt emberből álló expedícióval a Behring-szorosban rábizza magát a mozgásban levő jégtáblákra. Baldwin úgy számít, hogy a tenger árja három és fél év alatt fel fogja hajtani Grönlandba. Baldwin az utazásnak ezt a módját a jeges tengeren sokkal biztonságosabbnak tartja, mintha hajón menne és tervét legközelebb Rooseveltnél elnök elé terjeszti.

— A gödöllői villamos mű megnyitása. Gödöllő nagyközség elektromos művének üzembe helyezése ma délután a király közreműködésével történt meg. A községi képviselőtestület délután öt órakor Ádám Ferencz bíró elnöklésével ünnepes közgyűlést tartott, amelyből Kiss Ferencz főjegyző indítványára a következő táviratot intézték a királyhoz:

A községi képviselőtestületnek ma délután tartott rendkívüli közgyűléséből nyert megbízás alapján községünk közönségének legmélyebb alattvalói hódolatát tolmácsoljuk császári és apostoli királyi felséged előtt. Községünk közönsége mély hálával mond alázatos köszönetet császári és apostoli királyi felségednek azért a kitüntető kegyért, amelylyel községünk jövő fejlődésére nézve korszakalkotó intézményünknek a községi elektromos műnek üzembehelyezését legkegyelmesebben eszközölni méltóztatott és kéri a mindenhatót, hogy császári és apostoli királyi felségedet a legjobb egészségben sokáig éltesse és vezérelje minél előbb hí magyar népe körébe. Gödöllőre. Ádám Ferencz bíró, Kiss Ferencz főjegyző.

A rendkívüli közgyűlés után a képviselőtestület kivonult az elektromos telepre, ahol jelen voltak: Podhorányi József pápai kamarás, plébános, Nick Ede koronauradalmi jószágigazgató, Roméiser Vilmos szolgabíró, dr. Tegze Lajos palotatorvos, Almássy Zsigmond csendőrszázados, Pirker Ernő erdőtanácsos, Balogh Miklós számtanácsos, Egyed Lajos állomásfőnök stb., továbbá a Ganz-féle gyár részéről Kögler Gusztáv vezérigazgató, dr. Ripka Ferencz vezértitkár, Kunde Tódor és Stark Lipót főmérnökök, Ábel István és Studmicska Mihály mérnökök stb.

Ádám Ferencz üdvözölvén a megjelenteket, felkérte a Ganz-gyár igazgatóságát, hogy a király által történő üzembehelyezésre tartsa készenlétben a villanytelepet. Dr. Ripka Ferencz vezértitkár az előjárásához intézett beszédében jelezte, hogy a gyár a technika legújabb vívmányainak felhasználásával teljesen elkészítette a művet, amelynél mindenben a legjobbat és legcélszerűbbet alkalmazta. A berendezésnek minden része a magyar műszaki tudás és a magyar kéz alkotóképességének dokumentuma, mely a maga tökéletességében várja, hogy a király üzembe helyezze. A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd után Stark Lipót főmérnök ismertette a telep berendezését, miközben öt óra ötven perczkor érkezett az első jelzés a budai várból, mire a teleprek egyenként százötven lóerő teljesítményű szivógáz gépei tarackdurrogás mellett lassu menetben működni kezdtek. Öt óra ötvennyolcz perczkor ujra jelzés történt s erre az összes gépek már teljes erővel dolgoztak s pontban hat órakor a gépekre kapcsolta az egész vezetékhalózatot, mire a község összes utcái s a magánlakások is meg voltak világítva. A hálózat bekapcsolásának pillanatában a község a királyt éltette és ezután a gödöllői polgári dalárdával együtt a Himnuszt énekelte. Az ünnepély befejeztével a jelenlévők meleg óvációkban résziesítették Kögler Gusztáv vezérigazgatót, aki lendületes beszédében méltatta a királyi üzembehelyezés fontosságát és megköszönte a közönségnek a Ganz-gyár iránt tanusított bizalmát. Ádám Ferencz községi bíró a község nevében köszönetet mondott dr. Ripka Ferencz vezértitkárnak, mint a gödöllői villamos mű kezdeményezőjének és megvalósítójának.

A gödöllői elektromos mű a város költségén létesült, de az üzemet nem a város viszi, hanem az építő Ganz-féle villamossági részvénytársaság, mint bérlő. Az áramfejlesztő-telepen két, egyenként százötven lóerős Ganz-Körting-féle szivógázmotort állítanak fel, amelyek mindegyike egy-egy háromfázisú váltakozó áramu száz kilowattos áramfejlesztő-gépet hajt. Ezek a gépcsoportok háromvezeték-volt feszültségű áramot fejlesztenek, amelyet légvezeték útján visznek a feszültséget szűző voltra redukáló transzformatorokhoz. Innen ismét légvezeték útján jut el az áram a közvilágításhoz és a magánfogyasztókhoz. A közvilágítást kétszáz darab, egyenként harminczhárom gyertyás fémszálas izzólámpa és nyolcz darab ivlámpa látja el. A telep jelenlegi teljesítőképességével négyezer magánlámpát képes ellátni, de ugy épült, hogy könnyen kibővíthető, mert kilátás van arra, hogy egy nagyterjedelmű városközi hálózat gőczpontját fogja képezni, amely a fővárosnak kelet és észak felé terjedő környékét fogja elektromos energiával ellátni. Ez volt az oka annak is, hogy a nagyfeszültségű váltakozó áramu rendszert választották, mert csak ez engedi meg az elektromos áramnak nagy távolságokra való gazdaságos elosztását. A ma este lefolyt ünnepélyes megnyitáshoz kiváló jelentőséget ad az a tény, hogy a király, aki tudvalevőleg Gödöllő község ügyei iránt mindig atyai érdeklődést tanusított, a megnyitás aktusában közreműködött, felhasználva ehhez a modern elektrotechnikától nyújtott segédeszközöket. A király ugyanis budai várkastélyának dolgozószobájából indította el a gépeket és kapcsolta be a hálózatot oly módon, hogy a budai és gödöllői várkastélyokat összekötő telefon-vezeték útján, amelyet e célra megfelelőleg meghosszabbítottak, egy gomb megnyomásával áramot küldött a telepen felállított relais-szerű segédkészülékekbe, amelyek önműködőleg végezték el a megindítást és bekapcsolást.

— Várady Gábor meghalt. Várady Gábor, a máramarosszigeti törvényszék bírja tegnapelőtt meghalt. Várady Gábor a magyar birói gárda egyik kiváló tagja volt. Máramarosszigetről Budapestre a Herzl-szanasatóriumba hozták, hogy gyomorbaja miatt megoperálják, de olyan gyöngye volt már, hogy az operációt nem lehetett rajta végrehajtani s ezért nem lehetett megmenteni. Holttestét hazavitték Máramarosszigetre, ahol ma délelőtt temették el. Várady Gábor jeles büntetőjogász volt és igen humánus ember. Az esküdtek igazmondása alapján ő mondta ki a halálos ítéletet Husz Ábrahámnak és Mihálka Jánosra, a petrovai rablójalkosokra. Az ítélet kihirdetése után sok fenyegető levelet kapott s az egyikben azt is megírták neki, hogy ha egy esztendő alatt meg nem hal, akkor megölik. A kiváló bírót gyomorrák ölte meg, igen fiatalon, negyvenhat éves korában. A temetésen nagy gyászoló község jelent meg.

— Perzsa főúr magyar felesége. Mirza Sudik Khan Alikter jeruzsálemi perzsa konzul felesége levelet írt Sugár József aradi szabónak, melyben férjének ruhát rendel és utasításokat ad az iparosnak a ruha mikénti elkészítésére. Hogy ennek az előkelő keleti főúr feleségének hogyan jutott eszébe férje számára Magyarországból ruhát rendelni, annak oka az, hogy ez az asszony aradi születésű magyar leány és Hanecker Máriának hívták. Évekkel ezelőtt elvált első férjétől és Perzsiába ment, ahol a szép asszonyt egy előkelő ur, a perzsa sah udvari embere nőül vette. Bár messze idegenbe szakadt, hazájáról nem feledkezett meg. Alikter khánt közben a jeruzsálemi konzulátus vezetésével bizta meg a sah és ide is követi urát.

— Szélhámoság a püspöki erdővel. Ugyancsak agyafurt ficzkók voltak azok, akik — mint Nagyváradról írják — jóhiszemű embereket rutul becsaptak és sulyosan megkárosítottak. A csalók a nagyváradi görög-katolikus püspökség révi uradalmával szélhámoskodtak. Az erdő néhány holdját örök áron is eladták. Még a nyár folyamán két uriruhás idegen jelent meg Réven és ott, meg a szomszédos falvakban tárgyalni kezdtek az ottani gazdákkal. Mint az uradalom jószágkormányzója és titkára eladásra ajánlottak néhány hold erdőt, melyet a gazdák a magas ár miatt kezdetben nem akartak megvenni. Ekkor a gazdák arra kérték az urakat, hogy adjanak bérbe legelőket, mire hajlandók is voltak és közel 5000 koronát szedtek be legeltetési váltásdíj fejében. Azzal odébb álltak. A mezőőrök pedig egymásután csipték tilosban a marhákat, a lakosok aztán azzal védekeztek, hogy ők megváltották a legeltetési jogot. Később ismét megjelent a két rejtélyes idegen és ekkor két cigányfalvai gazdának eladtak, egyenként egy hold erdőt négyezer koronáért azzal a kikötéssel, hogy az erdőirtást csak október elsőjén kezdhetik meg. Neki is látott a két gazda 1-én az erdőirtásnak s mikor felelősségre vonták őket, azzal védekeztek, hogy még a nyáron megvásárolták. Mikor felvilágosították őket, hogy az uradalmi földekből egy talpalatnyit sem lehet eladni, tisztában voltak vele, hogy csalókkal volt dolguk. Most a csendőrök megkezdtek a nyomozást a két rejtélyes szélhámos után, akik eladták az uradalom erdejét.

— Aeroplan-verseny Franciaországban. A franciaországi aeroklub százezer frankos díjat tűzött ki egy aeroplan-versenyre, mely 1909. év őszén városról városra a champagnei síkon vagy a beaucer síkon fog lefolyni és három napig tart

— **Csalások a Panama-csatorna körül.** New-yorkban a hadügyminiszter vizsgálatot indított a Panama-csatorna építése alkalmával kiadott szerződések szétosztásánál állítólag előfordult visszaélések kiderítésére. A vizsgálat ugyilátszik szenzációs dolgokat fog kideríteni. William F. Brothers, a „Balanced Cable Crane Company” elnökének panaszával foglalkozott a vizsgálatot vezető bizottság. Brothers azt állítja, hogy ő a korrupció által nem kapott szerződést, jöllehet, az általa benyújtott költségvetés volt a legalacsonyabb. Brothers az öt felkereső újsáíróknak érdekes leleplezéseket közölt a Panama-csatorna építésénél követett gazdálkodásról. Amikor az amerikai kormány a francia társaságtól átvette a csatorna kiépítését, a számítások szerint a költség 160 millió dollárt tett volna. Brothers vizsgálódásai alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy az építés már eddig is 300 millió dollárba került. De ezenkívül a helyszínén szerzett tapasztalatai szerint az építés úgy van vezetve, hogy sem a mérnökök, sem a munkások nem hiszik, hogy a csatorna valaha készen legyen. Szerinte az építés folytatása előtt olyan mérnökök véleményét kellene kikérni, akik nincsenek érdekelve a politikában. Brothers annak tulajdonítja azt, hogy az ő ajánlatát mellőzték, holott a legalacsonyabb árakat ajánlotta, hogy ő már többször tiltakozott az építés vezetősége által elkövetett szabálytalanságok ellen. A szerződések kiadásánál is sok szabálytalanság történt és a kapott pénz egy része néhány magasan álló férfiu zsebébe vándorolt.

— **Egy plébános jubileuma.** Ribényi Antal kispesti plébános tegnap ünnepelte lelkészségének huszonöt éves jubileumát. Ez alkalomból egy a polgárság, mint a hivatalos testületek nagy ovációkban részesítették a népszerű plébánost.

— **Az elsüllyedt banket.** Londonban a devonshirei herceget és nejét a napokban olyan baleset érte, amely könnyen végzetessé válhatott volna. Matlock városa, amelyet a herceg azelőtt a parlamentben képviselt, a herceg és neje tiszteletére ünnepi lakomát rendezett. A lakomához szükséges nagytermet úgy állították elő, hogy egy uszoda víztartója fölé padlót fektettek. A lakoma közben egyszerre csak nagy robaj közepette beszakadt a padló és a herceg, neje és vagy ötven résztvevő a nyolcz láb mély víztartóba esett. Szerencsére a vizet a tartóból még a lakoma előtt kiengedték, de azért így is többen jártak szerencsétlenül. Az ételek és az italok, továbbá több kanna forró tea ráömlött a mélységbe esett emberekre, akik csak nehezen másztak elő a feifordított asztalok, székek és törött edények közül. A devonshirei herceg, aki meglehetősen hórihorgas alak, elsőnek tápáskodott fel és nyugalmat parancsolt a fejét vesztett tömegnek. Öt férfi és három hölgy komolyabb sérüléseket szenvedett, míg a hercegnek és nejének a pusztai ijedségen kívül egyéb baja nem történt.

— **Egy színész rejtélyes eltűnése.** A legnevesebb berlini színészek egyike, Harry Walden, aki pár héttel ezelőtt Goethe Clavigijában frenetikus sikert aratott, néhány nap előtt nyomtalanul eltűnt lakásáról. Az orvosa, aki súlyos neurasthéniaja ellen régebben kezelte, azt állítja, hogy idegbetegsége miatt pillanatnyi elmezavarásban távozhatott el otthonról. Ezzel szemben felesége azt állítja, hogy eltűnése előtt egész nyugodtan viselkedett, egyszerre aztán kiment a szobából és nem is jött vissza. Kollégái körében az a hiedelem, hogy a súlyos színészi feladatok, amelyekre Walden az utóbbi időben vállalkozott, rendítették meg lelki egyensúlyát és ennek következménye a rejtélyes eltűnése.

— **Házasságok.** Sédni báró Ambrózy Georjínával, a Szent Angyalokhoz címzett prágai nemes hölgyalapítvány tiszteletbeli tagjával, néhai sédni báró Ambrózy Gyula és neje, született sédni báró Ambrózy Mária leányával baráti Huszár Károly, néhai baráti Huszár László és özvegye, szuboticzai Kiss Andorin fia, c. hó 22-én a remetei házikópolnában tartja egybekelését.

Réh Ferencz deveszeri kir. bírósági végrehajtó Budapest, a VI. ker. anyakönyvvezetőségen házasságot kötött Tauszky Liliával.

Meitner Miksa, a Danubius hajógyár r.-t. tisztviselője Ujpesten eljegyezte Vértés Valit szolnokról.

— **Nászajándékok.** Jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műorás ékszerterelepén, Budapest, VII. Erzsébet-körut 29. I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **A temetők ünnepe.** A közeledő halottak napja alkalmából már megkezdődött a főváros temetőibe való zarándoklás. A kerepesi-uti és a rákoskeresztúri, valamint a budai temetőkben javában folyik az új síremlékek felállítása, a régi sírok felhantolása és virágokkal való díszítése. A székesfőváros tanácsának rendeletéből a szokott módon ékesítik fel a Deák Ferencz és gróf Batthyány Lajos mauzoleumait, Kossuth Lajos sírhelyét, Röck Szilárd és Szilágyi István sírjait. Az egyetemi polgárok és a különféle társaságok a szokásos temetői ünnepeket az idén is megtartják s a kivonulás sorrendjét a napokban állapítják meg.

— **Hivatalvesztett tanító.** Popovics Demeter kuvini (Aradmegye) tanítót, a magyarság ellen való izgatása miatt a közigazgatási bizottság pénzbírsággal sújtotta. A kultuszminiszter, kihez az ügy felebezés folytán került, ma arról értesítette az alispánt, hogy Popovics tanítót állásának elvesztésére ítélte.

— **Sikkasztó földbérlet.** Rosenfeld Zsigmond vilmányi bérlet, mint Kassáról jelentik, tegnap a csendőrség sikkasztás miatt letartóztatta és az ügyészség fogházába kísérte. Sikkasztásait úgy követte el, hogy ékszeresektől árut kért eladásra, ezeket potom áron eladta és a pénzt megtartotta. A följelentést egy miskolci ékszerész tette. Majd több följelentést tettek ellene. Az elsikkasztott összeg kétszáz ezer korona.

— **Tragikomédia egy hentesboltban.** Sok borzalom történik mostanában orosz területen. A borzalom sokaságában szinte feltűnik az az esemény, mely Pétervárott történt s mely — noha rablásról van szó — nem nélkülözi a komikai mozzanatokat sem. Nemrég közvetlenül az üzleti záróra előtt három férfi lépett be a Szuorov-prospekt egyik hentesboltjába. Egyikük, akiről később kiderült, hogy Cserny Viktor a neve, az ajtóban állva maradt, a másik az üzlettulajdonosnőhöz, Kaplinszkaja Ludovikához, a harmadik pedig az üzletben időző segédhez, Galunowhoz lépett. Ez utóbbi kettő sonkát kért. Galunow megfordult, hogy leakasszon egy sonkát, de alig fordult vissza, a vevő revolvért rántott és a tulajdonosnőre célozva, felkiáltott:

— Fel a kezekkel!

A másik ezalatt a pénzes fiókhoz közeledett és annak tartalmát akarta kiüríteni, az ajtóban álló Cserny pedig egy bombát vett elő a kabátja alól és olyan mozdulatot tett, mintha megmocczanas esetén közeliük akarná hajítani a borzalmas gyilkoló szerzőt. Az asszony és segédje ijedten álltak a helyükön és remegve várták a történendőket. Mialatt a harmadik a pénzesfiók kiürítésével foglalkozott, az üzlet melletti szobából váratlanul belépett a másik segéd, Gromor. A rablók azonnal ráfogtak egy revolvért és rákiáltottak, hogy álljon meg. A segéd azonban úgy látszik nem értette meg a szituációt, mert a kezében levő hust egy szögbe akasztotta, nyugodtan visszaindult a szobába. A rablók zavartan hámulnak egymásra és ezt az alkalmat Galunow segéd arra használta fel, hogy a kezében levő sonkát teljes erővel az ablakba hajította. Az ablaküveg nagy csörömpöléssel betört és a sonka az utca kövezetére röpült. Az utcán járó-keelő közönség e váratlan jelenetre megállt a bolt előtt, mire a rablók igyekeztek feltűnés nélkül elpárologni, ami azonban csak egynek sikerült. Csernyt és a revolveres rablót, akiről kiderült, hogy Ivanov a neve, elfogták és a rendőrségre vitték. A rendőrségen óvatossággal megmotozták őket és Csernynek fekete retekét a másiknál meg egy játékpisztolyt találtak. A fekete retek volt az a bomba, amelyet Cserny a rablókisérlet alkalmával a kezében tartott. A harmadik tettest is rövidesen kézrekerítették és mindhármat a törvényszék elé állították. A rablók azzal védekeztek, hogy nem volt munkájuk, napok óta éheztek és így eszelték ki a rablás tervét és mert fegyverük nem volt, egy fekete retekkel ijesztették meg a henteseket.

— **Téli idény a Tátrában.** A mult napokban Darányi Ignác földművelésügyi miniszter intézkedése a tátralomniczi nyaralótelep a magyar államkincstár kezelésébe ment át s a földművelésügyi minisztérium ezt a már is kitűnő hírnévének örvendő üdülőtelepet házi kezelésben fogja hasznosítani. A telep közvetlen vezetése Gundel Károly, volt csorbatói szállóigazgató gondjaira van bízva. Természetes, hogy az állami kezelés csak javára fog szolgálni Tátralomnicznak, melyen a közelmúltban bevezetett téli sportidény is változatlanul fenn fog tartatni.

— **Zavargás bor miatt.** Tegnap a dunaparti telephelyaudvaron bor érkezett Macskássy Sándor fővárosi vendéglős részére. A bort gummicsovány vasuti munkások erőszakkal le kisebb hordókba. Közben Bányai János vasuti munkás elvágta a gummicsoványt és többi társával együtt a csövön keresztül itták a bort. Macskássy észrevette a munkások csínyét, tiltakozott az ellen, hogy a borát így lopják. A munkások ekkor már annyira lerészegedtek, hogy lármázva rontottak Macskássyra és megakarták verni. A vendéglős ekkor rendőri segítséget kért. Meg is jelent egy ellenőr két rendőrrel. A részeg munkások most a rendőrök ellen fordultak s valóságos közpört indítottak rájuk. A rendőrök kénytelenek voltak kardot rántani. Erre a munkások elszaladtak. Csak Bányait sikerült elfogni. Bevitték a IX. kerületi kapitányságra, ahol megindították ellene a vizsgálatot.

— **Vidéki hírlapirodalom.** A Szatmár-Németiben megjelenő és eddig Falussy Vilmos által szerkesztett „Szatmár és Vidéke” cz. lapot a mai naptól Káldor Lajos és dr. Fejes István ismert nevű szatmári újságírók vették át. A lap az új szerkesztők alatt is kérelmetlenül üldözője lesz a nemzetiségi fészkelődéseknek.

— **Szociálista gyűlések.** A szociálista párt ma este nyolcz órakor több népgyűlést tartott. A Külső váci-uton Klárk Ferencz, a Huszár-utcai gyűlésen Vantus Károly, a Hungária-uton Pelczéder Ágoston, a Ferencz-köruton Weltner Jakab és a Vig-utczában Bokányi Dezső tartott beszédet. A szónokok azt fejtették, hogy a kormány, mindent megszávaltat, amit Ausztria kíván. A munkásságnak készen kell lenni a legerősebb küzdelemre. A gyűlések teljes rendben folytak le. Szegeden is volt ma népgyűlés és utána tüntető felvonulás, mely a legnagyobb rendben ért véget.

— **Kolerabacillusokkal telt palackok.** A krakkói vámhivatalhoz tegnap egy kolerabacillusokat tartalmazó üveg érkezett, Novák egyetemi tanár czimére. Egy Wolthalt nevű pénzügyőr nem vette észre a felírást és kinyitotta az üveget, hogy megvizsgálja a tartalmát. Később, amikor észrevette a figyelmeztető felírást, hogy az üveg kolerabacillusokat tartalmaz, jelentést tett az esetről. A hivatal azonnal fertőtlenítették és Wolthalt a járványkórházba szállították. Ezideig kolerára gyanus kórtüneteket nem észleltek rajta.

— **Elégett gyermek.** Vasvárott hétfőn reggel Német Gergelyné a kukorica-földre ment dolgozni és vele vitte négy hónapos gyermekét. A csikorgó hidegtől megvédeni akarta gyermekét és a csöszkunyhóba tette. A csöszök fölöstökömkor a kunyhó közelében száraz galyakkal tüzet raktak, alig hogy a tűz pattogott, nagy szél támadt és egy szikra a kunyhóra esett, melytől meggyuladt. A csöszök nem tudták, hogy a gyermek a kunyhóban van és így nem hatoltak be, a deszkából összeállított kunyhó leégett, a hidegtől megóvni akart csecsemő pedig bennégett.

— **Elütötte a vonat.** Tegnap a körmeny-muraszombati vonalon az esti vonat elütötte Koszter János nagyrákosi jegyzőrnököt. Koszter hivatalos ügyben Pankasz községben volt elfoglalva. Mielőtt haza indult, a korcsmába ment, ahol borozgatott és estefelé a vasuti sineken hazafelé indult. A Körmeny jövö esti vonat Pankasz és Nagyrákos közt fekvő hidon szemközt találta. A vonatvezető a sötétségben nem látta a pályatesten haladó embert, aki dülöngve ment neki a vonatnak. Rémes jalkiállítás hallatszott. A szerencsétlen a kerek alá került. A vonat megállt és az összezuzott embert, aki még élt, egy kocsihoz tették és a legközelebbi állomásra, Öri-Szentpéterre szállították, ahol azonban rövid idő múlva meghalt.

— **Sikkasztó gyakornok.** A Heller Mór és Társa budapesti cég ma délelőtt följelentést tett a rendőrségen, hogy a náluk alkalmazott Glück Béla tizenhét éves irodai gyakornok sikkasztott. Glück Bélát megbízták, hogy egy fővárosi banknál vegyen föl 6800 koronát és vigye el a cégnek. Glück a pénzt fölvette és megszökött. A főkapitányság elfogató parancsot adott ki ellene. Glück sovány, magas termetű, halovány arcú, barna haju ember. Hogy hová szökött, nem tudják.

— Az osztrák vasutasok passzív-rezisztenciája.

A vasutügyi miniszter az északi vasut alkalmazottainak passzív-rezisztenciája alkalmából az államvasut igazgatósági szerveihez rendeletet intézett, amelyben a passzív-rezisztenciában résztvevőket felszólítja, hogy hagyják el ezen kötelezettségükkel ellentétben álló magatartásukat. Egyben kijelenti, hogy a kormánynak feltett szándéka a jövőben a szolgálati szabályzat rendelkezéseinek teljes szigorral érvényt szerezni.

— A protestáns árvaház jubileuma. A protestáns országos árvaház a jövő esztendőben tölti be fennállásának 50-ik évét. Ezt az évfordulót méltó módon fogja megünnepelni volt növendékeinek hozzájárulásával, akiknek soraiban vannak önálló iparosok és kereskedők, továbbá országos képviselők, orvosok, ügyvédek, jegyzők, tanárok, tanítók stb. Az árvaegylet tőkevagyonában ebben az évben is tetemesen gyarapodott alapítványok révén. Végrendeletileg nagyobb alapítványokat tettek: a Hutter-család Hutter József emlékére 50.000 korona, báró Kochmeister Frigyes 40.000 korona, Stephany Lajos 10.000 korona, Sullay Aurélné 8000 korona, László Mártonné 7000 korona, Szana Tamás 6000 korona, Hunfalvy Pálné 4000 korona. Az árvaháznak most 100 növendéke van, kik felerészben evangélikusok és felerészben reformátusok.

— Rablófutamás. Bocsányi József és Horváth Izidor kaposvári sertéskereskedőket tegnap este, amikor az igazvásárról visszatértek, az országuton nyolcz fegyveres rabló megtámadta. Bocsányit fegyverrel félholtra verték, Horváthnak sikerült elmenekülni. A rablók Bocsánytól ezerkétszáz koronát raboltak. A csendőrség nyomozza a tetteseket.

— Tűz a malomban. A budapesti gőzmalom Zsigmond-utca 61. számú épületében az első emeleten egy üresen járó kő a surlódástól lángot vetett s a körülötte levő fakteret meggyújtotta. A tüzet, mielőtt nagyobb veszedelem támadhatott volna, a malom tűzoltósága eloltotta.

— A fakerti bucsu után. Az aradmegyei Kujed községben Rád Tódor román legény a fakerti ügy miatt összeszólkózott Herbei Miklós magyar legényével. Szóváltás közben Rád fejszét ragadott, azzal fejbéitette Herbeit, majd midőn Herbei eszméletlenül elterült, a torkát vágta keresztül. Herbei meghalt, a gyilkost elfogták. A fakerti ügyben a mai nap folyamán több igazgatót elfogtak, míg több bűnöst keresnek. A sebesültek közül egyetlen egy sem halt meg.

— A Beketow-czirkuszban folyó nemzetközi versenybirkózások mai 22-ik napja ugyancsak bővelkedett érdekességekben és a cirkuszból közönséget mindvégig izgalommal tartották az egyes mérkőzések. Miután a mai versenyek mind döntés alá kerültek, a végleges döntéshez még közelebb jutottunk és így minden valószínűség szerint vasárnap következnek a befejező mérkőzések és a díjak kiosztása. A mai nap folyamán győztek: Saft sziléziai Thomas transváli ellen 5 p. 32 mp. alatt, Thiberio spanyol Sauer bajor ellen 15 p. 42 mp. alatt, Koch német Antonitsch szerb ellen 17 p. 35 mp. alatt.

— Halálozások. Würtzler Vilmos máv. főfelügyelőt, a Ferencz József-rend lovagját, akit szabadságsége alatt, e hó 13-án, Firenzében hatvankét éves korában szívizélhűdés ért, ma délután temették nagy részvét mellett a Kerepesi-temető halottasházából. Würtzler Vilmos kiváló elektrotechnikus volt és mint a máv. távírdá- és villamosberendezési osztályának hosszú időn át vezetője, a vasutak távírdá- és telefonberendezésének megteremtése és szervezése körül kiváló érdemeket szerzett.

Tedeschi Károly gépészmérnök, aki a magyar technikai tudomány kiváló képviselővel Kairóban, ahol gvarigazgató volt, a magyar kulturának szerzett jó hírnevet, harmincznyolcz esztendőskorában meghalt.

Özvegy perneszi Siklóssy Gyuláné, szül. Visy Mária ötvenkilenc éves korában meghalt Budapesten. Az elhunytat dr. Siklóssy Gyula egyetemi magántanár, dr. Siklóssy József ügyvéd és dr. Siklóssy László orsz. gyorsíró édesanyjukat, dr. Schwartz Gusztáv egyetemi tanár pedig anyósát gyászolja. Temetése holnap délután fél 4 órakor lesz a Kerepesi-utj temető halottasházából.

Lovag Muchmayer Ferencz székesfővárosi számtanácsos élete hatvannyolczadik évében meghalt Budapesten.

— Rendőri hírek. Eltűntek: A rendőrségen ma a következők eltűnését jelentették be: Rumán Gyula budapesti születésű 17 éves borfiú (lakott Hálás-utca 43.), Weisz Róza lemergi születésű 20 éves fodrásznő (Sándor-utca 33.), Bete Mihály éves snajvdai (Szerémszék) születésű 13 éves szabófiú fia (Örmölvölgy-utca 20.), Kontris Ilona 28 éves cseléd.

x Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.

x Fodor-léle vívőterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívőterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x Zászlók, czimerek minden kivételben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

x A spanyol király Féltoronyban. Izabella főhercegnő megívatta az Apolló Projektograf igazgatóságát, hogy a Féltoronyban rendezendő udvari vadászatról mozgófénykép fölvételeket készítsen. A spanyol király érdeklődése oly nagy volt a fölvétel iránt, hogy a képet kívánságára két nap alatt el kellett készíteni és még a féltoronyi kastélyban bemutatott remekül összeállított műsor keretében. A spanyol király tetszését nyilvánította a látottak fölért s egy példányt Madridba is küldetett. A kép kitűnően sikerült s az Apolló naponta előkelő közönség előtt mutatja be.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Operaház. Az Operaháznak ma érdekes és hangulat szerint ünnepi estéje volt: Burriánt látta vendégül a Bajazzókban. A kitűnő művészt nem most láttuk először ebben a szerepben, de a kivételes talentumnak mindig friss erejével vett be ma is szíveket és elméket és szenzációs élményeket nyújtott, mintha először láttuk volna. A drámának, mely gyors lepergésében nem is több, csak néhány szaggatott, szenvedélyes akklamáció, eleven hevülete és lelke volt Burrián. Egy-egy fortissimót oly erőteljesen, oly diadalmasan kapott el a zenekartól, hogy visszafojtott lélekzettel kísérte a közönség, mely a felvonások végén alig győzte lámpák elé tapsolni a nagy bajazzót. M. Szoyer Ilonka kedves, mókás Nedda volt. A többi szereplők közül még Várady Sándort dicsérhetjük. A Bajazzók után a „Csodaváza” című ballet került színre.

(*) „A pénz”. A Vígyszínházban befejezték Garvay Andor „A pénz” című korpéneke előkészületeit, amelyek három héten át foglalkoztatták a művészi és technikai személyzetet. Garvay Andor színműve kiválóan érdekes feladathoz juttatja Hegedűs Gyulát, aki Wimmer Marczel bankárt játszza. A bankban törzsenik a fokozódóan izgalmas cselekmény, amelynek keretében megjelennek a pénzületek ismert alakjai, a börze titokban manipuláló elősdierei és ezek áldozatai, a „felhajtó” álgvaló, a pénzsóvár méltóságos ur, a spekuláló báróné és szerepelnek a bankár törzskara, a könyvelő, a gyakornok, a fényűző asszony, akiket a színház legkedveltebb tagjai, köztük Varsányi Irén, Gazi Mariska, Kiss Irén, Haraszthy Hermin, Hegedűs Gyuláné, Fenyvesi Emil, Tanay Frigyes, Tapolczay Dezső, Vendrei Ferencz, Tihanyi Miklós, Balassa Jenő, Rajnay Gábor, Bárdi Ödön, Győző Lajos személyesítik. „A pénz”-hez új díszlet és stilszerű berendezés készült. A bemutató előadás holnapután, szombaton lesz. Holnap, pénteken a „Virraszt a szerelem” című nagyszerű vígjátékot ismétlik.

(*) Thália. A Rotenbiller-utcai Népszínpadon ma rendezte a Thália-Társaság harmadik előadását. Strindberg igazgató tragédiáját, „Az apá”-t hozták ezúttal színre, mely az utolsó pillanatig lekötötte a közönség érdeklődését. A stílusos előadásért elsősorban Kürti Józsefet, B. Judik Etelt, Kelemen Mária, Tihanyit és Doktor Jánost illeti dicséret.

(*) Főtitkár-válság a Történelmi Társaságban. A Magyar Történelmi Társaság ma este tartott rendes ülése végén Nagy Gyula, a társaságnak 20 éven át volt jegyzője, illetve főtitkára és a „Századok” című hivatalos lap szerkesztője, váratlanul lemondott. Barabás Samu jegyző az előadás után olvassa fel Nagy Gyula főtitkár és szerkesztő lemondási levelét. Zsilinszky Mihály, a Társaság egyik elnöke, az elnöki székéből kijelentette, hogy a nem várt esemény mindannyiukat kellemetlenül lepi meg, ajánlja, hogy a választmány Nagy Gyula iránt tanúsított bizalom és köszönet nyilvánítása mellett, fogadja el sajnálattal a lemondást. Berzeviczy Albert v. b. t. t. ajánlja, hogy az elnökség igyekezzék a főtitkár lemondásának visszavonására rábírní; ha ez nem volna lehető, úgy hatalmaztassék fel az el-

nökség a titkári és szerkesztőválasztó gyűlés egybe-hívására. Láncoz Gyula felszólalása után Nagy Gyula újból kijelentette, hogy régi elhatározásához, lemondásához ragaszkodni kénytelen, mert érzi, hogy már nem tud kötelezettségeinek megfelelni. A választmány végül Berzeviczy indítványát fogadta el. Ezt megelőzőleg tartották meg a felolvasó ülést. Takáts Sándor rendes tag olvasta fel „A magyar gyalogság szervezete a XVI. és XVII. században” című dolgozatát, amely egy készülő nagy munkának érdekes része. A tetszéssel fogadott előadás után még folyóügyeket tárgyalt a Társaság választmánya.

(*) Grasso első fellépése. Az olaszoknak hazájában és a külföldön általánosan elismert és méltányolt nagy művésze, Grasso és szicíliai társulata holnap, pénteken kezdi meg a Magyar Színházban vendéglátását. Első fellépése egyik legjobb szerepében, a „Feudalismo” című verisztikus drámában lesz. A darab, melynek témája az olasz népeletről van merítve, igen sok alkalmat ad a művész tulajdonainak ragyogtatására. A dráma A. Guimerának a műve.

(*) A Petőfi-család hamvai. A szombati Petőfi-ünnepség, minden valószínűség szerint, hatalmas megnyilvánulása lesz a nagy költő iránt öröklőnlő nemzeti kegyeletnek. A Petőfi-család hamvainak egy sírban való elhelyezésénél nemcsak lelkes magánemberek vesznek részt, hanem a képviselőház, a főváros, a kereskedelmi minisztérium és több irodalmi és művészeti egyesület is.

A főváros, mint már említettük, ingyen adott két koporsó részére kettős díszsír helyet; nem kerül pénzbe az a két szép ércz koporsó sem, amelyben a hamvakat elhelyezik; Petőfi István hamvait Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter rendelkezésére ingyen hozza el az államvasut a békésmegyei Kiscsákról Budapestre. A miniszter ezt a következő levélben tudatta Kéry Gyulával, a Petőfi-Társaság titkárával:

„Folyó évi október hó 11-én kelt folyamodására értesitem titkár urat, hogy nagy örömmel támogatom azt a törekvést, mely szerint Petőfi Sándor hozzátartozóinak az ország különböző helyein nyugvó hamvai a székesfővárosban közös sír helyben helyeztessenek el, megengedem, hogy a költő őcscsének, Petőfi Istvánnak exhumálandó hamvai folyó 24-én Kiscsákról Budapestre a hullaszállítmányokra vonatkozó határozmányok betartása mellett gyorsárúként díjmentesen szállíttassanak.

Ehhez képest egyidejűleg utasítom a m. Kir. államvasutak igazgatóságát, hogy a szóban levő és titkár ur czimére, feladandó hamvaknak díjmentes továbbítása iránt sürgősen intézkedjék.

Budapest, 1908. október hó 14-én.

Kossuthi.”

Ami költség mégis lesz majd, annak a fizetésére Bárczay Ferencz abaujtonai és borsodi földbirtokos vállalkozott, aki szép levélben jelentette be ezt a szándékát a Petőfi-Társaság elnökének. Egy könyvomatous újság arról adott ma hirt, hogy Szendrey Juliával Petőfinek hozzá irt leveleit is eltemették s néhány költeményét, amelyet nem akart kiadni, ezenkívül még azokat a leveleket is, amelyeket Szendrey Julia irt a férjének. Az irásokat, a hir szerint, Szendrey Julia kívánságára tették a koporsóba, mert az özvegy, mikor halálát közeledni érezte, Zoltán fiának és sógorának, Gyulay Pálnak elmondta ezt a kívánságát. Gyulay Pál kijelentette munkatársunknak, hogy ő sem Szendrey Julia kívánságáról nem tud, sem arról, hogy a koporsójában bár milyen levél vagy kézirat lenne. A Petőfi-Társaság meghívta az ünnepségre Wekerle Sándor miniszterelnököt, Kossuthi Ferencz kereskedelmi minisztert, gróf Apponyi Albert közoktatási minisztert, Szeleányi József államtitkárt, Bárczay István polgármestert és Boda Dezső főkapitányt. Kiskőrös, Petőfi szülővárosa koszorút küld a sírra.

(*) Salamon Ödön emlékezete. Salamon Ödönnek, a pár év előtt elhunyt népszerű író síremléke alapjának gyarapítására az Uránia-színház közelebbi előadást rendez. Ez alkalommal a megboldogult írónak „Páris” című darabja kerül színre. Az egyes részeit előkelő írók fogják felolvasni.

(*) „A Tanítónő” Szentesen. Dr. Farkas Ferencz színtársulata e napokban mutatta be a szentesi közönségnek Bródy Sándor „A Tanítónő” című színművét. Az érdekes darab Szentesen is nagy hatást tett és különösen Markovics Margitnak, a czimszerepben, volt megérdemelt sikere

(*) **Bálványok bolondja.** Dr. Janovics Jenő, a kolozsvári Nemzeti Színház igazgatója, ama törekvéséhez híven, hogy műsorát a fővárosi színházoktól emancipálja, évenként egy csomó olyan eredeti és külföldi újonlát hoz színre, melyek bemutatásával minden hazai színházat megelőz. A mostani szezonban különös szerencsével kezdte meg az újonlátok sorozatát. Nemcsak érdekes darabokkal lépett a közönség elé, hanem egy sokat ígérő, értékes, új színművi előt nyitotta ki a siker és a népszerűség ajtaját. Dr. Kuncz Jenő győri lapszerkesztő „Bálványok bolondja” című 4 felvonásos színművéről van szó, mely a kolozsvári színházon megérdemelt, erős hatást s nagy színházi és irodalmi sikerért ért el. A fiatal szerző darabjában, a kezdő színművi terjedőségét leszámítva, meglepő színházi érzékről tett tanúságot s egy nem egészen új tételt teljesen új alakban, eredeti megfigyeléssel, szellemesen állított föl és vitt keresztül. A „Bálványok bolondja”-nak hőse egy agyondolgozott s tulságosan intenzív szellemi életet élő férfi emelkedését, szerelmét és tragikus végét tárgyalja. A kolozsvári Nemzeti Színház szeretettel és nemes becsűvel járult az új szerző első darabjának sikeréhez. A cím szerepben Hidvéghy Ernő alakítása értelemről s komoly tanulmányról tett bizonyosságot. A czél Ilona és Hettyei Aranka finom művészettel játszottak. Kürthy György, — aki a darabot stilszerűen rendezte — az öreg Tátray gróf szerepében, maszkban, megjelenésben és játékban művésziességgel és tipikus volt. A többi szerep is jó kezekbe jutott.

(*) **A Magyar Színház a Várszínházban.** A Magyar Színház társulata, mialatt hajlékát Grasso foglalja le, a Várszínházban vendégszerepel. Pénteken, 23-án lesz az első előadás, amely alkalommal az idei szezon egyik legnagyobb sikerű darabja, Drégyely Gábor szatirikus komédiája, „A szerencse fia” kerül színre ugyanabban a szereposztásban, amelylyel a bemutatón nagy sikerét kivívta. Szombaton Csiky, Pásztor és Mader énekes vigjátékát, „A Nagymamá”-t fogják a várbelleknek bemutatni, Blaha Lujzával a főszerepben. Vasárnap este a „Szüris” kerül színre, míg hétfőn Bernstein egyik legszebb radabját, a „Kerülő ut”-at adják, amelyek ez lesz a 25-ik előadása.

(*) **Petőfi-matiné.** Az első Petőfi-matiné iránt, amely vasárnap, e hó 25-én délelőtt 11 órakor lesz a Nemzeti Múzeum disztermében, széles körben nagy érdeklődés nyilvánul. A jegyek nagy része már elfogyott, a meglevő jegyek Kilián Frigyes Váczi-utcai könyvkereskedésében kaphatók. A matiné teljes műsora a következő: Petőfi-dalok, előadja a tudományegyetem és műegyetem egyesített énekkara Hackl N. Lajos karmester vezetése alatt. Herczeg Ferencz elnöki megnyitó beszédet mond. Jászai Mari Petőfiék következő hét költeményét szavalja: Én; — Sors, nyiss nekem tért; — Ha az Isten; — Az év végén; — Csillagos ég; — Szeretek én; — Bucsú. Ferenczy Zoltán értekezést olvas fel Petőfiről. Raskó Géza, a Király-Színház tagja pedig Kun Lászlónak Petőfi a Hortobágyon című szalon-drámáját adja elő Dienzl Oszkár zongorakísérete mellett.

(*) **Akadémiái Zenekar.** A Liszt Ferencz-téri zenepalotában rendezendő négy szimfonikus hangversenyben négy szimfonikus működik közre. Szendy Árpád Beethoven G-dúr zongoraversenyét játszza, Szigeti József, a külföldön ünnepelet fiatal művész, Brahms hegedűversenyét adja elő, Antalffy-Zsírós Dezsőtől, aki jelenleg Lipcsében tartózkodik, Guilmont orgona-versenyét fogjuk hallani, K. Durigo Ilona pedig hazatérve németországi körútjáról, Bach „Legáldottabb az Urnak napja” kezdetű nagy kantatájában fogja énekelni az alt-szólistát. A hangversenyeken Hubay Jenő és Popper Dávid dirigál. Az első november 16-án lesz. Bérletjegyek a négy este 24, 16, 8 és 4 koronáért válthatók a „Harmónia”-ban.

(*) **A Magyar Tudományos Akadémia** hétfőn, e hó 26-án délután hat órakor össgyűlést tart, melynek tárgya Schafarik Ferencz levelező tag emlékirata Schmidt Sándor levelező tag felett. Goldzieher Ignácz rendes tag jelentése az orientalisták kopenhágai kongresszusáról.

(*) **Az „Istenek alkonya” Párisban.** Tegnapelőtt este mutatták be a párisi nagy operában a francziáknak először az „Istenek alkonya”-t. Az előkelő közönség lelkes tapsokkal üdvözölte az igazgatót, amikor megjelent a vezénylő pultuson. Ez a tetszésnyilvánulás megismétlődött az első felvonás után. Az előadás inkább társadalmi esemény volt, mint művészi. A szereplők közül Van Dyck mint Siegfried nagy diadalt aratott; tetszett Beckwián szerepében; ellenben madame Grandjean, mint Brunhilda és Delmas mint Hagen várakozáson alul maradtak. Az orchester Messenger vezetése alatt kiváló munkát végzett. Az előadás hat órakor kezdődött és éjjelkor ért véget.

(*) **Két újonlát.** Két újonlát előkészületeivel van most elfoglalva a Királyszínház és Magyar Színház művész személyzete. A Királyszínházban Martos és Jacoby „Van, — de nincs” című operettjére készülnek, amelyet a szövetszerző Andersen egyik bájos meséjéből, a Császár új ruháiból készített. A Magyar Színház legközelebb színre kerülő újonlátja, Félix Salten háromfelvonásos: „A tulsó partról” lesz. Ez ugyanaz a darab, amely Vom anderen Ufer címmel Bécsben és a Brahms igazgató vezetése alatt álló berlini Lessingtheaterben került színre.

(*) **Az Uránia színházban** estéről-estére a legzajosabb siker kíséri Ráth István a „Bűn és a bűnhődés” című darabját. Mint újítás szerepel az első felvonást záró, negyedórát tartó nagy mozgókép, amelynek bemutatása közben szövegmagyarázza a képen bemutatott bűnügy bonyodalmaikat és azok felderítését. Ugyancsak az I. felvonást élénkíti a sonkoltolva cigányok mozgóképe is, melyet szintén a napokban szőtt bele a szövegbe az igazgató.

(*) **Az Intim színházban** október 24-én, szombaton kerül bemutatásra Emődi Imre egyfelvonásos szatirája „Menelaus” címmel. A fiatal írónak ez az első színházi munkája, amelynek — a próbákból ítélve — előreláthatólag szép sikere lesz.

(*) **A téli tárlat.** A Képzőművészeti Társulat műtárosi hivatala ezúton tudatja a művészekkel, hogy mivel a Szilányi- és Pállik-kiállítások leszerelése összeesik a téli tárlat beküldése hatánapjaival, a művek összegyűjtésére a személyzetet nem küldheti ki. A kiállító művészek azért föltétlenül küldjék be a Műcsarnokba.

(*) **A Józsa-kiállítás bezárása.** A Könyves Kálmán Nagymező-utcai szalonjában rendezett Józsa-kiállítás iránt oly fokozott az érdeklődés, hogy az igazgató a kiállítás bezárását e hó 24-re, szombatra toltta ki. A bezárás után két hét múlva megnyitják Olgay Ferencz festőművésziink gyűjteményes kiállítását.

(*) **A Szilányi- és Pállik-kiállítás berekesztése.** A Képzőművészeti Társulatnak a Szilányi Lajos szeltnoki festőművész műveiből rendezett kollektív és Pállik Béla hagyatéki kiállítása vasárnap délután öt órakor zárul be a városligeti Műcsarnokban. Szilányi műveiből hetvennél több, Pállikéből pedig mintegy száznyolcvan nagyobb festmény és rajz kelt el, míg a kisebb rajzokkal együtt az eladott művek száma meghaladja a kétszázat is.

(*) **Szent István-Társulat.** A Szent István-Társulat tudomására hozza rendes tagjainak, hogy a folyó évi tagilletmények felszámolását november hó második felében fogja teljesíteni, az akkorra megjelenő nagy képes karácsonyi könyvjegyzékkel egyetemben.

(*) **Velasquez-kiállítás.** A Nemzeti Szalonban serényen folyik a Velasquez-kiállítás előkészítése. A Szépművészeti Múzeum igazgatósága hetvenhárom nagyobb és tizenkét kisebb reprodukciót bocsátott a Szalon rendelkezésére. A kiállításon méltó feltűnést fognak kelteni a Balló Ede által készített művészi másolatok, melyek már megérkeztek a Nemzeti Szalonba. A kiállítás művészi anyagának kibővítésére Ernst Lajos igazgató ma külföldre utazott.

(*) **Hangversenyek.** Mérv B. hangversenyirodója felkéri mindazon bérletket, kik a Cseh és Brüsszeli vonósnégyesek, valamint a Marteau—Dohnányi—Becker trio kamaracstélyére előjegyeztek, bérleteiket mielőbb átvenni szíveskedjenek, mert a nagy jegykeresletet tekintve, a bérlet e hó 31-én végleg záródik.

Pick-Steiner Soma hegedűművész, ki október 31-én rendezi önálló hangversenyét a Royal-teremben Koller Tony udvari operacsekszövel, e héten fényes ajánlatot kapott a bostoni filharmóniai

társaságtól, hogy az ottani versenymesteri állást foglalja el. A művész azonban nem fogadta el a meghívást.

Colbertson Sascha, a hegedűművészet legújabb csillaga úgy látszik egészen Kubelík példájára hódítja már a világot. A második hétfői bécsi hangverseny után a közönség addig tombolt, míg a művésztől nyolcz ráadást erőszakolt ki. Colbertson csütörtökön, november 5-én lép először a budapesti közönség elé saját hangversenyén, amelynek műsorát teljesen egyedül tölti be.

FŐVÁROS.

(*) **Angol vendégek.** Az utóbbi időben igen sűrűn látogatják a külföldiek fővárosunk közéleti intézményeit, amelyek ma Európában első helyen állanak. Ma Glasgow város törvényhatóságának öt szakértője, valamint a glasgowi mészáros- és hentesipartestület három kiküldöttje érkezett Budapestre, a főváros közéleti intézményeinek, első sorban pedig a marha- és sertésvágóhidak és vásárcsarnokok tanulmányozására. Dr. Bárczy István polgármester intézkedett, hogy az angol vendégeknek a szükséges utbaigazítás megadassék.

(*) **Az Erzsébetváros rendezése.** Dr. Bárczy István polgármester hosszabb idő óta foglalkozik a főváros rendezésének kérdésével. Ez idő szerint az Erzsébetváros rendezését tartja a legsürgősebbnek. A polgármester azt akarja, hogy a Király-utcának és a Wesselényi-utcának a Károly-körutól az Erzsébet-körutig terjedő része több világhosszú és levegőt kapjon. Ebben a kérdésben szükséges, hogy a régi háztulajdonosok jogos kívánságait kielégítsék. A polgármester ma megbízta Devecis Ferencz műszaki tanácsost, hogy a terveket és költségvetést mielőbb dolgozza ki és a terv keretében az Erzsébet-sugarút kérdését oldja meg.

(*) **A városligeti tó átalakítása.** A városligeti tó, mely télen oly kedvelt korcsolyázó helye a fővárosi közönségnek, az idén, mint már megirtuk, nagy változáson megy végbe. A jégpályának a vashídon tul levő s az Állatkert felé eső része ezentul kizárólag a mű- és gyorskorcsolyázó versenyzők, valamint a jég hockey-játékosok részére lesz fenntartva tréning-célokra. Ezt a részt már teljesen betonizálták, úgy hogy azon már az első fagy után korcsolyázni lehet. Nagy átalakuláson ment át a korcsolyacsarnok előtt lévő terras, mely teljes egy méterrel lesz szélesebb és az eddigi fakoczkák helyett aszfalt burkolatot kapott. A földszinti büfében több kiugró erkélyt készítettek, mialtal az jóval megnagyobodott. Átalakították a melegező termet is, valamint a férfi korcsolyaár-helyiséget is. Az egész korcsolyapalotát tatarozták és részben újra festették, úgy hogy teljesen új köntösben várja az 1909. évi nemzetközi korcsolyaversenyeket. A nemzetközli versenyek keretében előreláthatólag 1909. január 20-ika körül illi meg a korcsolyázó-egylet nagy fényűssel és pompával, három napig tartó jégünneppel negyvenéves fennállásának jubileumát. Az átalakítás összesen mintegy háromszázötvenezer koronába kerül s ezzel a Budapesti Korcsolyázó Egylet a világon a legmodernebb berendezésű és legnagyobb korcsolyapálya birtokába jut. Itt említjük meg, hogy az idei közgyűlést október 31-én tartják meg. A beiratkozások az idei szezonra már javában folynak a városligeti jégpalota irodájában.

(*) **Eladó burkolat.** A Ráday-utcának a kerületi előjáróság menten levő faburkolatát aszfalt-burkolattal cserélik föl. A faburkolat felét október 26-án fogják felszedni, a másik felét egy héttel később. Az előjáróság felhívja azokat, akik a fűtésre kiválóan alkalmas faanyagot meg akarják venni, hogy október 27-én délelőt tíz órakor jelenjenek meg az előjáróságon nyilvános árverésre.

(*) **A zongorakereskedők a polgármesternél.** A fővárosi zongorakereskedők küldöttsége Sternberg Armin hangszergyáros vezetésével tiszteltt tegnap Bárczy István polgármesternél és Bódy

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Működésére valódi áldás gyomorbetegségeknek és székelyorvoslásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az érintett gyomor 3-8 óra alatt teljesen rendbe hozza
Kis üveg 40 fillér nagy üveg 60 fillér

Pé...
Tivada...
nek elő...
gármes...
goraker...
foglat...
adott z...
joga, ha...
sem old...
jogát m...
adó is...
(*) A...
nizster...
vásárcs...
alkalmaz...
röl más...
fűlebbe...
(*) A...
bizottsá...
Rupp Z...
kezelte...
lési képv...
melyet a...
átnyujtan...
gárokból...
a Láncl...
hanem c...
kéri, hog...
mindaddi...
által a te...
elvonatik...
tárgyban...
E rovatban...
Dr...
Budap...
Kiváló s...
az ügyv...
Nem té...
E...
(—) V...
arra, hog...
nagy félre...
ben, a Fe...
tél folyam...
lására vita...
értekezlet...
kárné isme...
vita követ...
Károly, B...
Braun K...
Rudóné...
nia, Klau...
már Julia...
programm...
választójog...
lyiségeiben...
többen jele...
pont kifejté...
Angol...
KÉSZ...
ruházkodh...
Az orszá...
Ez a lap...

Tivadar tanácsosnál a lakásbérszabályzat tervezetének előadójánál. A küldöttség vezetője kérte a polgármestert és a tanácsost, hogy védjék meg a zongorakereskedőket a lakásbérszabályzat tervezetében foglalt rendelkezés ellen, amely szerint a kölcsönbe adott zongorára a háztulajdonosnak nemcsak zálogjoga, hanem visszatartási joga is van és még akkor sem oldható föl, ha a bíróság a kölcsönadó tulajdonjogát megállapítja. A polgármester is, meg az előadó is megígérte a kérés támogatását.

(A vásárcsarnoki rendbüntetés. A belügyminiszter konkrét eset kapcsán kimondotta, hogy a vásárcsarnoki árusítókkal, vagy vevőkkel szemben alkalmazott rendbüntetések ügyében a tanács részéről másodfokban hozott határozat ellen nincs további fellebbezés.

(A Batthyány-téri hid. Az új hid szervező nagybizottsága ma este a Budai Polgári-Kör helyiségében Rupp Zsigmond udv. tanácsos elnöklete alatt értekezletet tartott, melyen Németh Imre országgyűlési képviselő előterjesztette azt a memorandumot, melyet az új szervező-bizottsága fog küldöttségileg átnyújtani a belügyminiszternek. Ebben a budai polgárokból alakult nagybizottság, tekintettel arra, hogy a Lánchíd átépítése nem a hid rozogásága miatt, hanem csak szilárdsági szempontból történik, azt kéri, hogy tekintsenek el a Lánchíd átalakításától mindaddig, amíg a tervezett új hid fel nem épül, mi által a teherforgalom nagy része a Lánchidtól ugyanis elvonatik. A memorandumot a vasárnap délelőtt a tárgyalóban tartandó nagygyűlésen fogják bemutatni.

Nyilt-tér

(A rovatban közzétettéért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KALLAY ZOLTÁN
jogi szemináriuma
 Budapest, IV., Magyar-utca 3. sz.
 Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.
 Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

EGYESÜLETEK.

(Az Egyetemi Olvasóköri (IV., Egyetem-tér 5.) most volt a választás, amelynek eredménye a következő: Elnök lett Ember Sándor, alelnökök Günther Ferencz és Lamotte Károly, főtítkárné Kirner Vilmos, titkárné Tóth László, főjegyző Balla István, jegyző Csányi László, főpénztáros Teleky Ferencz, pénztáros Gáll László, ellenőr Lavotta Miklós, első házelnök Bóka Károly, második házelnök Lechner József, harmadik házelnök ifjabb Szóts Farkas, főkönyvtáros Nagy Miklós, könyvtárosok Pálffy Aurél és Urbán Zoltán; az irodalmi szakosztály elnöke Markos Olivér lett, alelnöke Tórs Tibor, főtítkárné Vincenti Gusztáv, titkárné Vaczulik László.

(Vitaértekezlet a feminizmusról. Tekintettel arra, hogy a feminizmus térfoglalása mellett is igen nagy félreértések állanak fenn a mozgalommal szemben, a Feministák Egyesülete elhatározta, hogy a tél folyamán a feminizmus főbb tételeinek tárgyalására vitaértekezleteket rendez. Az első ilyen vitaértekezletet tegnap este tartották. Szirmay Oszkár kért először a antifeminizmus főbb érveit, majd vita következett, amelyben többek között Sugár Károly, Bernmann Lajos, Németh Sándor és Braun Karolin vettek részt. A feminizmus elveit Rudoné E. Kornélia, Mellerné Miskolczy Eugénia, Klauzál Emma, Pünköszt Mária és Feldmár Julia fejtegették. A jelenlévők kívánságára programmon kívül vasárnap délelőtt tíz órakor a nők választójogáról tart vitaértekezletet az egyesület helyiségeiben (Mária Valéria-utca 12.), melyre már többen jelentkeztek a nők választójoga elleni álláspont kifejtésére.

(A Társadalmi Múzeum által rendezett szociál-higiéniai előadások sorozatában a legközelebbi előadást hétfőn, e hó 26-án este 7 órakor tartják meg a Társadalmi Múzeum nagytermében: V., Mária Valéria-u. 12. I. emelet. Ez alkalommal dr. Chyzer Béla államvasuti főorvos fog előadást tartani Egy pusztuló iparág czimén a fazekasiparban észlelt megbetegedésekről. Az előadás látogatása díjtalan.

SPORT.

Budapesti ügetőversenyek.

— Negyedik nap. —

A tartós hideg idő egészen elriasztja a publikumot a versenyektől, úgy hogy egészen üres nézőtér előtt folyt le a mai nap programja. A főszám a Kárpáti-díj volt, melyben Jubilar győzött hét ellenfele ellen, hétszeres pénzt juttatva a benne bizóknak. Az Érdi-díjat a Körmenyi-ménés vitte el Fanny révén, míg az erősen fogadott Dongó B. helyzetlenül futott. A második futamban megtörtént az a ritka eset, hogy az egész mezőnyt — két ló kivételével — diszkvalifikálták és így a favorit Ellie Ansel lett a győztes. A favoritok különben ma is kikaptak, kivéve két futamot.

Részletes eredmény a következő:

I. Kamendini-díj. Díj 1700 korona. Távolság 2500 méter. 1. Wienerwaldi ménés Siess R. (Ederer). 2. Ekes (Brown). 3. King Theses. Futott még: Adi, Wellborn, Dóra, Döblinger, Szamóca, Dolly, Méltóságos, Fondor, Duc, Aga és Ifero. — Tot.: 10:54. Helyre 20:70, 44 és 51.

II. Somogyfajsi-díj. Díj 1700 korona. Távolság 2500 méter. 1. Hauser L. Ellie Ansel (Tappan). 2. Ex libris. Futott még: Vanda, Spullerin, Everl, Czizgány S. és Et cetera, amelyeket mind diszkvalifikáltak. — Tot.: 10:24. Helyre 20:28 és 38.

III. Kárpáti díj. Díj 4000 korona. Távolság 3000 méter. 1. Wankó Lipót Jubilar (Miller). 2. Brigadier. 3. Hansi C. Futott még: Sa mer's, Laura, Soci, Countesse Caid, Levente és Liselotte. — Tot.: 10:129. Helyre 20:70, 100 és 60.

IV. Érdi-díj. Díj 2500 korona. Táv 2100 méter. 1. Körmenyi ménés Fanny (Ryerson), 2. Mailüfterl, 3. Heckenrose. Indult még: Easter child, Egeria és Dongó B. Tot.: 10:53. Helyre: 20:55 és 81.

V. Vácsi-díj. Díj 2500 korona. Táv 2500 méter. 1. Szent Ábrahám-ménés Togo (Rose), 2. Willy Allen, 3. Hugó. Indult még: Cypress, Éva, Bankó és Trick. Tot.: 10:116. Helyre: 20:93, 38 és 42.

VI. Kettesfogatu urkocsisverseny. Díj 3000 korona. Táv 6000 méter. 1. H. B. Szövetség Vendég-Jutka (Bernrieder), 2. Csángó-Betyár, 3. Mázos-Raikó. Indult még: Botrány-Don, Mari-Hogy volt, Duncy-Schuh ichs, Küzdő P.—Mérgező O., Emma O.—Georgina, Peti—Siralmas, Fruska—Maba C. Tot.: 10:33. Helyre: 20:29, 89 és 68.

Bécsi versenyek.

— Negyedik nap. —

Igen élvezetes sportot nyújtott a negyedik nap programja, de a közönség azért nem mutatott semmi érdeklődést a futamok iránt, mert a dermesztő hidegben alig egy pár ember lézengett kint a Freudenában.

A napnak az Abonent-handicap volt a legjobban díjazott versenye és nagy mezőny állt ki az 1200 méteres távra. Győztes a futamban az általunk jelölt Dreher-istálló Raspberry-je lett Paraber előtt, míg az erősen lefogadott Fellah, mely Töffel és Fantome-mal igen jó triált futott, a harmadik helyen végzett; a titkos tip Pinzgau még helyet sem kapott.

A Pratersterni-díj, a másik kiemelkedőbb futam csak négy lovat gyűjtött startjához, melyek közül Ridolfi lett a fogadó kedvence; azonban semmi szerepet sem játszott a versenyben, melyet a már esélyes Beau merite nyert meg Tarallal nyergében, az óriási súlyt — 61 kilót — vivő Mony ellen, Faragó harmadik.

Az egyes futamokban favoritok és outsiders felváltva győztek. Érdekesnek tartjuk még megem-

líteni, hogy jelöltjeink közül Sympathy, Raspberry, Gánna, Nikita, Hypnose vitték el az első díjat.

Részletes eredmény a következő:

I. Háromévesek gátversenye. Díj 4000 korona. Táv 2400 méter. 1. Jankovich B. Gy. Pandora (Fejes), 2. Long ago, 3. Sodoma. Futottak még: Bon Garcon, King Ronald, Braganca, Rodostó, Venus, Remek és Jáva. Tot.: 10:59, 20:44, 53 és 67.

II. Kétévesek eladóversenye. Díj 2400 korona. Táv 1000 méter. 1. Egyedi L. Sympathy (Serschin), 2. Alabárd, 3. Pilinga. Futottak még: Temeraire, Bellevue, Kispiczi, Harthebeest, Moriturus, Gravosa, Dabas, Rossau és Matahari. Tot.: 10:71, 20:41, 33 és 50.

III. Abonent-handicap. Díj 6500 korona. Táv 1200 m. 1. Dreher A. Raspberry (Aylin), 2. Paraber, 3. Fellah. Futottak még: Eszemadta, Belle Alliance, Csin, Grashopper, Gaillardin, Lord Darcy, Jasna Pani, Pinzgau, Verőfény, Avar és Fortunatus. Tot.: 10:43, 20:42, 43, 37.

IV. Eladóverseny. Díj 3400 korona. Táv 2800 m. 1. Jankovich-B. Gy. Gánna (Krouzil), 2. Lolo, 3. Fogláló. Futottak még: Floridsdorfi, Remete, Lanzendorfi, Meglio, Antus és Furcsa legény. Tot.: 10:22, 20:31, 64 és 48.

V. Pratersterni díj. Díj 9500 korona. Táv 1000 m. 1. báró Üchtritz Zs. Beau merite (Taral), 2. Mony, 3. Faragó. Futott még: Ridolfi. Tot.: 10:36, 20:42, 44.

VI. Akadályverseny-handicap. Díj 3000 korona. Távolság 4000 méter. 1. Vida T. Nikita (Fejes), 2. Baronet, 3. Fairhair. Futottak még: Hatton's Love, Hársas, Socius, mely elbukott. — Tot.: 10:32, 20:59, 91.

VII. Nyeretlen eladó kétévesek versenye. Díj 3000 korona. Távolság 1100 méter. 1. Hg. Hohenlohe Hypnose (Carslake), 2. Juda, 3. Olly. Futottak még: Jenny Lind, Oh' Pardon, Galubet. — Tot.: 10:19, 20:31, 58.

(A XI. magyar-osztrák mérkőzés iránt, mely november 1-én a millenáris pályán kerül eldöntésre, eddig nem tapasztalt érdeklődés mutatkozik a sportkörökben és a nagyközönség között egyaránt. Az osztrák szövetség már közölte a csapatösszeállítást, mely a következő: Kaltenbrunner (Rapid) kapus, — Retschuri (I. Vienna), Smolek (Rapid) háttvédek, — Jech (Rapid), Kurpiel (D. F. C. Prága), Tekusch (W. A. C.) fedezetek, — Hussak (I. Vienna), Neubauer (W. Sp. C.), Studnicka (W. A. C.) kapitány, Fischera (W. A. C.), Andress (W. A. C.) csatárok. — Mint a csapatösszeállításból látható, a bécsi csapat tényleg a lehető legerősebb s egyúttal konstatálhatjuk, hogy az osztrákok ilyen erős összeállításban még sohasem játszottak Budapesten. A magyar csapatot a válogató-bizottság még e héten össze fogja állítani, mely — az előjelek után ítélve — méltó ellenfele lesz az osztrákoknak. Jegyek már e hét végétől kezdve kaphatók a szokásos elővételi helyeken.

(Az olimpiai football-játékok Londonban. A londoni olimpiai labdarugó-játékok a Dánia és Franciaország B. csapata közötti küzdelemmel kezdődtek, amelyben Dánia 9:0 arányban verte meg Franciaország B. csapatát. A dánok nagy fölénye folytán a játék meglehetősen egyoldalú volt, de szép játékkal nagy tetszést arattak. A labdát alacsonyban viszik, rugásaik pontosak, támadásuk szinte feltarthatatlan és paszijátékok csaknem teljesen megzavarta az ellenfeleket. A dánok szemmel láthatólag nem fejtik ki teljes tudásukat, mert könnyű győzelmük így is kétségtelen volt. A francziáknak a meglehetősen nedves gyeppályán nem felelt meg teljesen. Fedezetsoruk gyenge, háttvédek hosszukat rugták, ritkán hibáztak, de rendszertelenül játszottak, úgy hogy védelmük nem volt megbízható. A francia csatárok rövid adogatással dolgoztak, de nem igen tudták maguknál tartani a labdát és tudásuk minden tekintetben a dánoké alatt állott. Az első goalt az első félidőben K. Middleboc, a csapat kapitánya csinálta. W. Wolffhagen kettőt és H. Bohr egyet csinált, a második félidőben Bohr, Middleboc, S. E. Nielsen (kettőt) és Wolffhagen rugták a goalokat.

(Kisvárdai löversenyek. E hó 18-án, vasárnap délután tartotta előkelő közönség jelenlétében a Kisvárdavidéki Gazdakör egynapos löversenyét. A

Angol, francia és amerikai rendszerű
KÉSZPÉNZÉRT félárban!
 ruházódhatik minden ember finoman és elegánsan
 az ország-
Zélinger Samu elsősorban
 az ország-
 az ország-
 az ország-

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári raktárakban vásárolt 3-6 méteres legujabb divatú mintá gypajszövetekből mérték szerint készítetek:
finom öltönyt... 21 frtért
egyön finom prima öltönyt 26

Magyar-utca 6. az emeleti teremben.
 Múzeum-körút és Koszuth Lajos-utca sarkán.
 Budapest, IV., (Belváros)
 21-26 frt

verseny sikeres rendezésében Liptay Béla, a gazdasági elnöke járt elől. A részletes eredmény a következő:

I. Forgács-díj. (Sikverseny.) Tiszteletdíj. Tav 1600 m. 1. báró Horváth F. Mukl (Liptay L.), 2. Préda, 3. Varju Jóska. Tot.: 5:7.

II. Földmiveltésügyi minisztérium díja. (Sikverseny.) Díj 1000 korona. Tav 2000 m. 1. Liptay B. Magas (báró Neimans R.), 2. Nevermore, 3. Sapperlot. Tot.: 5:8.

III. Urlovasok szövetségének díja. (Gátverseny.) Díj 1300 korona. Tav 2400 m. 1. Liptay B. Langau (báró Neimans), 2. Marastoni, 3. Marasquin. Tot.: 5:7.

IV. Földmiveltésügyi minisztérium díja. (Gátverseny.) Díj 1300 korona. Tav 4000 m. 1. Haber L. Felemás (Pálffy G.), 2. Hawkdale, 3. Alföld. Tot.: 5:10.

V. Kis akadályverseny. Díj 1000 korona. Tav 3200 m. 1. Liptay B. Excellence (báró Neimans), 2. Travna. Tot.: 5:6.

VI. Elnöki díj. (Vadászverseny.) Tiszteletdíj. Tav 6000 m. 1. Kállay Sz. Préda (gróf Vay A.), 2. Mukl. Tot.: 5:9. Master Liptay Béla volt.

( ) Halálos szerencsétlenség egy kerékpárversenyen. Halálos szerencsétlenség történt múlt vasárnap a berlini treptowi pályán. A harmincz kilométeres kerékpárversenyt a brandenburgi Schadebrodt nyerte meg; abban a pillanatban, amikor a célhoz ért, vezetőgépe a pneumatikája kipukkadt, úgy, hogy Schadebrodt és vezetője lebukszott. Ugyanabban a másodpercben már Schulze is a célhoz ért, de már nem térhetett ki, nem is fékezhetett és az örült sebességgel haladó kerékpár a földön fetregő Schadebrodton ment át. Schulze és vezetője is a földre bukkott. Schadebrodt orrcsontját törte, ballábán kettős törést és súlyos belső sérüléseket szenvedett. Kórházba szállították, ahol még az éjszaka folyamán meghalt. A többiek csak könnyebben sérültek meg.

TÖRVÉNYSZÉK.

Kardosékat felmentették.

Budapest, október 22.

A budapesti büntető törvényszék tizennegy napon át tartó tárgyalás után ma délelőtt hirdette ki ítéletét a Kardos-ügyben. Az ítélet-hirdetésre óriási közönség jelent meg, amely feszült érdeklődéssel leste az eredményt. Maga az ítélet óriási szenzációt keltett. A bíróság mind az öt vádlottat fölmentette s Kardos Árpádot és Kardos Gézát, akik kilenc hónapig voltak vizsgálati fogságban — azonnal szabadon bocsátotta. A felmentés alapjául az szolgál, hogy a bíróság a csalás és hűtlen kezelés büntetelményét — melyekre a vád szolt — nem látta fenforogni s ha forogna is fenn büntetelmény, ez nem nyert bizonyítást, végül a törvényes vád emeléséhez szükséges magánindítvány hiányzott. Az ítélet indokai a következők:

A törvényszék elfogadta az ügyész kiindulási pontját, mely szerint a per az ítélettel döntendő el azért, mert az alapítke csődbejelentés tárgyát nem képezheti. Ezért nem is rendelte el az ügynek a bukás miatt folytatott ügyvel való egyesítését, de hozott a vádakra ítéletet. A csalás büntetelmének vádját alól a törvényszék felmentette, mert a 381. §. 2. pontja nem áll fenn, mert sem Kardos Árpád, sem Kardos Géza nem működött sem mint ügyvivő, sem pedig mint megbízott, miután az alapítók között egyszerű társas viszony áll fenn, mely minden társra egyforma jogokat és kötelezéseket állapít meg. A Btkv. 2. pontja folytán pedig a cselekmény indítványi, Perényiek indítványt nem tettek: a leszámítoló alapításából folyólag tehát indítvány hiányában a Bp. 326. §. 4. pont alapján mentendők fel.

Kosch és Horváth tett indítványt, abban a csalás is panszolva van. Ez alól felmentette a törvényszék, mert: Kármán és id. Vécsey szerint Kármán informálta utóbbi, ennek pedig alapító társait, úgy hogy Kardosék gazdagok s úgy jött létre az alapítás, tehát

nem Kardosék ejtették azokat tévedésbe, dolus superveniens pedig non nocens; — de tévedésben sem tarthatták, mert hisz Kardosék nem is tudták, nem is tudhatták, hogy mit tartanak Vécseyék felőlük s hogy gazdagoknak hiszik, ily tehát ebben a téves hitben tudva azokat nem is tarthatták.

De hasznuk nem volt, mert Vécseyék pénze a takarékpénztárba befolyt, az nem lett az övék, a nyert állások pedig munkájuk díja, tehát nem logtalan haszon. Kárt sem okoztak, mert a takarékpénztárt teljes befizetéssel alapították, az egy és fél évig jól és haszonnal működött, másfél év után a csőd pedig az alapításnak nem közvetlen és nem is célzott folyománya volt.

A szövetséget sérelmére hűtlen kezelés nincs, mert a szövetséget igazgatósági határozata, Kármán vallomása azt bizonyítja, hogy a takarékpénztár alapítója a szövetséget, Kardos Árpád pedig csak a szövetséget látható képviselője s hogy ezek szerint a részvények a szövetségetéi.

De tudva és akarva károkozási szándék még csak fel sem tételhető, mert anyagi hasznuk a részvényre fizetésből nem volt s mert nem akarhatták annak az intézetnek kárát és romlását, mely éppen Kardos Árpád s a többi családtagoknak igazgatói állást és busás jövedelmeket biztosított.

A betétek kivételét a törvényszék a perben csakis abban a vonatkozásban vehette elbírálás alá, hogy a 18.000 korona betét fiktív-betét volt-e, vagy sem? Mert fiktív-betét esetén hűtlen kezeléssel, illetve sikkasztással állana szemben. Azok fiktív voltára azonban a főtárgyalás mi bizonyítékot sem szolgáltatott. Végül a leszámítoló sérelmére sem volt a hűtlen kezelés megállapítható, mert az alapítási költség Kardos Géza részére, a fuvarköltség kiutalása pedig az igazgatóság elnöke részére s az amugy is üres lakóhelyiségnek a pénztáros részére való átengedése hasznát képvisel ugyan a családtagok részére, mégis ez a haszon jogellenesnek nem tekintendő, mert nem ellenkezik az üzleti szokásokkal. De nem minősíthető ez hűtlen kezelésnek, főleg azért, mert kizártnak jelentkezik az a feltételezés, hogy ezek megszavazásával vádlottak a leszámítolót tudva és akarva károsítani is akarták volna, t. i. azt a részvénytársaságot, melynek részvényei oroszlanrészét éppen Kardos Géza saját személyében szerezte meg s melyeken még eddig tudni nem sikerült. Miként az indokból kitűnik, ez az ítélet csupán a csalás és hűtlen kezelés vádjait bírálta el, melyek a Kosch és Horváth-féle feljelentésben, még pedig a csődnyitást megelőzőleg jutottak kifejezésre. Az utóbb megnyitott csőd alapján család, illetve vétkes bukás miatt indított eljárást s az ott emelendő vádakot, az itt történt ténymegállapításokon kívül, ez az ítélet nem érinti. Minthogy pedig ez ítélet folytán a Kardosékat terhelő ama legsúlyosabb vádak törvényes alapja megszűnt, melyek vizsgálati fogságuk okait képezték s így a büntetés előrelátható nagysága a szökés valószínűségét kizárják: ez okból a törvényszék Kardos Árpád és Kardos Géza azonnali szabadlábra helyezését is elrendelte.

A bűnlelek s az összes iratok jogerő után az ügyészséghez tetetnek át a másik ügyhöz leendő csatolás céljából.

Az ítéletet a Kardos-fiúk sirva hallgatták végig. Dr. Nagy Béla ügyész az öt vádlott terhére felebbezett a felmentés miatt. Dr. Pollák Illés, dr. Gál Jenő és dr. Edvi Illés Károly ügyvédek, valamint a vádlottak köszönettel tudomásul vették az ítéletet.

§ Közjegyző-helyettesek az igazságügyminiszternél. A királyi közjegyző-helyettesek országos egyesületének központi intéző bizottsága tisztelgett ma délután dr. Hedry Aladár elnök vezetésével dr. Günther Antal igazságügyminiszternél, hogy tőle annak a súlyos mellőzésnek orvoslását kérje, mely a közjegyző-helyetteseket a közjegyzői nevezések-nél érte, s annak — a közérdek szempontjából eléggé nem hangsúlyozható — anomáliának megszüntetését,

hogy a közjegyzői állások, ahol az erkölcsi és anyagi életnek annyi szála fut össze, avatlatlan egyé-
nekkel töltsenek be, kiket pusztán a kedvező sors szeszélye, vagy a politikai élet a közérdek nagy kárára, — mint ezt a közel múlt is tanúsítja — a hivattottak útjába dobott. Ez alkalommal dr. Hedry Aladár elnök átnyújtotta a miniszternek a közjegyző-helyettesek országos egyesületének az orvoslás útját megelőző emlékiratát, melyet az igazságügyminiszter kegyesen fogadott s a közjegyző-helyettesek kérelmét a maga részéről is méltányolván, a múltban történt sérelmek orvoslását megígérte.

§ Halálos törzsúrás. Ez év augusztus másodikán délután Tóth Lajos kereskedősegéd három barátjával kiment a Hungária-ut egyik korcsmájába sörözni, ahonnan este 11 óra tájban tértek vissza. Utjuk a Városligeten vezetett keresztül s midőn a mutatványos bódék előtti térre értek, egy csoport fiatalember jött velük szembe. Ezeknek egyike elejtette a botját, amelyre a Tóth Lajos társaságában levő Kovács József véletlenül rálépett. Ez a kis incidens előbb szóváltást, majd véres verekedést idézett elő a két társaság tagjai között. Ennek folyamán Sztojacsics Milán 17 éves gyári munkás a nála lévő törrel háromszor hátha és mellbe szurta Tóth Lajost, aki nyomban meghalt. A rendőrség Sztojacsicsot és társait, Zollner Béla és Liedermann Árpád munkásokat letartóztatta, mert nem lehetett tudni akkor még, hogy ki szurta agyon a szerencsétlen Tóth Lajost. Csak mikor Sztojacsics beismerő vallomást tett, került ez a két utóbbi szabadlábra. Szándékos emberölés büntetével vádolva került ma Sztojacsics Milán az esküdtbíró elé. A főtárgyaláson, melyen Sárákány bíró elnökölt, Sztojacsics ma is beismerte, hogy ő szurta agyon Tóth Lajost. Az esküdték büntetést mondották ki Sztojacsics Milánra a halált okozó testi sértés büntetében s ezen verdíkt alapján a bíróság a vádlottat öt évi fegyházra ítélte. Az ítélet ellen a vádlott és védője semmisségi panaszszal éltek.

— Elsikkasztott butorok. Kohn Dávid kereskedő a múlt év őszén pénzzavarában összes butorait beraktározta a Heller testvérek beraktározási üzletében, akikől kölcsönt is vett fel butoraira. Később, mikor Kohn Dávidnek a butorokat kiváltotta, észrevette, hogy azok közül több értékes darab hiányzik. Hiába követelte ezeket vissza Heller Bertalantól, a beraktározási üzlet tulajdonosától, nem kapta vissza, mire megtette sikkasztás miatt a büntető feljelentést. Ennek hírére Heller Bertalan agyonlőtte magát s az eljárás ellene beszüntették. Most aztán özv. Heller Bertalanné és ennek szilencziumba helyezett ügyvéd fiúja, dr. Grün Ede ráfogták Auspitz Adolfra, a raktár kezelőjére, hogy ő lopta el az eltűnt ingóságokat. Ilyen értelemben fel is jelentették a raktárkezelőt s ellene terhelő vallomást is tettek. Ma volt ezen ügyben a folytatolagos tárgyalás Baló járásbíró előtt. A bíróság dr. Kálmán Miksa védő meghallgatása után felmentette a lopás vádját alól Auspitz Adolfot. Az ügyész megbízott felebbezett.

Koraszülött gyermekeket

a SCOTT-féle Emulsió az elsatnyulástól megemléti és rendes erőhöz és vidámsághoz segíti őket.

Ögödó szülők ezrei nézték elragadtatva gyermekük egészségének rohamos javulását. Még akkor is, ha a gyermek a tejet visszautasítja, a

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelmeztetően megnézni.

SCOTT-féle Emulsiót szívesen fogadja és könnyen emészt meg.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

SZÉN, koks, briket,
összes gazdasági,
antracit ipari és házi célokra

Telefon: Detail 23-27. 75-78. Engros 164.

27701

Radnay Károly

BUDAPEST, Váci-körút 78. szám.

Sürgönyosim: ANTRACIT BUDAPEST

Pent

K

M

— A Gazd
maggyűl

A me
árnyuló
az érdekel
nek Gy
egy ter
akarja a
szentelve
szágo
is, amely
ben, amit
tesznek.

A gyű
felek szék
nagy érdekel
rányi Ig
Iván állam
vics Sám
megjelent
titkár jelen
Két gazdas
képviselőjé
ügyek sorá
alföldi, szep
szövetség t
tette ezután
bemutatta a
vonalazta a
szövetség j
közbenjár
nél, megold
károk nyug
István felsz

A tárgy
lása követke
ról szóló tör
gye. Bu
kéri a közgy
pontok meg
rey Lajos
ben méltatja
vezetésének f
mel tesz elő
ezen törvén
nác földmiv
szönetének k
hasonló inté
amint életbe
tek szaporod
kezetek, de e
összegeket t
sére. Lehet
annyira tony
tenni, amit n
el a javaslat
lyeslés.)

Gróf A
járásra. Elism
nyozza, hogy
küldjenek ki
dolgozson ki
ter elő. Gróf
drássy Sánd
van a javasla
lehet tágker
mássy Imre
Somsich L
lános tárgyal
tosítva teljes
drássy indítv
el az előtte s
lének éppen
tassa. Meze
mutat arra, h
kaptak arra, h
sák, ennek te
javaslatának
gróf András
lános helyeslé
halasztó indít
közvélemény
nem járul a h
tolja gróf An
hozzájárul.

Wittma
Gazdasági Egy
10—15 ezer k
kijelenteni, ho
fogadják és ha

KÖZGAZDASÁG.

Mezőgazdasági érdekképviselet.

— A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlése a mezőgazdasági kamarák ügyében. —

Budapest, október 22.

A mezőgazdasági érdekképviselet rendezésére irányuló előmunkálatok hónapok óta foglalkoztatják az érdekelteket. Bernáth István és Rubinek Gyula az OMGE megbízásából készítettek is egy tervezetet, mely a kamarai intézmények akarla a mezőgazdasági életbe átültetni. Ennek volt szentelve a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének XIII-ik nagygyűlése is, amely azonban véglegesen nem döntött a kérdésben, amit még behatósabb tanulmányozás tárgyává tesznek.

A gyűlés iránt, mely ma délelőtt folyt le a Közvetek székében, a gazdaságszabályozás körében igen nagy érdeklődés mutatkozott s megjelent azon Darányi Ignác földmivelségi miniszter is. Ottlik László államtitkár kíséretében. A gyűlésen Bujánovics Sándor elnököt, aki melegen üdvözölte a megjelent minisztert. Szilassy Zoltán szövetségi titkár jelentette be a szövetségi tagok képviseletét. Két gazdasági egyesület híján, valamennyi elküldte képviselőjét, akik száma összesen 365. A tagsági ügyek során a bácsodrogmezei, zólyomgyepei, alföldi, szegedi gazdasági egyesületeket felvették a szövetség tagjai sorába. A szövetség titkára ismertette ezután a szövetségi iroda lefolyt évi működését, bemutatta az 1909. évi költségvetési tervezetét, majd körvonalazta a jövő évi munkaprogramot. E szerint a szövetség jövőre is gazdasági előadásokat rendez, közbenjár a vidéki gazdasági kiállítások rendezésénél, megoldásra juttatja a gazdasági egyesületi titkárok nyugdíjügyét. Az előterjesztésekhez Ivánka István felszólalása után hozzájárult a nagygyűlés.

A mezőgazdasági kamara.

A tárgysorozat legérdekesebb pontjának tárgyalása következett ezután, a mezőgazdasági kamarákról szóló törvényjavaslat tervezet véleményezésének ügye. Bujánovics Sándor elnöki bevezetésében kéri a közgyűlést, hogy lehetőleg az elvi jelentőségű pontok megvitatására szorítkozzék, mely után Mérey Lajos orsz. képviselő bővebb előadói beszédben méltatja a mezőgazdasági érdekképviselet szervezésének fontosságát, melynek bevezetésében örömmel tesz eleget azon kellemes kötelességnek, hogy ezen törvényjavaslat előterjesztéséről Darányi Ignác földmivelségi miniszternek a szövetség közszózatának kifejezését indítványozza. Majd a külföldi hasonló intézményeket ismerteti. Németországban, amint életbeléptették a kamarákat, rohamosan kezdtek szaporodni a gazdasági egyesületek és a szövetségek, de ezenkívül a kamarák évről-évre nagyobb összegeket tudnak áldozni a mezőgazdaság fejlesztésére. Lehetetlennek tartja, hogy a magyar gazda annyira tunya lenne, hogy ugyanazt meg ne tudná tenni, amit nyugati szomszédai. Kéri ezért, fogadják el a javaslatot általános vita alapjául. (Általános helyeslés.)

Gróf Andrássy Sándor emelkedett most szófára. Elismeréssel van a javaslat iránt, indítványozza, hogy a részletes vitát mellőzzék, hanem küldjenek ki bizottságot, amely egyöntetű javaslatot dolgozzon ki s terjeszzen a földmivelségi miniszter elé. Gróf Hoyos Miksa csatlakozik gróf Andrássy Sándor javaslatához, bár teljes elismeréssel van a javaslat érdemei iránt. Ily fontos kérdést nem lehet tágeretű tanácskozáson eldönteni. Gróf Almásy Imre hasonló értelemben szólal fel. Gróf Somssich László nem fogadja el a javaslatot általános tárgyalás alapjául, mert abban nem látja biztosítva teljesen a gazdák érdekeit. Elfogadja Andrássy indítványát. Latinovics Pál nem fogadja el az előtte szólók érvelését, mert a jelen nagygyűlésnek éppen az a célja, hogy a javaslatot megvitassa. Mérey Gyula ugyanily értelemben szól. Rámutat arra, hogy a szövetségi kiküldöttek megbízást kaptak arra, hogy a javaslatot véglegesen megvitassák, ennek tehát meg kell történnie. Kéri Andrássy javaslatának mellőzését. Gróf Keglevich Gábor gróf Andrássy javaslatát fogadja el, ami nem jelenti a javaslat elodázását. Gróf Dese wffy Emil általános helyeslés mellett mutat arra, hogy minden elhalasztó indítvány mennyire hatással van a gazdasági közvélemény ellenesére. Emödy József szintén nem járul a halasztáshoz, míg Gulner Gyula pártolja gróf Andrássy Sándor indítványát és ahhoz hozzájárul.

Wittmann János, a Délvidéki Földmivélők Gazdasági Egyesületének elnöke a maga és mintegy 10—15 ezer kigazda és kisbirtokos nevében meri kijelenteni, hogy a javaslatot a kigazdák örömmel fogadják és ha a javaslat mielőbb törvényerőre nem

emelkedik, akkor ezt a felelősséget a mostani halasztó indítványozóra hárítja. Gorove László nem általános szempontból, hanem konkrét kifogás alapján kéri, hogy a javaslatot újabb bizottság elé utassák. Lippich Gusztáv pártolja Andrássy halasztó indítványát. Kállay András a maga és a Szabolcsmezei Gazdasági Egyesület nevében szintén a halasztás mellett szólal fel. Eröss Rezsőnek, a Bihar megyei Gazdasági Egyesület kiküldöttjének felszólalása után Hertelendy Ferenc tesz indítványt oly irányban, hogy már most mondja ki a közgyűlés, hogy a javaslatot az általános tárgyalás alapjául elfogadják, a részletek kidolgozására azonban kéressenek fel az egyes gazdasági egyesületek elnökeit, akik munkálataik eredményét december hó első hetéig terjesztik a közgyűlés elé. Meskó Pál kifejti, hogy ezt a kérdést szavazással eldönteni nem lehet, miért is az egyöntetű eljárás érdekében hozzájárul Hertelendy indítványához. Kállay András hasonló értelmű felszólalása után gróf Andrássy Sándor a maga részéről is hozzájárul Hertelendy indítványához. Így aztán végül mégis megegyeztek és Bujánovics Sándor elnök kimondja az egyöntetű határozatot, hogy:

a nagygyűlés az előadói javaslatot az általános tárgyalás alapjául elfogadja, a részletek megvitatására pedig felkéri és kiküldi a gazdasági egyesületek egy-egy kiküldöttjét, akik munkálataikat január első feléig tartoznak befejezni. A bizottsági tárgyalásra meghívandók lesznek az előadó és a javaslat készítői.

A tárgysorozat ezzel befejeztetvén, elnök a közgyűlést berekesztette.

A tőzsdéről. A ma éjjeli fagy a budapesti gabona-tőzsdén nagy izgalomnak volt az okozója. Megijedtek a spekulánsok a korán beállt téltől, ami vezetés lehet a vetésekre. Nagy és viharos üzlet volt egész nap és a gabonárák percenként drágultak. A tegnapi zárlati árákhoz viszonyítva az októberi buza jegyzése ma 40 fillérrel, az áprilisi búzáé 18, az áprilisi rozszé 18 fillérrel emelkedett. Az értéktőzsdén az üzletmenet ma rendkívül mérsékelt volt s a déli tőzsdén alig fordult elő néhány kötés. Az árfolyamok részben változatlanok, részben pedig ha mutatnak is valami emelkedést, az alig haladta meg az egy koronát. A teljes üzletlenség következtében a Leszámlolóbank, a Jelzálogbank és a Rámamurányi részvények egy koronával alacsonyabban zárulnak. Kivételet képeznek a nemzetközi értékek közül az Államvasuti részvények, melyek bécsi eladásokra 250 koronával csökkentek s a Közúti vasut-részvények, melyek az előtőzsdén már 3—4 koronával magasabb árfolyammal voltak forgalomban. A helyi értékek piacznál a Salgótarjáni részvényeket keresték, melyek négy koronával emelkedtek. A bankértékek is emelkedést mutatnak, de kötés nem volt bennük. Kötés nélkül változott az árfolyama több iparvállalati részvénynek is. A járadékpiac változatlan volt.

A szegedi müipar és tanszergyár részvénytársaság tökeemelése. A szegedi tanszergyár, amelyet Haering Ede tanár alapított, legutóbb tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy 100.000 korona alaptőkéjét 200 darab 500 korona névértékű újabb részvény kibocsátása által felemeli 200.000 koronára. A gyár a tanításhoz szükséges szemléltető tanszereket s müipari czikkeket készít s üzemet a fokozódó kereslet igényeihez képest fejleszteni kívánja s vállalata körébe egyéb újabb czikkeket előállítását is fel akarja venni s ezért emeli fel alaptőkéjét. Öröndetes jelenség, hogy a szépen fejlődő nagy alföldi városnak ebben a speciális iparágában a nagymérvű fejlődés folytán tökeemelést vált szükségessé. A tanszergyár híre már az ország határain túl is eljutott s a kontinens bármely hasonló vállalatával kiállja a versenyt.

A horvát agrárbank veszté ségei. A horvát agrárbank fiúmei fiókja gabonaspekulációk folytán 250.000 korona veszteséget szenvedett. Ennélfogva Janicssek Milán bankigazgatót elbocsátották és a fiúmei fióknak vezetőjét, Györgyevics Pétert a zágrábi központba helyezték. A horvát agrárbankot 1901-ben alapították és ez idő szerint egy és fél millió korona alaptőke felett rendelkezik. A társaság célja elsősorban az u. n. Raiffeisen-féle pénztárak alapítása és nagyobb birtokoknak parcellázása. Így tehát kétségtelen, hogy a társaság üzlet-czéljainál fogva gabonaspekulációkba nem szabadott volna bocsátkozni.

Fizetése képtelenségek. A bécsi Creditorenverein a következő fizetése képtelenségeket közli: Favity és Abramov kereskedő cég Ó-Becse; Pinkás János bej. kereskedő cég, Znaim; Potzner József Adolf keres-

kedelmi kertész, Reichenberg; Breicha József mérnök hagyatéka, Bécs; Beittler Emil volt kereskedő, Bécs; Mayer Károly bej. divatárus cég, Teplitz; Csáky Sámuel férfiniszabó, Magyar-Ittebe; Tigerl Teóréz bej. jegyzett vegyeskereskedő, Marburg.

Vasvármegye deficiztje. Hataimas deficiztével dolgozik Vasvármegye hatósága. Tavalyi évről 50 ezer koronát hoztak át erre az évre, a mi már eddig majd egynegyed millió koronára emelkedett. A belügyminiszter már tavaly megtagadta a hátralék fedezésére kért államsegélyt s a vármegye mostani kérelme is valószínűleg hasonló elbánásban fog részesülni. Ezt a deficiztet az utépítési alap szegénysége okozza.

Gazdasági szakértők birtokrendezési ügyben. A földmivelségi miniszter az 1908. évi VII. t.-cz. 15. §-a, illetve az ezen törvény végrehajtása tárgyában az igazságügyi és földmivelségi miniszter által kiadott rendelet alapján birtokrendezési ügyekben gazdasági szakértőkkel pótlólag a következőket jelölte ki: Szilágyvármegye területére: Mezei Imre okleveles gazdász, nagydobai lakost; Udvarhely vármegye területére: Dániel Lajos nagybirtokos, vargasi lakost s Ferenczy Gyula nyug. árvászéki elnök és Szabó István székelyudvarhelyi lakosokat; Csik vármegye területére: Csergő Venczel nyug. telekkönyvvezető, földbirtokos, gyergyószentmiklósi lakost.

Változás a „Duná-nál. A „Duna“ biztosító társaság magyarországi igazgatóságában jelentős változás állt be. Reiner Mihály igazgató kivált a társaság kötelékéből és helyébe Wurm Adolf lesz a magyarországi igazgató, Széll Ödön vas megyei nagybirtokos pedig mint igazgatósági tag lép be a társaságba.

Szérum a sertésvész ellen. Deti Andor szatmármegyei gazdatiszt hosszas tanulmányozás és kutatás után felfedezte a sertésvész szérumát s a kísérletek meglepő fényesen sikerültek. A találmányt, amelyre már megkapta a forgalmi szabalmat is, egy berlini pénzember finanszírozza.

Munkásházak. A magyar parasztnak Amerika volt sokáig a vágyainak netovábbja. Emlékezzünk vissza pár évre arra a vérvesztésre, amely termelésünket érte akkor, amidőn a szívós munkaerőtől duzzadó földmunkásaink ezerszámra vándoroltak ki, mert a magyar föld nem volt képes őket elartani. A magyar földéről a munkást elcsalogató betegség, a kivándorlás ellen helyes és okos óvszernek bizonyult a munkásvizonyok minden lehető módon való javítása. A kormány munkásházak létesítésével is óhajtott a magyar földön maradásra bírni azt az értékes munkáselemet, mely nem tudott magának otthont teremteni. Felajánlotta a vármegyéknek a miniszter, hogy államköltségen emeltet munkásházákat, csak annyiban járuljanak hozzá legalább, hogy telket adjanak az illető községek. A vármegyék a miniszterium intencióját meg nem értik és nem méltányolják. Egymás után nyilatkoznak a vármegyék, keservesen panaszkodva, hogy a községek szegények, nem képesek munkásházakra semmit áldozni. Hanem majd ha véreink a nyomor miatt ismét ezerszámra vándorolnak az új hazába, azok a vármegyék fogják először felemelni szavukat a kivándorlás ellen, akik büns könnyelműséggel a megelőzés érdekében a legkisebb áldozatot hozni nem hajlandók.

Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

602.000 koronát nyert: 45116.
60.000 koronát nyert: 31192.
2000 koronát nyertek: 34326 47643 65460 94989 110252.
1000 koronát nyertek: 42854 54011 60478 78840 84956 107719 116537 122914.
500 koronát nyertek: 24336 27071 27553 27890 31371 33874 40035 43889 57565 66430 69602 79082 82166 83078 89479 94160 97743 98221 104448 116102 120303.

A többi kihuzott számok 200 kororát nyertek.

A 602.000 koronával mai napon kisorsolt 45116 számu sorsjegy Beifeld József 1874-ben alapított bankháza által adatott el. A nyereményen a bankház hat szerencsés vevője osztozik. Harmincznégy éves fennállása óta e kiváló szerencse által kitüntetett bankház számos nagy nyereményt fizetett már ki vevőinek, köztük a 602.000 koronásat ezuttal már másodsor, továbbá a 400.000 koronásat stb. stb.

Mindig Dörge. Az osztálysorsjáték utolsó húzása napja sem mult el anélkül, hogy a Dörge Frigyes Bank r.-t. vevőinek ne hozzon kellemes meglepetést. Ismét ők nyerték a szerencsekerékben még lévő legnagyobb nyereményt és pedig 60.000 koronát a 31192 számu

A prágai kiállítás deficiztje. Prágából jelentik: Az itteni jubileumi kiállítás másfélmillió korona deficizzel zárult. A kiállítási sorsjáték eredménye is igen kedvezően volt. A deficiztet a prágai kereskedelmi kamara fogja fedezni.

Az Angol Bank állása október 22-én. (Bankkimutatás.) Össztartalék 26,195.000 (+ 270.000), bankjegy-forgalom 28,894.000 (- 164.000), bankkészfő 36,639.000 (+ 105.000), váltótárca 26,109.000 (+ 201.000), magánosok követelése 46,085.000 (- 622.000), kincstár követelése 4,531.000 (+ 485.000), bankjegytartalék 24,554.000 (+ 116.000).

Halastó Kiskunfélegyházán. Kiskunfélegyháza város elhatározta, hogy a város határában fekvő 80 kat. hold területű péteri tavat halastóvá alakítja át. Az e célból szükségessé vált földmunkákra a tanács pályázatot hirdetett, melynek határideje november 1-én jár le.

Bortárház Szabadkán. Szabadkán bortárház létesítését tervezik. A tervezet szerint a részvényesek összes musttermésüket a közös pinczébe szállítják be, hol a bort közös hordókban kezelik. Az eladásból befolyó összeget pedig a költségek levonása után a beszolgáltatót mennyiség arányában felosztják a termelők között.

Beszűntetett hajózás. A M. Kir. Folyam- és Tengerhajózási R.-T. igazgatósága közhírré teszi, hogy a Száván bekövetkezett rendkívüli kis vízállás következtében a Sabác-Mitrovicza és Bosna-Racsa között járó gőzös f. hó október hó 21-től csak Bosutig közlekedhetik s hogy ennél fogva Bosna-Racsa és Racsa állomásokkal a személy-, podgyász- és gyorsárú-forgalom további intézkedésig szünetel.

A Duna Gőzhajózási Társaság közhírré teszi, hogy a zimony-títel-szegedi személyhajózáratokat a f. évre a következőképp beszünteti és pedig: utolsó menet Zimonyból Szegedre f. hó 26-án; utolsó menet Szegedről Zimonyba f. hó 28-án. Ugyancsak a DGH. közli, hogy Beocsin állomását az alacsony vízállás miatt a további intézkedésig az össziforgalom részére a mai nappal beszünteti. Együttal közli, hogy az újvidék-vukovári menetek az ottani helyi-hajó géptörése miatt e hó 24-ig déli 12 óráig mindkét irányban szünetelnek.

Az Adria magyar királyi tengerhajózási részvénytársaság gőzösei közül szerdán a Báro Kemény Rouenből, a Szápary Marseilleből és a Rákóczi Valencziából Fiuméba indult, csütörtökön a Kassa Valencziából Fiuméba érkezett.

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.
Kiadótulajdonos:
A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.
Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

DR. HÖNIG IZSO
Villanygyógyító- és Röntgenintézet. Elektromágneses gyógyítás
Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift
Telefon 102-39.

Gyógytényezők:
Elektromágneses gyógyítás.
Röntgen sugarakkal való kezelés.
Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).
Kék fényvel való kezelés
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).
Villamos fényfürdők.
Villamos massage (Vibratio).
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.
Villamos vízfürdők.
Szén-savas fürdők.
Főbb javallatok:
Általános idegesség (neurasthenia, hysteria).
Ideggyengeségi állapotok
Almatlanság.
Hűdések (Paralysis).
degfájdalmak, idegszabák (Neuralgiák, Ischias).
Gerincvelő-sorradás (Tabes).
Szívbetegségek.
Véredényelmeszesedés.
Köszvény és csusz (Rheuma, huygsavas lerakódások, ízületi és csontbetegségek).
Sékrekedés.
Anyagcserebajok. (Elhízás, cukorbetegség, vészségesség).
Bőrbajok. Bőrvízketeg.
Hajbetegségek (Hajhullás, kopaszság).
Aranyeres csomók.

— Rendelés d. e. 8-11-ig, d. u. 2-6-ig. —
Kezelés egész napon át. — Kívánatra prospektus.

TŐZSDÉK.

**A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDÉK
Gabonatőzsde.**

Budapest, október 22.

A készáru-piaczon kifejezetten szilárd volt ma az irányzat. Mérsékelt kínálattal szemben a malmok elég jó vételkedvet mutattak és mérsékelten drágább árak fizetésétől sem idegenkedtek, az áruribizkosok azonban kissé rátartósak voltak és így nagyobbarányú forgalom nem fejlődött ki. Mindössze mintegy 25.000 mm. buza kelt el a tegnapiaknál 10 fillérrel drágább áron. A legdrágább eladási ár 25.35 korona volt 81 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 23 korona 76 kilós pestvidéki hibás buzáért. Egyéb gabonaneműek közül rozs 10 fillérrel drágább, árpa szilárd, zab változatlan, tengeri forgalom nélkül. Elkelt 900 mm. rozs 19.40-19.55 koronás áron és 400 mm. zab 16.80-17.15 koronás áron. A határidőpiacra a mai fizlet mindjárt megnyitáskor igen szilárdan és a tegnapi zárlatnál jóval magasabb jegyzésekkel indult meg. A forgalom folyamán, amely különben csak eleinte volt igen élénk, míg később erősen megcsappant, barátságos maradt az irányzat, mi mellett az árfolyamok szűk keretben ingadoztak, zárlat felé azonban egyre fokozódó keresletre szilárdult az irányzat és meglehetősen emelkedtek a jegyzések. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza negyven fillérrel, az áprilisi buza tizenhét fillérrel, az októberi rozs tizenhat fillérrel, az áprilisi rozs tizenhét fillérrel, a májusi tengeri négy fillérrel javította az árfolyamát. Az áprilisi zab változatlan maradt októberi zabban pedig nem volt forgalom. Az októberi ügyletekre ma 5000 mm. búzát, 1000 mm. rozsot és 2000 mm. zabot jelentettek be folyó hónap 27-iki szállításra.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Buza				
Tiszavidéki uj	75	—	79	24.40-24.80
"	76	23.60-24.05	80	24.50-24.95
"	77	23.90-24.20	81	24.60-24.10
"	78	24.-24.35	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	24.10-24.55
"	76	23.40-23.85	80	24.20-24.65
"	77	23.60-24.-	81	—
"	78	23.80-24.15	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	23.80-24.50
"	75	—	79	24.0-24.55
"	76	23.40-23.75	80	24.20-24.65
"	77	23.70-23.85	81	—
Bánsági uj	74	—	78	24.-24.35
"	75	—	79	24.30-24.75
"	76	23.50-23.90	80	24.40-24.95
"	77	23.90-24.05	81	24.60-25.10
Bácskai uj	74	—	78	23.30-24.35
"	75	—	79	24.30-24.80
"	76	23.50-24.05	80	24.40-24.95
"	77	23.90-24.20	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	19.70-19.85
" középminőségű uj	—	—	—	19.50-19.65
Árpa takarmány I.-rendű	—	—	—	16.05-16.20
" II.-rendű	—	—	—	15.70-15.95
Köles	—	—	—	13.75-14.-
Zab I.-rendű	—	—	—	16.85-17.15
" II.-rendű	—	—	—	16.35-16.65
Tengeri belföldi uj	—	—	—	17.60-17.80
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—

A készáru piacra elkel:
Buza. Tiszavidéki: 500 mm. 81 kg. 25.35 korona, 100 mm. 80.5 kg. 24.85 korona, 100 mm. 80 kg. 24.85 korona, 100 mm. 79 kg. 24.85 korona, 200 mm. 80 kg. 25.20 korona, 300 mm. 80 kg. 25.20 korona, 200 mm. 80 kg. 24.95 korona, 100 mm. 81 kg. 24.95 korona, 500 mm. 79.5 kg. 25.05 korona, 500 mm. 79 kg. 25.10 korona.
Fehérmegyei: 500 mm. 77.5 kg. 24.40 korona, 2560 mm. 76.6 kg. 24.30 korona, 600 mm. 76 kg. 24.-korona, 950 mm. 74.8 kg. 23.60 korona.

Pestvidéki: 1000 mm. 80 kg. 25.-korona, 14 mm. 80 kg. 24.90 korona, 1880 mm. 80 kg. 24.75 korona, 150 mm. 76.8 kg. 24.-korona, 200 mm. 76 kg. 23.-korona.
Bánsági: 5000 mm. 80 kg. 25.-korona, 500 mm. 80 kg. 25.-korona, 400 mm. 78.7 kg. 24.30 kor. Bácskai: 100 mm. 79 kg. 24.40 korona, 1750 mm. 77 kg. 24.30 korona.
Közraktári: 1000 mm. 79.5 kg. 24.85 korona.
Rozs: 500 mm. 19.55 korona, 200 mm. 19.50 korona, 150 mm. 19.40 korona, 100 mm. 19.45 korona.
Zab: 200 mm. 16.80 korona, 100 mm. 17.15 kor. 100 mm. 15.20 korona.
Az áruk kilogr.-ként koronákban értendők

A határidőpiacra kötöttet:

Dél felől:
Előfordult kötések (50 kg.-kint):
Buza 1908. októberre 12.-, 12.04, 12.01, 12.08.
Buza 1909. áprilisra 12.15, 12.16, 12.17, 12.13.
Rozs 1908. októberre 9.92, 9.87.
Rozs 1909. áprilisra 10.18, 10.19, 10.16.
Zab 1908. októberre 0.-, 0.-.
Zab 1909. áprilisra 8.57, 8.54.
Tengeri 1909 májusra 7.57, 7.59, 7.54, 7.57.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1908. októberi buza	11.15-11.16
1909. áprilisi buza	12.19-12.20
1908. októberi rozs	9.96-9.97
1909. áprilisi rozs	10.21-10.22
1908. októberi zab	8.23-8.24
1909. áprilisi zab	8.55-8.56
1909. májusi tengeri	7.75-7.58

Budapesti gabonaforgalom.
1908. október 20-tól október 21-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	20641	2800
Rozs	2333	—
Árpa	3477	201
Zab	897	—
Tengeri	826	1200
Liszt	152	1734
Korpa	—	3698

Értéktőzsde.

Daczára a szilárd külföldi jegyzéseknek, nyugodt volt a hangulat a mai előtőzsdén és az értékek árfolyamai csekély ingadozások után tartott irányzattal zárultak. Osztrák-magyar államvasuti részvények az államosítandó vasutak ügyében kötött megállapodás kedvezőtlen értelmezése folytán 2-3 koronát veszítettek árfolyamukból. A helyi piacon azonban a Közuti vasut részvényei a spekuláció vásárlásai folytán élénk keresletnek örvendtek és a tegnapi zárlathoz képest 3-4 koronával drágább áron keltek el. A készáru-piac teljesen üzletellen maradt. A járadékpiac nyugodt. A déli tőzsde — mivel a berlini jelentés nem buzdított — a spekuláció tartózkodó volt és a forgalomba került értékek árfolyamai csekély üzlet mellett alig változtak. A készáru-piacra Sagotáriáni kőszénbánya részvényekből volt néhány kötés 2-3 koronával drágább áron. A járadékpiac teljesen üzletellen volt, kötés nem fordult elő.

Előtőzsde.
Előtőzsde nyugodt.
Kötöttet: Osztrák hitelrészvény 632.—632.75. Magyar hitelrészvény 740.—740.50. Osztrák-magyar államvasut 689.50-687.—. Jelzálogbank 426.—. Közuti vaspálya 553.—550.—. Magyar koronajáradék 92.—92.75.

Déli tőzsde
Déli tőzsde tartózkodó.
Kötöttet: Osztrák hitelrészvény 633.—633.25. Magyar hitelrészvény 740.25-740.50. Osztrák-magyar államvasut 685.75-686.25. Közuti vaspálya 552.75-554.25. Városi villamos vasut 263.—. Hazai sorsjegy 99.—. Fővárosi kölcson 90.20. Salgótarjáni kőszénbánya r.-t. 588.—590.—. Erzsébet kir. szanatórium-sorsjegy 7.95.

HETI MUSOR.

Oktober	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Víg-színház	Király Színház	Magyar Színház	Urania	Várszínház
24 Szombat	Simone	Tristán és Izolda	A pénz	A hollandi lány	Figlia di Jorio	—	A nagymama
25 Vasárnap	A cigány	Lohengrin	Tatarjárás	Donárkirálynő	A szerencse na	—	Sairusz.

204.10, Bécsi Bankverein —, Villamos részvény —, 3 százalékos magy. aranykölcsön 75.50, 4-2 százalékos ezüstjárdék 99. —, Osztrák koronajárdék 98.85, Magyar koronajárdék 92.20, Osztrák-magyar bank 124.60, Déli vasut részvény 22.70. Elbevolgyi vasut —, Bécsi váltóár 851.33, Párisi váltóár 813.33, Union bank részvény —, Alpesi bányarészvény —, Szilárd.

London, október 22. Angol consol 84 7/8. Páris, okt. 22. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 95.55. Osztr. aranyjárdék 97.50, Magyar aranyjárdék 93.75, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 482. — százalékos Olasz járadék —, Déli vasut elsőbbségi kötv. 289. — 5 százalékos marokkói járadék 512. —, 4 százalékos 1896. Román kölcson —, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 87.75, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 89. —, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 100.37, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 521. —, 4 száz. Szerb járadék 1907. —, 4 százalékos spanyol járadék 94.90, 4 százalékos unifikált török jár. 89.80, Török sorsjegy 167.25, Török dohányrészvény 405. —, Osztrák földhitelintézet 1120. —, Osztr. Länderbank 468. —, Magyar jelzálogbank 455. —, Banque de Paris 1502, Banque Ottomane 705. —, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut —, Meridional vasut 666, Keleti vasutak 566. —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár 589. —, Rio Tinto 17.17, Sucerie d'Egypte 34. —, Tula 271. —, Thomson Houston —, Urikányi kőszén 168. Chartered 237.50, De Beers 339.50, East Rand 106.50, Jagersfontein 107.50 Transvaal Consols —, Transvaal Land Company 61.50, Váltó Amsterdamra (rövid) 208. —, Váltó német piacokra (rövid) 122.87, Váltó Bécsre (rövid) 104.75, Váltó Belgiumra (rövid) 13/32. Olasz aranyváltó (rövid) 1/4. Váltó Svájcra (rövid) 5/32. Csek Londonra 251.05, Magánkamatláb 2 1/8. Egyenlőtlen

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Vágómarhavásár.

Budapest, október 22-én. (Braun József és fia jelentése az „Egyetértés” részére.) Felhajtott: 2896 darab vágómarha és pedig 1661 darab magyar és tarka ökör, 582 darab magyar és tarka tehén, 121 darab bosnyák ökör, 4 darab bosnyák tehén, 243 darab magyar és tarka bika, 4 darab bosnyák bika, 119 darab magyar bivaly és 64 drb növendékmarha, — darab bosnyák bivaly.

Következő árak jegyeztettek métermázsánként élősúlyban levonás nélkül:

Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 72.— 82.— koronáig, kivételesen 86.— koronáig, középminőségű 60.—70.— koronáig, silány minőségű 48.—58.— K.-ig. Tarka hizott ökör legjobb minőségű 76—88 koronáig, kivételesen — K. középminőségű 64—74 koronáig, silány 50.—62.— koronáig. Magyar paraszt ökör legjobb minőségű 60.—64.— kor.-ig, középminőségű — kor.-ig, silány 48.—58.— koronáig.

Magyar tehén legjobb minőségű 40.—64.— koronáig, kivételesen 80.— koronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőségű — koronáig. Tarkatehén legjobb minőségű 42.—68.— koronáig, kivételesen 74.— koronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőségű — koronáig. Bikák legjobb minőségű 56.—70.— koronáig, kivételesen — koronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőség 40.—54.— koronáig. Bivaly legjobb minőségű 32.—42.— koronáig, kivételesen — koronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőségű — koronáig. Kicsontozni való marha 30.—42.— koronáig. Boszniai ökör legjobb minőségű 50.—58.— koronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőségű 44.—48.— koronáig. Növendékmarha 40.—60.— koronáig. Mind 100 kilónként élősúlyban.

A felhajtás 200 darabbal volt kisebb mint a múlt héten. Az árak változatlanul maradtak.

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, október 22. Felhajtott: 321 drb élő borjú (közte 20 rugott), — drb leölt borjú, — drb növendékmarha, — drb élő bárány, — drb leölt bárány.

Arjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 92—100 fillér, kivételesen 106 — fillér; középminőségű élő borjúkért 80—90 fillér; leölt borjúkért — fillér; silány és rugott borjúkért 50—76 fillér, növendékmarháért — fillér, kilogrammonként, levonás nélkül. Élő bárányokért — korona, leölt bárányokért — korona páronként. Az irányzat szilárd. Árak változatlanok.

Bécsi szurómarhavásár.

St.-Marx, október 22-én. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra fölhoztak: 4479 darab borjút, 5244 darab fiatal sertést, 1382 levágott sertést, 739 darab levágott juhot, — darab élő juhot, 97 darab bárányt

Eladási árak kilogrammonként: Levágott borjú 88—104 fillér; elsőrendű 106—120 fillér; legelője 124—140 fillér; élő borjú — fillér; legelsőrendű — fillér; élő hussértés 80—112 fillér; élő hizott sertés 94—106 fillér; levágott nehéz sertés 106—128 fillér; levágott hizott sertés — fillér; könnyű sertés 132—136 fillér; elsőrendű süldő 108—128 fillér; levágott juh 64—92 fillér; bárány 18—36 korona páronként.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, október 22-én. (Hivatalos tudósítás) Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér. Közép (páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban) — fillér. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 121—122 fillér. Fiatal közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 122—123 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr-ig) 123—125 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül súlyban) — fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) — fillérig.

Sertésleltétel: 1908. évi október 20. napján volt készlet 31911 drb., 1908. október hó 21-én felhajtott 122 darab, 1908. október 21-én elszállított 245 darab, 1908 október 22. napjára maradt készletben 31788 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: lanyha.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, okt. 22. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 333 darab sertés, 23 darab süldő, — darab malacz. Pótfelhajtás 33 drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 1838 darab sertés, 107 darab süldő, — darab malacz, összesen 2171 darab sertés, 163 darab süldő. — darab malacz. Eladatott 1406 darab sertés, 147 darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 765 drb sertés, 16 darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül éltsúlyban 96—98 fillér, éltsúlylevonással — fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig, — fillér, éltsúlylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül 103—104 fillérig, éltsúlylevonással 120—127 fillérig; fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, éltsúlylevonással 118—128 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, éltsúlylevonással 122—128 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — fill.-ig, könnyű 140—300 kgr.-ig. — fillérig, éltsúlylevonással — fillér. Belföldi süldő 100—120 fillérig, horvát süldő — fillérig. Malacz — fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, élősúlyban értendők. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok.

VIZÁLLAS.

Table with columns for location (Inn, Uuna, Horva, Vág, itába, Dráva, Hara, Száva, Szamos, itarozza, Latorca, Laboreca, Ung) and water level measurements (méter) for various dates (okt. 21, okt. 22, okt. 21, okt. 22).

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 22. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Blaha Irma okleveles tanitónőt az ádamosi állami elemi népiskolához rendes tanitónővé, Lévy Nándor, Lecsov József és Labancz Mária okleveles tanítókat, illetve tanitónőt a pancsovai állami elemi népiskolához rendes tanítókká, illetve tanitónővé, Salomváry József okleveles tanitót az aranyhídi állami elemi népiskolához rendes tanítóvá; az igazságügyminiszter Ondrusok Róbert tokaji járásbíró-sági telekkönyvi betétszerkesztő szakbírókat a felsővízközi járásbíróshoz irnokká; a kassai jéző-

tábla elnöke Vályi István sátorlajuhelyi lakos, végzett joghallgatót a kassai ítélőtábla kerületébe ideiglenes minőségben díjtalan joggyakornokká; a nagyváradai ítélőtábla elnöke a vezetése alatt álló ítélőtábla kerületébe Tóth Imre gyulai törvényszéki díjtalan joggyakornokot díjaz joggyakornokká nevezte ki.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Gürtler Károly Orosháza külterületi állami elemi iskolai tanítót a pancsovai állami elemi iskolához helyezte át.

IDŐJÁRÁS.

A meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1908. október 22-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az utóbbi 24 óra alatt az Északi Felföld keleti felén kevés, a délkeleti hegyes vidékeken azonban jelentékenyebb mennyiségű csapadék fordult elő. Nyugaton és északon túnyomóan derültre változott az idő. A hőmérséklet az ország északnyugati felén az évszakhoz képest feltűnően (a feljegyzések szerint példátlanul) alacsony, az éjjeli hőmérséklet számos helyen — 10 C° alá süllyedt és a minimum Tátrafüreden, Késmárkon, Ógyállán — 19 C° volt, a maximum pedig Fiumében 15 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Elvétele, leginkább délen, csapadék várható egyelőre lényegtelen hőváltozással. Később hőemelkedés valószínű.

Table with columns: Allomás, Legnyomás mm., A hőmérséklet Celsius szerinti, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet max. min.

EGYETERTÉS

politikai napilap. Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS

Advertisement for FODOR KÁROLY, vivő- és testedző-intézete, BUDAPEST, Fiók-intézet, IV., Koronaherceg-u.3. | Andrássy-ut 88. Specziális tanács gyermek-tornában a gyermekvívásban

Advertisement for Titkos betegségek, Dr. CZINCZÁR, egyetemi orvostudor specialista, igen rövid idő alatt teljes sikerrel gyógyítja a nemt szorvek, hevony vagy idült hurutját, vizeleti nehézségeket, hólyagbajt, fekélyeket, syphilist, ideg- és hátgerinczbajt és bármily női betegségeket. Budapest, 10., Karoly-körút 10. I. emele. Rendel d. e. 10—4 és este 6—8 óráig.

KÜLÖNFÉLÉK.

A cigány.

Sorsom a sorsod, rokon a lelkünk,
A nótá, a dal a mi szerelmünk,
Mi huzzuk a nótát, más meg járja,
Furcsa sor a cigány-sor, hiába,
A nótá, a dal a mi szerelmünk.

Sorsom a sorsod, beteg a lelkünk,
Dallamos éjjel egymásra leltünk,
Belesírtuk panaszunk egy nótába:
„Visszahívsz majd engemet, de hiába.”
A nótá, az éj a mi szerelmünk.

Sorsom a sorsod, kaczag a világ,
Miénk a tüske, másé a virág,
Fekete szemek tüzes szikrája,
Szívünk istene, rabigája,
A tűz, a tűz! a mi szerelmünk.

Kroó József.

(A francia regény hanyatlása.) A „Revue“ a francia regény hanyatlása fölött kesereg. Nem úgy érti, hogy most talán kevésbé jó regényeket írnak, hanem úgy, hogy a francia közönség szemmel láthatóan fogyó érdeklődéssel viseltetik a regényirodalom iránt. Ezelőtt tíz évvel nemcsak Zolának, de Bourgetnek a regénye is százezer példányban jelent meg az első kiadásban s most Bourget egy regénye csak két ezret adtál el negyvenhárom ezer példányban. Paul Margueritte „Prostituée”-je hat hónap alatt vitte föl tizenhét ezer példányra, holott Zola „Nana”-ja, mely ugyanazt a témát tárgyalja, annyi idő alatt már százötven ezer példányban fogyott el. A francia közönség ízlése utóbbi időben az illusztrált regények felé fordul, de még ez sem kel oly számmal, mint azelőtt egy jó másodrangú írónak a műve.

(Tartuffe mintaképe.) Eddig azt hitték, hogy Molière Tartuffe-jének Roquette abbé, Hardonni, vagy leginkább Fons abbé szolgált mintaképül, ki állítólag egy szép napon Ninon de l'Enclosnak is bevallotta szerelmét. Egy francia folyóiratban megjelent tanulmány szerint azonban erre a dicsőségre legjobban rászolgált Louis Charpy, Saint Croix földesura. Molière Tartuffeja vonásról-vonásra megegyez-

zik Louis urral, ki szintén a Rue Saint-Thomas du Louvrebán lakott, mint Molière s ki oly furcsa egyéniség volt, hogy okvetlenül föltűnt Molièrenek. Charpy is vidékről származott, mint Molière, még pedig oly vidékről, hol a sógorság-komaság korlátlanul gazdálkodik mindenben. Charpy szakasztott Tartuffe volt, otthon előkelően viselkedett, tüneményesen alamizsnákat osztott. Lehet, hogy Molière innen is, onnan is kölcsönzött, a legtöbb vonást azonban mégis csak Charpytól kölcsönözte híres alakjához.

(Az idegen légió.) Minden nyelv, nemzetiség és kor képviselve van a francziák híres idegen légiójában. Akárhány ősz embert láthatunk csupaszszerű ifjú mellett szótlanul, némán lépkedni. Mennyi súlyos titoknak lehet ez a némaság takarója, hogy napi tíz fillér zsoldért erejüket és vérüket pazarolják idegen földön, idegen nemzet érdekében, gyilkos klíma alatt, ezernyi veszedelemtől környeztetten. Mennyi titokzatos bűn, mennyi tragédia! Valósággal eltemetkeznek itt élve olyanok, akiknek pedig a sors más pályát rendelt volna. Egy csatában elesett az ezredorvos. A kapitány odalépett csapatja elé és azt kérdezte, nincs-e közöttük orvos. Négyen léptek elő. Geryville mellett egészen kifogyott a légió ivóvize, forrásra meg sehol sem akadtak. A tiszték tanácskozásra gyűltek egybe, hogy most mit tegyenek. Ekkor jelentkezett egy káplár, hogy ő majd szerez vizet. Különböző számításokat tett és végre megjelölt egy helyet, ahol ásni kezdtek. Még csak mélyre se kellett ásniok, vízre bukkantak. A káplár a porosz hadseregben utászhadnagy volt. Egy másik, öszfűrtül káplár valósággal meglepte tisztjeit technikai ismeretével, amikor ráérő idejűkben nem is a legénységnek, hanem a tisztikarnak előadást tartott. Valami véletlen folytán kipattant, hogy az öreg valamikor angol ezredes volt. Katonai szemlést tartott egyszer az idegen légió generálisja. A mint a katonák előtt ellovagol, megáll az egyik közlegény előtt és merően a szeme közé néz.

— Ön itt? — kérdezte meglepetten a generális.

— Téved, tábornok ur.

A tábornok még egyszer élesen rátekin a legionistára és tovább lovagol. Pedig biztos volt benne, hogy nem tévedett. Két hónap múlva megint találkoztak a tábori kórházban, ahol a közlegény halálos sebbel feküdt.

— Hát beszéljen, gróf ur, — biztatja a generális.

— Igaza van, tábornok ur, az vagyok, a kinek

tart. Madridban, a királyi palotában találkoztunk...
En idejöttem, hogy elfeledjenek s magam is felejtsek.

Tonkingban a tiszték többször megdicsérték egy negyvenévesnek látszó legionáriust bátorságáért. Már hosszabb ideje szolgált. Roppant erős, magas alak volt, aki a félelmet még hiréből sem ismerte. Egy nap elesett a csatában és mikor hozzátartozói után kutattak, akkor sült ki, hogy Olaszország egyik legrégibb főnemesi családjának volt a sarja. A legtöbb legionárius azonban a sirba viszi magával kilétének, bűnének titkát.

(Edény köszéből.) Amerikában ujabban igen szép edényeket készítenek köszéből. Tányér, mosdótál, virágváza, kancsó fényes szénből rendkívül jól fest. A gyár Penszilvániában van és ezidő szerint száz munkást foglalkoztat. A különféle tárgyakat esztergán készítik és azután közönséges csiszológépen fényesre csiszolják. Az edény rendkívül olcsó és megvan az a nagy előnye, hogy ha eltörik, el lehet tüzelni.

(Az abruzzói herceg palotája.) Most már bizonyos, hogy Luigi abruzzói hercegnek miss Elkinsel, a milliomos amerikai kisasszonnyal való házassága, melyről a lapok oly sokat írtak, mihamar megtörténik. A herceg ugyanis gondoskodik már lakásról is, amely egészen méltó lesz a gazdag házassághoz. Alkudozásokat folytat a híres római Farnese-palotára, amelyet Agostino Chigi bankár építtetett 1506-ban a híres Bassare Peruzzi sienai szobrász által. Az épületnek értékét és képét azok az örökbecsű Rafael-utánzatok adják meg, amelyekkel Giulio Romano, Francesco Penni és Giovanni da Udine díszítették fel a termek falait. A palotát maga X. Leó pápa szentelte föl, nagy ünnepek középette. A fölszentelés alkalmával Chigi nagy lakomát is rendezett, amelyen a pápa, akit baráti viszony fűzött a bankárhoz, szintén megjelent. A lakomára a halakat élő állapotban Konstantinápolyból szállították Rómába. Az egyes fogások végén a hagyomány szerint az arany- és ezüst-tálaták és evőeszközöket a vendégek szemeláttára a Tiberisbe dobták, de, hir szerint, jó előre vékony hálót feszítettek ki a folyó medrében, hogy a sok drága holmi kárba ne vesszen. Chigi családja nagymérvű pazarlásai révén hamarosan elszegényedett és végül a pompás palotát potom áron eladták Farnese Sándornak. A Farnese-család kihaltával a palota a Bourbonok birtokába jutott. II. Ferencz nápolyi király 1861-ben bérbeadta a palotát Lema spanyol hercegnek, aki a meglehetősen roskadozó palotát alaposan renováltatta.

A FEKETE GYÉMÁNT

— REGÉNY. —

Írta: FRED. VILLER.

49

— A foglalkozása?
— Zálogháztulajdonos és bizományos.
— Hol lakik?
— Rispegaden 44.
— Tud valamit erről az úgyről, amelyért az esküdtsek elé idézték?
— Olivastam valamit az újságokban.
— Érintkezett az illető személyekkel, vagy pedig más valami uton-módon tudott meg valamit?
— Ismerek néhány személyt itt a teremben, — a tanu élesen körülnézett, — de nem hittem volna, hogy valami fontos felvilágosítással tudnék szolgálni ebben az úgyben, míg most egy félóra előtt értem küldtek.
Az elnök visszavonul és a védőnek engedti át a kérdést.
Védő: Ismeri Reiersen Evelinet? ezt a fiatal hölgyet?
Tanu: Üzleti úgyben volt egy párszor nálam.
Védő: Miféle üzleti úgyben?
Tanu (haragosan): Apróságokat zálogosított el nálam.
Milyenfajta ékszerek voltak ezek?
Tanu: Amennyire emlékezem, néhány gyűrű és fülbevaló.
Hirtelen Frick kisasszony hangja hallatszik tisztán és érthetően:
— A gyűrűket és fülbevalót tölem kaptam. Aláírták volt és tehetett vele, amit akart.
Az elnök barátságosan megtiltja, hogy kérdés nélkül felszólaljon és a fiatal hölgy elbírulva leül.

Védő: A vádlott önnél volt május 10-én?
Tanu: Talán igen.

Védő: Talán? Sziveskedjék kérem határozottabban kijelenteni. Vagy azt akarja ezzel mondani, hogy nem emlékszik az aznap történetekre egészen világosan?

Tanu: Nos. Hiszen utóvégre megmondhatom, mit gondoltam. Nincs mit eltitkolnom. A törvényt és a rendőrséget mindig tiszteltem.

Egy gunyos hang a közönség köréből:

— Egy igaz szó. Ábrahámsohn!

Harsogó kaczagás követte ezt a felszólalást.

Tanu, mlután gunyos pillantást vetett ama oldal felé, ahonnan a nevetés hangzott, folytatja:

— Nem, igazán nincs mit titkolnom. Május 10-én egy hölgy jött hozzám és azt kérdezte, vajjon adhatok-e neki pénzt kölcsön néhány ékszerre; egy csomó gyűrű, melltű és karkötő volt, mind aranyból és drágakövel díszítve. Azonban fátyol volt az arcán; azonban én azt hiszem, hogy felismertem volna azt a fiatal leányt, aki Reiersen Evelinenek nevezi magát.

Védő: Nem ez a fiatal leány volt, aki itt ül?

Tanu: Azt nem tudom.

Védő: Nem tudja?

Tanu: Engedjen kérem időt, és majd elmondom. Mindjárt megmondtam a hölgynek, hogy ilyen értékes tárgyakkal nem kereskedem, ha csak még nem mondja nekem a nevét. Arra azt felelte, hogyha megegyezünk, megmondja a nevét és bebizonyítja, hogy jogos tulajdonosa az ékszereknek.

Megnéztem tehát az értéktárgyakat és azt mondtam, ha minden rendben van, kétezer koronát adok reá kölcsön. Ő azonban azt felelte, hogy a tárgyak megérnek ötezer koronát és ha én négyezret adok reá, akkor megköthetjük az üzletet. Azonban én azt feleltem neki, adion időt nekem, hogy alaposan megvizsgálhassam őket. Azt azonban a hölgy nem akarta; szinte a siráshoz közel azt felelte, hogy az Isten szerelméért adják neki azonnal négyezret koronát és később ad még nekem ékszer, vagy visszafizet nekem valamit. Most azonban már gyanu-

volt előttem a dolog; nem akartam tudni róla semmit és ezzel a hölgy eltávozott.

Védő: Ön nem tett semmi kísérletet arra nézve, hogy megtudja, vajjon tényleg Reiersen Eveline az illető?

Tanu: (miután egy ideig habozott a válaszsza). De igen, mert én törvénytörő ember vagyok, aki szivesen kezére jár a rendőrségnek.

Védő: Igen, ezt tudjuk; de mit tett?

Tanu: Egy fiut, aki ott van nálam az üzletben, utána küldtem. Az felült hátul a kocsira, mert a hölgy kocsin jött és várt is reá és ez látta, hogy a Bramenstrasse egyik házába ment.

Védő: Az öreg Frick háza volt az?

Tanu: Igen, a fiu azt mondta.

Védő: Hiszen ez már elég bizonyíték lehetett arra nézve, hogy az Reiersen Eveline volt.

Tanu: De én mégsem vagyok egészen bizonyos benne, hogy tényleg ő volt, vagy sem; mert fátyol volt az arcán és aztán én nem ismertem egészen biztosan Reiersen Evelinet.

Védő: Hogyan volt a hölgy öltözve, milyen ruha volt rajta?

Tanu: Zöld kalap volt egy tollal díszítve és egy kabátka, amelyen nagyon sok volt a zsinórozás.

Védő: Egészen bizonyos ebben?

Tanu: Igen, mert én alaposan megnéztem mindent és mindenkit, hátha szüksége lesz reá, még a rendőrségnek. Ezért jegyeztem meg a hölgy ruházatát is.

Védő: Hány óra lehetett, mikor a hölgy ott volt magánál?

Tanu: Husz percz lehetett öt óra után, mert egy negyedórát volt nálam és mikor elment, fél hat óra volt.

Védő: Ezt is a rendőrség iránt való figyelemből jegyezte meg magának?

Tanu: Igen.

Védő: Az időt tehát egészen pontosan tudja?

Tanu: Igen, mert szóvá is tettem az írnom előtt.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK
Pénteken, 1908. október 23-án
Nemzeti Színház M. Kir. Operaház

Először:
SIVONE.
Színmű 3 felvonásban. Ita Brioux fordította; Ivánfi Jenő.

Faust.
Nagy opera 3 felvonásban. Zenojéi szerzője Gounod, versei írta: Barbier és Carré. Fordította Ormay.

Várszínház
A szerencse fia.
Komédia 4 felvonásban. Ita: Dreney Gábor.

Vígyszínház
Virraszt a szerelem.
Vígjáték 4 felvonásban ita Flercs és Caillaret. Fordította Adorján A.

Magyar Színház
Először:
GRASSO és szicíliai társulatának vendégjátéka.
Feudalizmus.
Kezdeté fél 8 óraker.

Királyszínház
Hollandi lány.
Nagy operát 2 felvonásban. Szövegét írta Paul Rubens és Augustin Hungen. Zenojéi szerzője Paul Rubens. Fordította Bródy Miksa.

FŐVÁROSI ORFEUM
WALDMAN IRBE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17.
TELEFON: Igazgató: 317. Jegypénztár: 93-38. Kévtár: 17-97. Sajtóiroda: 81-71. Reklámszék: 49-82.
Ma és minden este
IFJABB
SCHAEFFER SYLVESTER
az artisták királyának vendégjátéka
Budapesten első ízben lép fel.

BEKETOW CIRKUSZ Városliget
Ma este 9/4 óraker
nagy fényes előadás
teljesen új műsorral.
Folytatása a nagy nemzetközi díj és versenyrkörözésnek.
DÍJ: 8000 KORONA.

BUDAPESTI CABARET
D'ONBONIERE
VI., Teréz-körút 28. Telefon 52-88.
Minden este pont 9/4 óraker a nagyszerű, elsőrendű októberi műsor:
3 kis bohózat, 4 színpadi tréfa, 27 nemzetközi cabaret-szám.
Fellépnek: Turoházyi, Nyáray, Szalay, Virág és a már jól ismert, kitűnő ensemble.

PARADICSOM KABARET
OLLÓI-UT 48. szám. — Telefonszám: 115-84.
gazgató-tulajdonos: Windisch Reszó József, művezető: Adorján László, karagy: Nádor Mihály.
MEGNYILT: 1908. OKTÓBER HÓ 15-ÉN.

STEINHARDT MULATÓ
Telefon 54-23. Rákóczi-ut 63. Telefon 54-23
Kezdeté 8 óraker. Ma és mindennap: eredeti újdonságok
9 óraker DARTILOSKOPIA bohóság, 1 fel. írta: Lucidán
11 óraker Tisztességes lakók ív. életkép, 1 fel. írta: Glinger és Tauszig.
12 óraker Meztelen tények Bohózat, írták: 1 fel. Glinger és Tauszig.
Toább: Bovió és Benedek, Saranosa ballet csoport és Steinhardt, Gyárfás új színdarabokkal.

ROYAL ORFEUM
ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-22
Ma és minden este 8 óraker
Janszi Jankarozos Lella Selbini Parfalle
ikáriai játékok amerikai úrdíjáték és az összes attrakciók.

VERA VIOLETTA
Eysler Ödön és Stein Leó operette.
(Főszereplők: Mezey Ilonka, Nádor Lilly, Szécsi Sári, Ujvári Károly, Csapó Jenő és Gerő József.)
A téli kert tükörtermében reggeli 5 óráig tánc attrakciók és orgányszimfonikus hangverseny.

FOLIES CAPRICE
Igazgatók: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTT SÁNDOR
Budapest, Révai-utca 18. sz.
Az előadás kezdete fél 9 óraker
11 óraker: Ujdonság!
FREIE LIEBE
Érkeletkép, írta: Satyr. Rendező: Werner Ödön.
Ezt megelőzi: Fél 10 óraker:
A mulóvés.
Bohózat, írta: Tábori Emil. Rendező: Rott Sándor
Toább: Törk Berta, Nanou, Gerő József és Zöldi Márton új színdarabokkal. Trebitsch Sándor mint háremőr.

St.-Galleni sveiczi csipkekülönlegességek
rendkívüli olcsó árban adatkak el
Budapest-Szálloda I. em 5.
Bécsi-utca 2.
HATSCHER ADOLF.
!! Női szabók és szabónók figyelmebe !!

Butor
készenzért és részlete
3 szoba teljes berendezés 360 forintért
mely áll: 1 háló, ebédlő és szalon, 100 szoba állandóan kész raktáron a leggyorsabb kiviteltől a legfinomabbig. Képes árjegyzék ingyen, Album 50 fillér bélyegben.
Nagy Imre lakberendezési vállalata.
Budapest, Váci-körút 9. (Szerecsen-utca sarok).

Butor
készenzért, vagy részletekért legolcsóbban
Ehrenreiter és Fuchs
Budapest, VI., Teréz-körút 8.
Képes árjegyzék ingyen. Telefon 88-59.

A törvény követelményeinek megfelelő
Alföldi fehérkeresztes
Sósborszesz
a legáltalánosabban kedvelt és nélkülözhetetlen háziszor, igen számos esetben kitűnő szolgálatot tesz, mert
erősítő! üdítő! edző!

Barack-pálinka
közkedvelt ital.

Radial Elixir
kitűnő gyomorkeserő
páratlan hatása !!

Gyártja:
az Alföldi Cognacgyár
r.-társaság
KECSKEMETEN.
Mindenütt kapható!
Tessék mindenütt csakis eredeti
Alföldi Cognacgyár Kecskemét gyártmányt kérni.

Péntek, o
Gö
acetil
Ejeli szánások alkalmasak, me
Automobil
Kézi, kocsik, k udvari, kertik,
Acetylen
BÁRD
Automobil R.
Főfel: VI. ker. Városi útiút: VI., J
Telefon: 16-28.
Sürgöny
Arjogzók kíván
Lassall
Fo
A
H
Da
Fo
:: A
LA
Budap
Titkos
gyógyításra legjo
kórha
Dr. K
v. es. és kir.
Bites sikorrel, rövid
sebeket, dujakort (ny
időszakoknál is, onfor
gerincvel,
RENDEL
Budapest,
Loreleke vá
Levél utján
B
gyógyul
nemi beteg
mni hnyes és hólyag
rok, újell magomlések,
is, az onforítás utóba
erő elgyengülés, barm
meh hajók, alapos, gy
ruan tudományos
fogv.
OR. Ga
v. es. es kiz osztály ffor
éve len
Budapest, VI.
Rendelés naponta 10-4
lysz bajok vizsgálat
Vidékiek javelekre kine
nek, gyógyászati gond
Nőknek

Gőzeke acetilen-ámpák

Ejeli szánásoknál gőzekétre különösen alkalmasak, mert nappali fényt adnak.

Automobil - lámpák

kézi, kocsis, kocsirúd, pózna, asztali, udvari, kertli, istálló

Acetylen-lámpák

BÁRDI JÓZSEF

Automobil R. T. Budapest.

Főszékhely: VI. ker., Mózsár-utca 9. szám.
Városi üzlet: VI., Liszt Ferenc-tér 16. szám.

Telefon: 16-28. Városi üzlet-telefon: 116-34

Sürgőnyozim: PNEUMATIK.
Ariogyzók kivételre ingyen és bérmentve.

Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.
AUFRECHT és GOLDSCHMIED betéti társaság

Budapest, VII., Rákóczi-út 30. ajánlja

Pieper Nikolas Automata pisztolyt.

Csak elsőrangú gyártmányokat tartunk raktáron.

A Browning-pisztoly tökéletesítése 6,35 mm. Browning-patrónok használatára készült. Legjobb előnye, hogy szabadkézzel minden szerszám nélkül egy fogással szétszedhető, ennek következtében tisztántartása és kezelése sokkal könnyebb. Baleset, egy pontosan működő biztosíték következtében, mely a kakasra irányul, ki van zárva. A mellényzsebben elfér.

Ára 80 korona. Havirészlet 4 kor.
12 havi egyenlő részletre 72 korona.

Levegőgandó és hosszank beküldendő.

Megrendelési ív.

Aufrecht és Goldschmied b. t. cégnél
Budapest, VII., Rákóczi-út 30. szám.

Ezennel megrendelem Pieper Automata-pisztolyt... koroná árban, fizetendő... kor. havi részletekben... tól kezdve, Budapestben, Aufrecht és Goldschmied cégnél. A csomagolási és szállítási költségeket magam viselem. Három havi részlet elmulasztása az egész hátralékot esedékessé teszi

Lakhely: _____
Kelet: _____
Név és foglalkozás: _____

Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

Most jelent meg!

KEGEL MIKSA * * * * *

Lassalle Ferdinánd élete

Fordította ZOLTÁN VILMOS

A «Magyar Könyvtár» 527-528. száma

Ára 60 fillér

HÖFFDING HARALD * *

Darwin élete és tana

Fordította ZOLTÁN VILMOS

:: A «Magyar Könyvtár» 517. száma ::

Ára 30 fillér

Kaphatók:

LAMPEL R. Könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél
Budapest, VI. Andrásy-ut 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

ELEKTRO-MOTOROK

minden nagyságban, Al-landó nagy raktár

Laub Lipót,
BUDAPEST,
Liszt Ferenc-tér 17. sz.

Saját gyártmányú Vas- és rézbutorok

Rézagy — — — 45.-.- Ft
Vasagy matracszal 8.50 •
Gyermekágy — — 11.50 •
Sodronyágy-betéti 8.50 •
Vas- és rézbutorok gyártásában 28048

WEISZ LIPÓT
Király-utca 99. szám
TELEFON 57-31.

A bosznia-hercegovinai államvasutak üzemkimutatása

1908. szeptember haváról. — Üzemhossza 940 km.

Időszak	Továbbított		Dovételek	Osszehasonítási a múlt 1907. évvel	
	személyek száma	árúk tonnákban		bevétel	különbőség
1908. január 1-től augusztus 31-ig	1,641,397	913,854	8,141,644	7,109,175	1,032,469
1908. szeptember 1-től 30-ig	247,765	132,003	1,145,400	1,143,229	2,171
Összeg	1,889,162	1,045,860	9,287,044	8,252,404	1,034,640

Sarajevo, 1908. október 13-án. Az igazgatóság.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 33 éven át szerzett kórházi tapasztalat alapján

Dr. RAJDACS

v. es. és kir. esredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikorról, rövid idő alatt gyógyít húgyvesztést, hólyagbaj, sebket, bajokot (syphilis), bőrbajokat, elgyengült férfiak, idősebbeknél is, fertőzést és annak utóhatait, ideg- és hátszervi bajokat, valamint minden női bajokat.

RENDEL: 9-4-ig és este 7-8-ig.
Budapest, VIII., József-körút 2.
Lorelekire válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
Levél útján is biztos gyógyszer.

BIZTOS gyógyulást keresőknek nemmi betegségben szenvednek.

mind húgyvesztés és hólyagbajok, húgyvesztésküldetek, vizelést zavart, éjszai magömlések, sebek és bajokos hátszervi bajok, az énterítés utóhatáinként fellépő idegbajok, korai férfierő elgyengülés, bármily bőrküldetek stb. nőknél fertőzések, méh bajok, alapos, gyors és győztes gyógyítására szigorúan tudományos és lelkiismeretes gyógymódjainkat fogva legjobban ajánljuk

Dr. GARAI ANTAL

v. es. és kir. osztály főorvos országos hírl és a legérgebb, 32 éve tennálló rendelés intézet

Budapest, VI. ker., Andrásy-ut 24. sz.
Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Időit húgyvesztés és hólyag bajok vizsgálata villamos húgyvesztéskör segítségével.
Védők javaslata kimerítő választ és szakkereső tanácsot nyújt. Gyógyszeréről gondoskodik lez. Titoktartás biztosított.
Nőknök külön váróterem.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYÜRÜK, NŐSZAJÁNDÉK- TÁRGYAK

A
LEGELŐNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN
ÉKSZERESZ-ES MŰÖRÁS-
üzletében szerezhetők be.

BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.

**VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK.
ÁRJEGYZÉK 20 00 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.**

E hirdelési rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdelési rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges...

Pénzszekrények használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható...

Egyéves önkéntes lehet minden fiatal ember, aki az egyéves önkéntességre képesítő vizsgát...

Magán építőiparosiskola előkészítő építő, közműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel...

Meghülésből származó hurutos bajknál használjon Réthy-féle cukorkát...

Pótvizsgákra, Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, reál, magánvizsgálatra...

Házilag főzött cukorédes szilvalekvárnak kilóját 1 korért...

Cukorédes szilvalekvárnak kilója 80 fill., mézédés baracklekvárnak...

Téli elrakásra nemesfajú csemeszőlőt kilónként 25 fill. különként 20 kor. elsőrendű tölte elrakható...

Mézédés csemeszőlőt téli elrakásra, cukorédes teli körte 25 fill. különként 10 korért...

Szaktanárok vezetése alatt előkészítő-érettségire felkészítő, legfrissebb idők alatt...

Pénzszekrények és amerikai irodabútorok használtak és újak...

Gyümölcsfa diszta stb. őszi árjegyzékekkel ingyen szőlőt, kertálatlakításokat...

Fidelitas magánnyomozó intézet VI. Nagymező-utca 45.

Azonnali pénz-előleggel beraktározunk bútor, kocsikat, varrógépeket...

Gépészet cizimó állandó rovat a helenkiat megjelölés...

Légszesz és villamos csillárok legelőnyösebben szereshetők...

Parlamentari gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola...

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása hátó, ebédő, szalón...

Jogi, politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra...

Gépészek isóplés lényegre ugyiszintén gazdasági személyzetet...

Vadászfegyver gyűjtemény, részben örökségből származó egyenként...

Stenográfia Rákóczi-ut 60. Magyar, német gyorsíró oktatás...

Villamos világítás saját dynamóval, lakóházak, gazdaságok...

Dr. Frös Vilmos jogi szeminárium, Budapest, Wesselényi-utca 18 szám.

Soványás Az egyedüli eredménytől kisdrt háziszor a dr. William Hartley tanár...

FARAGÓ J. műbutorraktár, kárpitos és díszítő Bpest, Váci-utca 2.

Magánnyomozó törv. bejegyzett cég elvállal bírálati, házassági örökségi és egyéb kényes ügyekben...

Zalogcédulákat veszek. Elzálogosított, brillánsokat, gyöngyöket...

SCHILLER IZIDOR ékszerkereskedő BUDAPEST, Sip utca 8. sz.

30 forint. Varrógépek egy új valódi család SINGER varrógép...

Jogtudományi és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra...

Dr. Frös Vilmos jogi szeminárium, Budapest, Wesselényi-utca 18 szám.

Villamos világítás saját dynamóval, lakóházak, gazdaságok...

Soványás Az egyedüli eredménytől kisdrt háziszor a dr. William Hartley tanár...

FARAGÓ J. műbutorraktár, kárpitos és díszítő Bpest, Váci-utca 2.

Elsőrendű SINGER varrógépeket nagyban eredeti gyártáson...

Láng Jakab és Fia varrógép és kerékpár nagykereskedők Budapest, VII. József-körút 41.

Zalogcédulákat veszek. Elzálogosított, brillánsokat, gyöngyöket...

Singer Jakab ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám.

30 forint. Varrógépek egy új valódi család SINGER varrógép...

Jogtudományi és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra...

Dr. Frös Vilmos jogi szeminárium, Budapest, Wesselényi-utca 18 szám.

Villamos világítás saját dynamóval, lakóházak, gazdaságok...

Soványás Az egyedüli eredménytől kisdrt háziszor a dr. William Hartley tanár...

FARAGÓ J. műbutorraktár, kárpitos és díszítő Bpest, Váci-utca 2.

MEGHODITOTTUK A VILAGOT! WUNDERHOOD LANTO IRODA... EREBEN BELA KRISTOF...

Gimnáziumi, polgári iskolai magánvizsgákra lelkiismeretesen előkészítő...

Koporsó asztalosok részére mindennemű koporsók díszítése...

szenczacios könyv irodalmi csemegéi A nemi kérdés és a társadalom.

Tartalom: I. A bevezetés II. A nő és a prostitúció az ókorban...

BUTOROK hátó, ebédő, szalónbendendezések, továbbá uriszoba...

Wechsler Károlyné VII. Király-utca 23. szám.

INGYEN DRÁGABB, MINT NÁLUNK RENDELT PÉNYKÉP... MINDEN IRÁNYBAI PÉNYKÉP... RAFAEL PÉNYKÉP...